

Zestawienie uwag, wniosków i opinii do projektów uchwał zmieniających uchwały w sprawie programów ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego

Tabela 1 Zarząd Dróg Miejskich w Warszawie

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Należy sprecyzować i opisać materiały i technologie gwarantujące ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji, stosowane przy modernizacji dróg i parkingów.	<p>Materiały i technologie używane podczas modernizacji są stosowane jednorazowo. Ograniczenie emisji podczas eksploatacji dróg i parkingów polega głównie na utwardzeniu nawierzchni dróg i poboczy, co w rezultacie prowadzi od ograniczenia emisji podczas eksploatacji drogi.</p> <p>Natomiast emisja z samych procesów modernizacji dróg i parkingów jest znaczna w okresie wykonywania robót i ograniczona jest do jednej lokalizacji, więc w kontekście uśredniania wyników do roku - nie jest znacząca.</p> <p>W kontekście stosowanych materiałów nie można w Programie wskazać jednoznacznie materiałów powodujących ograniczenie zapylenia ze względu na generalny charakter dokumentu. Można jedynie określić wytyczne dla materiałów niepowodujących zbytniego zużywania się nawierzchni, pylenia i powstawania ubytków w nawierzchni.</p>
2	Jednocześnie zwracamy uwagę na potrzebę podkreślenia w projektach uchwał wagi transportu zbiorowego oraz rowerowego w ochronie powietrza w strefie aglomeracja warszawska oraz w strefie województwa mazowieckiego.	Np. w zadaniu dla aglomeracji warszawskiej: AglPM10War10 jest mowa o promocji transportu rowerowego, jako ekologicznego środka transportu, podobne zadania są dla wszystkich stref i również transportu zbiorowego

Tabela 2 Artur Jaroszewski - Radny Miasta Płocka

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Podstawową wadą projektu jest koncentrowanie się na ograniczeniu emisji powierzchniowych i komunikacyjnych. Głównym źródłem emisji PM10 i PM2,5 w Płocku jest emisja punktowa (przemysłowa). I to właśnie na ograniczeniu tego źródła emisji należy skoncentrować się w pierwszej kolejności.	Faktem jest, iż w bilansie emisji na terenie strefy emisja punktowa ma dominujący udział. Z uwagi jednak na warunki rozprzestrzeniania emisji przez emitory przemysłowe, między innymi lokalizację, wysokość i prędkość wylotowa spalin, wielkość emisji nie przekłada się na przekroczenia jakości powietrza w strefie, czyli tzw. emisję. Dominujący udział w tych przekroczeniach ma emisja powierzchniowa, czyli tzw. niska emisja z indywidualnych systemów grzewczych, w mniejszym stopniu emisja liniowa pochodząca z transportu drogowego. Działania naprawcze w Programie koncentrują się na ograniczaniu i likwidacji źródeł niskiej emisji oraz na ograniczaniu emisji liniowej, które są odpowiedzialne za złą jakość powietrza w strefie.
2	W strefie miasto Płock podane jest „oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków”. W mojej ocenie powinno być „oddziaływanie emisji przemysłowych oraz oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków”.	Wyjaśnienie jw.
3	Nie ma ani słowa o emisji punktowej przemysłowej, chociaż jest ona największym czynnikiem emisji PM10 i PM2,5 w Płocku.	Wyjaśnienie jw.
4	Zapisy dot. emisji z istotnych źródeł punktowych powinny znaleźć się na pierwszym miejscu z racji skali zanieczyszczeń. W projekcie są one wymienione po emisji powierzchniowej i liniowej, chociaż emisje punktowe są w Płocku dominujące.	Wyjaśnienie jw.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
5	Jako pierwsze podstawowe działanie należy zapisać „Ograniczenie emisji przemysłowych”.	Analizy wykonane w Programie nie wykazały, aby wskazana wielkość emisji punktowej przekładała się znacząco na wysokość stężeń na terenie miasta, ze względu na specyfikę rozprzestrzeniania zanieczyszczeń z wysokich emitorów punktowych. Dlatego też działania skupiają się na źródłach emisji, których oddziaływanie jest największe, co nie związane jest z wielkością emisji.
6	Dla emisji punktowych (przemysłowych) założono najmniejszą procentowo redukcję emisji pyłów (tylko o 5%). Jeżeli na poważnie mamy traktować ograniczenie emisji, to największy nacisk powinien być położony na ograniczenie źródeł, które są dominujące (w Płocku emisje punktowe (przemysłowe)).	Wyjaśnienie jw.
7	Zapisy dot. emisji z istotnych źródeł punktowych powinny znaleźć się na pierwszym miejscu z racji skali zanieczyszczeń. W projekcie są one wymienione po emisji powierzchniowej i liniowej, chociaż emisje punktowe są w Płocku dominujące.	Wyjaśnienie jw.
8	Nie ma ani słowa o działaniach zmierzających do ograniczenia emisji punktowej (przemysłowej), chociaż jest ona w Płocku głównym źródłem emisji. Są za to szeroko opisane działania zmierzające do ograniczenia emisji powierzchniowej i liniowej.	Wyjaśnienie jw.
9	Zapisy akapitu „W większości przypadków w Polsce...” nie są adekwatne dla Płocka. U nas dominują emisje przemysłowe.	Wyjaśnienie jw.
10	W części dotyczącej budowy S10 proponuję dopisać zdanie: „Przebieg drogi ekspresowej S10 został skorygowany rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 października 2015 r. Aktualnie planowany przebieg to: A6 Szczecin - Piła – Bydgoszcz – Toruń – Płock – S7 Nowy Dwór Mazowiecki – S8 Wołomin.”.	Zapisy w Programie zostały zmienione zgodnie z proponowaną uwagą
11	Nie ma ani jednego słowa o ograniczeniu emisji przemysłowych – głównego źródła płockich emisji.	Faktem jest, iż w bilansie emisji na terenie strefy emisja punktowa ma dominujący udział. Z uwagi jednak na warunki rozprzestrzeniania emisji przez emitory przemysłowe, między innymi lokalizację, wysokość i prędkość wylotowa spalin, wielkość emisji nie przekłada się na przekroczenia jakości powietrza w strefie, czyli tzw. imisję. Dominujący udział w tych przekroczeniach ma emisja powierzchniowa czyli tzw. niska emisja z indywidualnych systemów grzewczych, w mniejszym stopniu emisja liniowa pochodząca z transportu drogowego. Działania naprawcze w Programie koncentrują się na ograniczaniu i likwidacji źródeł niskiej emisji oraz na ograniczaniu emisji liniowej, które są odpowiedzialne za złą jakość powietrza w strefie.
12	W przedostatnim akapicie proponuję na końcu dopisać zdanie: „Pomimo tego płocki przemysł, głównie grupa Polski Koncern Naftowy ORLEN, jest dominującym źródłem emisji zanieczyszczeń”.	Wyjaśnienie jw.
13	Nie wypisano zagadnień, dotyczących emisji przemysłowych.	Wyjaśnienie jw.
14	Brak zapisów dotyczących emisji punktowej (przemysłowej).	Wyjaśnienie jw.

Tabela 3 Warszawski Alarm Smogowy oraz osoby prywatne

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Z uwagi na bardzo obszerny, dość chaotyczny materiał, a także z powodu krótkiego czasu jaki przeznaczono na konsultacje społeczne skupiliśmy się - jako organizacja warszawska - na aglomeracji warszawskiej, zdając sobie sprawę z tego, że ogromną część zanieczyszczeń w Warszawie stanowi napływ spoza aglomeracji.	<p>Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełnia akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
2	Pierwszym i najważniejszym brakiem jaki można zauważyć na w sumie 1193 stronach jest brak odniesień do przygotowywanej przez ten sam urząd, Urząd Marszałkowski uchwały antysmogowej. Zgodnie z zapowiedziami Marszałka Adama Struzika taka uchwała miałaby być gotowa jeszcze przed kolejnym sezonem grzewczym, a więc najpóźniej jesienią tego, 2017 roku. W projekcie Programu Ochrony Powietrza natomiast daty na realizację działań są bardzo odległe, bo aż do roku 2024 i ani słowem nie ma tam o obiecanej uchwale antysmogowej dla całego Mazowsza.	Zapis dotyczący uchwały antysmogowej znalazł się w załączniku nr 4, w rozdziale dotyczącym działań wspomagających.
3	Dodatkowo rok 2024 jest rokiem bardzo odległym jak na pilne działania mające poprawić jakość powietrza. W międzyczasie, w latach 2017-2020 samorządy "powinny" (czyli nie muszą?) uchwalić Programy Ograniczania Niskiej Emisji - kolejne opracowanie na temat tego gdzie i ile pieców trzeba likwidować. Sama wymiana tych pieców ma się zacząć dopiero od 2020 roku	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin realizacji to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równoległe od 2017, zapisano również wytyczne do przygotowania Programów ograniczania niskiej emisji.
4	Naszym zdaniem dokument powinien być opracowany na nowo, gruntownie przebudowany, a także skrócony i poddany ponownie gruntownym konsultacjom. Konsultacje powinny być przeprowadzone w profesjonalny sposób angażując jak największą liczbę mieszkańców. W dokumencie brakuje realnych, rozlicznych działań. Powinno być to zmienione i uzupełnione w nowej wersji dokumentu.	<p>Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełnia akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
5	Dokument został podzielony na składowe smogu: benzoalofapiren, pył zawieszony PM2,5 oraz PM10 razem z NO2 (dwutlenkiem azotu). Większość działań mających ograniczać emisję tych substancji jest jednak identyczna, a więc poniższe uwagi będą zbiorcze dla wszystkich tych substancji.	Podział dokumentacji na poszczególne rodzaje substancji objętych Programem wynika z wymogów legislacyjnych Urzędu Marszałkowskiego

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
6	<p>Działania dotyczące zmniejszenia niskiej emisji: 1. Przy likwidacji kotłów niespełniających wymagań Ekoprojektu lub klasy 5 jest napisane "inwestycje te mogą być połączone z równoważnym zapewnieniem doradztwa w zakresie poprawności energetycznej". Naszym zdaniem nie "mogą" ale "muszą" - ktoś musi ludziom doradzić. Podobnie powinno być zapewnione doradztwo w kwestii termomodernizacji budynków. Brakuje również zobowiązania do wprowadzenia dopłat do kosztów eksploatacji niskoemisyjnych urządzeń grzewczych dla najuboższych (jest tylko: „Należy rozważyć możliwość dofinansowania...”). Zakłada się, że głównym sposobem wymiany źródła ogrzewania będzie wprowadzenie kotłów 5 klasy: ich niska emisyjność jest uzależniona od odpowiedniego paliwa i sposobu palenia; większy nacisk powinien zostać położony na rozwój sieci ciepłowniczej oraz Odnawialnych Źródeł Energii; zwłaszcza, że efekt ekologiczny wymiany starych kotłów węglowych na nowe, zasilane automatycznie jest ponad dwukrotnie niższy od wymiany ogrzewania węglowego na np. pompę ciepła lub ogrzewanie gazowe. Priorytetyzacja źródeł ciepła nie uwzględnia kosztów eksploatacji, najniższych w przypadku odnawialnych źródeł energii, a w drugiej kolejności (spośród relatywnie niskoemisyjnych źródeł): sieć ciepłownicza, pelet.</p>	<p>W Programie kładziony jest nacisk na wszelkie działania związane z wymiana źródeł ciepła na nowoczesne niskoemisyjne. W przypadku wskazanych odnawialnych źródeł energii może być wskazane tylko instalowanie pomp ciepła, natomiast grupa odnawialnych źródeł energii jest o wiele bardziej złożona i nie jest zgodne z rzeczywistością stwierdzenie iż wskaźnik efektywności ekologicznej jest wysoki dla odnawialnych źródeł energii. Głównie w kategorii odnawialnych źródeł energii wskazuje się również kolektory słoneczne, fotowoltaikę, które nie przynoszą efektu ekologicznego w okresie kiedy faktycznie następuje ich eksploatacja. Doradztwo w zakresie poprawności energetycznego powinno być prowadzone w każdej gminie, i zapis zostanie zmieniony na "powinny" zamiast mogą, co nadaje wydźwięk wytycznych do prowadzenia tego rodzaju działania, bez przymusu. Faktycznie w Programie nie uwzględnia się priorytetu kosztów eksploatacyjnych, ponieważ dostępność niskokosztowych źródeł również w wielu obszarach województwa jest ograniczona, dlatego też w pierwszej kolejności priorytetem jest uzyskanie jak najlepszego efektu ekologicznego przy najniższych nakładach inwestycyjnych. W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. ekoprojektu.</p>
7	<p>Działania dotyczące zmniejszenia niskiej emisji: 2. Przy obniżeniu emisji poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną wskaźnikiem realizacji jest "powierzchnia użytkowa lokali objętych termomodernizacją (m²)". Powinien być jasno postawiony cel, poparty inwentaryzacją - ile lokali/budynków trzeba docieplić i jaki to przyniesie efekt. Wskaźnik ten powinien być zmieniony na "liczbę kotłów" konieczną do wymiany w kolejnych latach (cel powinien być rozbity na lata).</p>	<p>Na terenie województwa brak jest szczegółowej inwentaryzacji, która mogłaby być podstawą do określenia celu w zakresie wymiany/likwidacji konkretnej liczby źródeł ciepła. Podstawową jednostką wyrażającą wymagany efekt redukcji emisji (cel) jest Mg/rok, wszystkie jednostki dodatkowe, np. m² są jednostkami pomocniczymi. W celu wprowadzenia dodatkowej jednostki "liczba kotłów" posłużono się metodą szacunkową opartą o analizę statystyczną.</p>
8	<p>Działania dotyczące zmniejszenia niskiej emisji: 3. Przy wyeliminowaniu spalania odpadów oraz ograniczeniu spalania pozostałości roślinnych jest napisane „W trakcie kontroli zwracanie szczególnej uwagi na sytuacje spalania przepracowanego oleju smarowego w urządzeniach do tego nieprzystosowanych”. Koniecznie trzeba dodać, że kontrolą w tym zakresie powinny być objęte warsztaty samochodowe, gdzie proceder spalania przepracowanego oleju jest procederem nagminnym. Odnośnie samego spalania pozostałości roślinnych: proponowane są tylko kontrole, a potrzebne są również bodźce pozytywne, np. wdrożenie efektywnego systemu odbioru odpadów organicznych z przeznaczeniem do kompostowania. Taki odbiór powinien być prowadzony przez cały rok.</p>	<p>Kontrole warsztatów odnośnie spalania przepracowanego oleju jest zadaniem Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Działania o wymiarze pozytywnym również zostaną ujęte w Programie.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
9	<p>Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: 1. poprawa organizacji ruchu samochodowego. Brak tutaj wskaźnika realizacji działania = brak rozliczenia. Wskaźnikiem powinna być liczba aut wjeżdżających do miasta oraz w obszar śródmieścia funkcjonalnego (wskaźniki te powinny spadać).</p>	<p>Pisząc "Poprawa organizacji ruchu samochodowego" autorzy Programu użyli skrótu myślowego. Celem ww. zadania jest stawianie pewnych barier a nie udrożeń w ruchu samochodowym w centrum miasta, a coraz większych ułatwień w przemieszczaniu się wokół aglomeracji, w ruchu tranzytowym, z jednoczesnym dostępem do nowoczesnych środków transportu zbiorowego z peryferii do centrum. O taki opis zostało uzupełnione zadanie w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Jednocześnie wskazany wskaźnik ilości pojazdów wjeżdżających do miasta w obszar śródmieścia byłaby dostępna w przypadku posiadania przez miasto rozbudowanego systemu sterowania ruchem na wszystkich skrzyżowaniach w mieście. W przeciwnym wypadku nie ma danych do oceny wskaźnika. Chyba że wybrane zostaną główne trasy na których obecnie jest system ITS.</p>
10	<p>Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: 2. Modernizacja i remonty dróg. Długość odcinków wybudowanych dróg nie powinna być wskaźnikiem poprawy jakości powietrza. Wręcz przeciwnie, może prowadzić do intensyfikacji ruchu samochodowego.</p>	<p>Budowa nowych dróg dotyczy wyprowadzania ruchu samochodowego poza obszary szczególnie narażone. Zostanie to doprecyzowane w Programie.</p>
11	<p>Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: 3. Wprowadzenie strefy ograniczonego ruchu oraz Park and Ride. Brak wskaźnika realizacji działania dla stref ograniczonego ruchu. Wskaźnik realizacji Park and Ride może natomiast promować rozwój infrastruktury parkingowej czyli zachęcać do korzystania z samochodu.</p>	<p>W zamierzeniu autorów Programu tworzenie Park and Ride ma promować korzystanie z transportu zbiorowego. Obiekty są lokalizowane poza centrami miast, w obszarach, gdzie problem jakości powietrza jest zdecydowanie mniejszy. Działanie to musi być powiązane z organizacją ruchu w mieście.</p>
12	<p>Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: 4. Czyszczenie ulic na mokro. "Wiosną 1 raz na 2 tygodnie, w okresie lato/jesień raz na 3 tygodnie i rezygnacja z tego w czasie długotrwałego deszczu". TO ZA RZADKO! Tym bardziej, że w kilkadziesiąt stron wcześniej, w załączniku poświęconemu PM2,5 jest napisane "Jedynym sposobem (na obniżenie emisji liniowej pochodzącej z unosu) jest częste zmiatanie i zmywanie całej powierzchni jezdni, pasów awaryjnych, parkingów, zatok postojowych i zatok komunikacji miejskiej. Częstotliwość nie mniejsza niż trzy razy na tydzień a w okresie suszy codziennie". Skąd tak duża rozbieżność pomiędzy działaniami zalecanymi a tymi, które mają być wdrożone w życie? Warto nadmienić, iż w aktualnie obowiązującym Programie Ochrony Powietrza podana jest częstotliwość (minimum 3 razy w tygodniu, a w czasie suszy codziennie) taka sama (lub większa) częstotliwość powinna obowiązywać w aktualizowanym Programie Ochrony Powietrza. NIE ma merytorycznego uzasadnienia, dla którego zrezygnowano z tego zapisu. Warto uszczegółowić iż ulica składa się z chodnika, torowiska, dróg rowerowych, jezdni. I cała ulica powinna być poddana myciu. Zapis "Czyszczenie należy dostosować do warunków atmosferycznych (np. rezygnacja w okresie długotrwałych deszczy)." powinien zostać usunięty - gdyż najbardziej potrzebne zmywanie jest właśnie po deszczu. Tak aby usunąć z dróg pył który deszcz splukał z powietrza, inaczej pyły będą unosić się ponownie.</p>	<p>Zaproponowano następujący zapis: Kontrola dróg dokonywana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska pod kątem wykonywania obowiązków. Mycie dróg w okresie wiosna-lato-jesień z częstotliwością niezbędną, aby uniknąć wtórnej emisji. Czyszczenie powinno priorytetowo dotyczyć dróg na terenie zwartej zabudowy, obszarów gęsto zaludnionych oraz o dużym natężeniu ruchu pieszych. Po zimie jednorazowo zmycie wszystkich dróg.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
13	Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: Rozwój komunikacji publicznej. W projekcie mało jest konkretnych. W przypadku buspasów: powinno się je zorganizować na drogach wlotowych do miasta (minimum). Warto by tu też dodać aby przy okazji rozbudowy linii tramwajowych powstawały zielone a nie betonowe torowiska. Odnośnie wskaźnika realizacji modernizacji dróg, budowy ścieżek rowerowych, wymiany taboru autobusowego - tutaj potrzebne jest wyliczenie ile dróg trzeba zmodernizować, ile ścieżek rowerowych wybudować ile autobusów wymienić - tak by miało to realne przełożenie na poprawę jakości powietrza. Powinno być wskazane w Programie ochrony powietrza czas wybudowania całych szlaków rowerowych płn. - pld. oraz wschód - zachód (przecinających centrum Warszawy). Paradoksalnie w Centrum infrastruktura rowerowa jest na najgorszym poziomie powinny być określone ramy czasowe kiedy takie szlaki będą zrealizowane - powinno nastąpić to maksymalnie do połowy 2018 roku.	W zakresie buspasów jest niezwykle trudno określić procent realizacji założenia, gdyż nie jest monitorowane to żadną strategią. Natomiast w zakresie ścieżek rowerowych efekt może zostać wprowadzony dla aglomeracji warszawskiej na podstawie Programu Rozwoju Tras Rowerowych do roku 2020.
14	Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: Powinny być wymienione konkretne liczby kupowanych autobusów napędzanych CNG / LNG tak aby wskaźnik był rozliczany dla lat kalendarzowych.	Na podstawie analizy planów rozbudowy komunikacji miejskiej w aglomeracji warszawskiej zostało ujęte doprecyzowanie działania. DO 2024 roku będzie działało na drogach miasta Warszawa sumarycznie około 300 autobusów z napędem elektrycznym, CNG, LNG i hybrydowym. Do 2020 roku ma być tych pojazdów 160 na drogach aglomeracji.
15	Działania dotyczące zmniejszenia emisji liniowej: Powinien być zapis o rezygnacji z kupowania taboru i pojazdów służbowych napędzanych dieslem przez wszystkie szczeble samorządu.	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapis taki zostanie wprowadzony do Programu.
16	Działania wspomagające: przy punkcie dotyczącym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinno się dodać, że przy nowych inwestycjach konieczne jest zapewnienie ogrzewania centralnego, gazowego lub odnawialnych źródeł energii. Powinien być dodany całkowity zakaz montażu instalacji na paliwa stałe w nowych inwestycjach a także zakaz instalacji kominków w strefie miejskiej.	Zapis zostanie wprowadzony w ramach uchwały antysmogowej.
17	Działania wspomagające: Dążenie do zwiększenia powierzchni obszarów zieleni miejskiej. Należy wyznaczyć obszary priorytetowe, wymagające pilnej interwencji (nasadzenia, dodatkowe obostrzenia dotyczące likwidacji istniejącej zieleni), zwłaszcza wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, w obszarach gęstej zabudowy, a także śródmieścia funkcjonalnego.	Program może wskazać jakie działania mogą być realizowane i kierunki tych działań. W zakresie zieleni nie ma możliwości wskazania dokładnych lokalizacji pilnej interwencji w zakresie zieleni miejskiej. Należy to do zadania samorządu lokalnego.
18	W całym konsultowanym dokumencie nie ma nic o wycinaniu filtrów cząstek stałych z samochodów z silnikami diesla. Naszym zdaniem powinien być cały punkt poświęcony procederowi wycinania DPFów. Stacje kontroli pojazdów powinny mieć obowiązek sprawdzania, a policja powinna mieć obowiązek zbadania dymomierzem podczas rutynowej kontroli.	Starostwa powiatowe mają obowiązek sprawowania nadzoru oraz kontrolę stacji diagnostycznych, które z kolei mają obowiązek nie dopuszczać pojazdów z usuniętym filtrem cząstek stałych do ruchu.
19	Większość wskaźników realizacji działania to wskaźniki produktu, brakuje precyzyjnej informacji o efektach i oddziaływaniu zaplanowanych działań (efekt ekologiczny oszacowano tylko w odniesieniu do 2 spośród 17 zadań). Należy określić, przynajmniej szacunkowo, efekt ekologiczny zaplanowanych działań.	Efekt ekologiczny jest podany globalnie, ponadto w Programie są podane wskaźniki efektu ekologicznego.
20	Zmniejszenie liczby miejsc postojowych w części centralnej miasta, wykorzystanie uwolnionego terenu na wprowadzenie zieleni miejskiej (zapis ten jest zgodny z obowiązującą Strategią Transportową)	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi, odpowiedni zapis znajduje się w działaniach wspomagających, w ustaleniach dot. miejskich planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
21	Zakaz używania paliw stałych w domowych urządzeniach grzewczych na obszarze Warszawy (uchwała antysmogowa), w tym także kominków. W projekcie wspomniane jest, że całkowity zakaz stosowania paliwa stałego w mieście został odrzucony „ze względów społecznych i gospodarczych”. Wspomniany zakaz był możliwy w Krakowie, czemu w Warszawie nie jest?	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. Ekoprojektu.
22	Wprowadzenie miejskiego systemu ostrzegającego przed szkodliwym poziomem stężeń PM _{2,5}	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi.
23	Kontrole dotyczące filtrów cząstek stałych w dieslach	Starostwa powiatowe mają obowiązek sprawowania nadzoru oraz kontrolę stacji diagnostycznych, które z kolei mają obowiązek nie dopuszczać pojazdów z usuniętym filtrem cząstek stałych do ruchu.
24	Zakaz lokalizowania nowych energetycznych źródeł emisji na terenach wyposażonych w sieć ciepłowniczą.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. ekoprojektu.
25	Zakaz palenia w kominkach gdy normy są przekroczone. O takim działaniu jest mowa wprost w "Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych". Palenie w kominkach niebędących źródłem ogrzewania jest czynnością wyłącznie rekreacyjną, co uzasadnia ograniczenie swobód obywatelskich w tym zakresie na rzecz ochrony zdrowia i życia mieszkańców. Zalecenie o niepaleniu w kominkach jest nieskuteczne. Podobnie "Ograniczenie stosowania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk" powinno zostać zastąpione zakazem przy przekroczeniu norm, w przeciwnym razie nie będzie przestrzegane i nie będzie mogło być kontrolowane.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. Ekoprojektu.
26	Powinno wprowadzić się całkowity zakaz używania dmuchaw do liści. Zakazem tym powinny być objęte wszystkie prace wykonywane na rzecz samorządu.	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi.
27	Podobnie w trakcie imprez masowych organizowanych przez Miasto i Samorząd lokalny powinien być wprowadzony zakaz używania dieslowych agregatów prądotwórczych.	W opinii autorów Programu organizacje imprez masowych są sporadyczne, dodatkowo ich oddziaływanie nie obejmuje dużego obszaru. Koszty wymiany agregatów w porównaniu do uzyskanego potencjalnie efektu mogą być niewspółmierne, a ponadto mogą powodować problemy organizacyjne.
28	Powiadomienia: Dotyczy PM _{2,5} - w przypadku poziomu II pojawia się zapis: „Warunek wymagany do ogłoszenia powiadomienia: wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego - w wyniku dokonania Rocznej oceny jakości powietrza za rok poprzedni”. Podana ma zostać data i obszar przekroczenia - tyle, że Roczna ocena jakości powietrza ukazuje się ze znaczącym opóźnieniem. Jaki jest więc walor alarmowy tego rozwiązania?	Powiadomienie to jest wymagane przepisami prawa w zakresie informowania o przekroczeniu jakości powietrza. Dodatkowo rozszerza się system powiadamiania o ostrzeżenia, co zostało ujęte w rozdziale Zakres działań i sposób postępowania w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego i dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM _{2,5} .
29	Powiadomienia: Dotyczy PM _{2,5} - ostrzeżenie 1 stopnia o złej jakości powietrza (Poziom III, alarm) - punktem odniesienia stężenie 60 µg/ m ³ (albo 8h średnia krocząca na min 2 stacjach w woj., albo prognoza przekroczenia na dużym obszarze). Czemu tak wysoki próg? Zalecenia WHO średniej z 24h = 25 µg/ m ³ . Co oznacza duży obszar?	Ostrzeżenia i poziomy zostały zaproponowane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Poziom III jest dodany jako realny poziom podjęcia działań i jest dużo bardziej restrykcyjny niż poziom zapisany w przepisach prawa.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
30	Powiadomienia: Dotyczy PM2,5 - odnośnie planowanych kanałów powiadamiania o poziomie I i II. Według tabeli „informacja na stronie internetowej Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego” to za mało. Ta informacja powinna trafić do Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, do mediów do służb ratowniczych, szpitali i placówek oświatowych.	Ta informacja trafia do Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego poprzez Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Procedury zostały zaproponowane i uzgodnione ze służbami Wojewody Mazowieckiego
31	Powiadomienia: Dotyczy PM2,5. Jaka jest moc prawna zaleceń dla obywateli? W jaki sposób wzmocniona zostanie efektywność ich komunikowania i egzekwowania?	Zalecenia dla obywateli mają wydźwięk medialny, jednakże różne badania pokazują, że jeśli chodzi o dobro wspólne, obywatele próbują wzajemnie pilnować jego przestrzegania. Nie ma innych narzędzi prawnych "wymuszenia" określonych zachowań w tym przypadku.
32	Powiadomienia: Dotyczy PM10 - Poziom IV (pomarańczowy) i V (czerwony). Warunek ostrzeżenia: "w dniu poprzedzającym wystąpiło przekroczenie poziomu informowania dla PM10". Ostrzeżenie powinno być w tym samym dniu. Następnego dnia mogą się zmienić warunki atmosferyczne i działania w postaci np. darmowej komunikacji nie będą konieczne.	W Programie poziom został uzupełniony o prognozę przekroczenia.
33	W dokumencie napisane jest: "w przypadku wystąpienia stężenia alarmowego należy bezwzględnie wprowadzić (...) działania, które ograniczą natężenie ruchu na drogach miejskich: bezpłatne bilety na komunikację miejską, zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do miasta oraz ograniczających emisję zanieczyszczeń, czyli obniżenie prędkości ruchu, zakaz używania sprzętu spalinowego, zakaz używania spalinowego sprzętu budowlanego. Działania te są kosztowne oraz uciążliwe. Ograniczeniem może być sprzeciw społeczeństwa w stosunku do pewnych ograniczeń (...) Poziomy alarmowe PM10 występują niezwykle rzadko i trwają krótko więc zasięg czasowy działań najprawdopodobniej nie będzie przekraczał jednego dnia". To prawda, bo poziomy alarmowe w Polsce ustawione są na absurdalnie wysokim poziomie. Czas to zmienić. Skoro nie można centralnie (Ministerstwo Środowiska) to warto zatroszczyć się o mieszkańców na poziomie lokalnym.	Sejmik województwa nie ma narzędzi prawnych do zmiany tych przepisów, jest to zadanie rządowe

Tabela 4 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Chciałam zwrócić uwagę na kwestie związane z jakością powietrza, i osób borykających się z alergiami (jest to coraz większa ilość osób, i dorosłych i dzieci). Na moim osiedlu (Bródno) jest zdaję się strefa napowietrzająca miasto, przez co przestrzenie między blokami są rozdzielone trawnikami. Podejrzewam, że prawdopodobnie jedną z metod poprawiania jakości powietrza jest sadzenie drzew. I tu mam uwagi.	Uwaga ogólna
2	W sezonie pylenia drzew i traw osoby z alergiami są skazane na kontakt z alergenami. Okres ten trwa najczęściej od lutego (kiedy to zaczynają pylić leszczyny) do połowy lata (kiedy pylą trawy). Jednym z najczęściej uczulających drzewnych alergenów są leszczyna i brzoza. Ma to związek z tym że osoba uczulona na trawy, może reagować na pyłki brzozy (reakcja krzyżowa), czy to w otoczeniu czy w pokarmie. Istotne jest aby planując nasadzenia drzew, które mają poprawić jakość powietrza, uwzględnić potrzeby alergików, i nie sadzić silnie pyłących i uczulających drzew. Wiele osób nie wyjeżdża często z miasta i są skazane na stały kontakt z pyłkami.	Zieleń miejska jest w gestii samorządów i ich dokumentów planistycznych, w tym planów zagospodarowania przestrzennego, a także powinna się znaleźć w ramach weryfikacji Planu Ograniczenia Niskiej Emisji - uwzględnienie potrzeb alergików winno znaleźć się w tych dokumentach. W Programie zamieściliśmy zapisy dotyczące zwiększenia powierzchni zielonych kosztem nowych parkingów samochodowych w centrum miasta, bez szczegółowych wytycznych uwzględniających potrzeby alergików.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
3	Kolejnym aspektem jest sprawa dbania o trawniki. Najczęściej jest tak że spółdzielnia, miasto i inne lokalizacje, koszą trawę w różnych terminach. Na moim osiedlu np. z powodu ogrodzenia trawników płótkami, trawa jest koszona później, bo zamiast kołowej kosiarki musi pojawić się pracownik z kosiarką żyłkową. Opóźnienia te powodują to że w momencie koszenia większość traw kwitnie. W trakcie koszenia, alergeny są mechanicznie rozprowadzane po otoczeniu. Gdyby trawa była skoszona wcześniej większość traw i chwastów, nie zdążyłaby zakwitnąć. Wczesne koszenie traw może mieć też wpływ na zmniejszenie się występowania kleszczy w okolicy zakrzaczonych terenów.	Zieleń miejska jest w gestii samorządów i ich dokumentów planistycznych, w tym planów zagospodarowania przestrzennego, a także powinna się znaleźć w ramach weryfikacji Planu Ograniczenia Niskiej Emisji - uwzględnienie potrzeb alergików winno znaleźć się w tych dokumentach. W Programie zamieściliśmy zapisy dotyczące zwiększenia powierzchni zielonych kosztem nowych parkingów samochodowych w centrum miasta, bez szczegółowych wytycznych uwzględniających potrzeby alergików.
4	Mam nadzieję że moje uwagi okażą się przydatne, ponieważ problem dotyczy nieco dłuższego okresu czasu niż kilka zimowych dni i ponieważ, dotyczy zdrowia jest istotny dla wielu osób które są skazane na warunki jakie mają w najbliższym otoczeniu.	Uwaga ogólna

Tabela 5 Grupa osób prywatnych

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Uchwała antysmogowa - nie ma o niej mowy w dokumencie, a to najważniejsze działanie antysmogowe planowane na 2017 rok. Należy to opisać w dokumencie, tak jak to zrobiono w Małopolsce.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. ekoprojektu.
2	Brak zgody na 3-letni okres tworzenia nowych programów (Programów ograniczania niskiej emisji), po którym dopiero miałyby się zacząć ograniczanie tzw. niskiej emisji na Mazowszu. Według opisanego wyżej dokumentu Min. Środowiska "należy się kierować zasadą możliwie najszybszego wdrażania programów, by maksymalnie skrócić czas narażenia ludzi na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego". To zdanie napisano w 2008 roku, a mamy rok 2017, mieszkańcy nadal są narażeni na przekroczenia norm, a w Programie ochrony powietrza proponuje się tworzyć programy przez 3 lata po których Program ochrony powietrza będzie już nieaktualny.	Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin realizacji to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równolegle od 2017, zapisano również wytyczne do przygotowania Programów ograniczania niskiej emisji. Zadanie w Programie zapisane są w terminie który pozwala na ich realne wykonanie.
3	Konieczna jest inwentaryzacja palenisk, tak jak to zrobiono dla małopolskiego Programu ochrony powietrza. Bez tego kolejny rok nie znamy skali problemu na Mazowszu.	W ramach omawianej aktualizacji Programu przygotowano inwentaryzację oparta o dane, które można uzyskać we wszystkich dostępnych dokumentach: planach zaopatrzenia w ciepło, plan rozmieszczenia sieci ciepłowniczych i gazowych, planach zagospodarowania przestrzennego, strategicznych planach rozwoju, zarówno gospodarczego jak i szczegółowych gałęzi gospodarki, które mogą mieć znaczenie przy inwentaryzacji emisji, np. rozwoju sieci transportowych w Polsce, przemysłu, sieci osadniczej. W dokumencie znalazły się zapisy dotyczące konieczności wykonania inwentaryzacji metodą wywiadu bezpośredniego dla województwa, w celu dokładniejszego oszacowania liczby palenisk i przygotowania szczegółowych działań na etapie wykonywania Programów ograniczania niskiej emisji.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
4	Wszystkie działania mające arawić jakość powietrza opisane są bardzo ogólnie, bez wskaźników koniecznych do kontroli przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska - bez możliwości kontroli dokument jest martwy. Niezbędne jest dodanie tych wskaźników, np. liczby kotłów do wymiany.	Na terenie województwa brak jest szczegółowej inwentaryzacji, która mogłaby być podstawą do określenia celu w zakresie wymiany/likwidacji konkretnej liczby źródeł ciepła. Podstawową jednostką wyrażającą wymagany efekt redukcji emisji (cel) jest Mg/rok, wszystkie jednostki dodatkowe, np. m ² są jednostkami pomocniczymi. W celu wprowadzenia dodatkowej jednostki "liczba kotłów" posłużono się metodą szacunkową opartą o analizę statystyczną.
5	Zakaz palenia w kominkach przy przekroczeniu norm - należy to koniecznie zawrzeć w dokumencie. O takim działaniu jest mowa wprost w "Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych". Palenie w kominkach niebędących źródłem ogrzewania jest czynnością wyłącznie rekreacyjną, co uzasadnia ograniczenie swobód obywatelskich w tym zakresie na rzecz ochrony zdrowia i życia mieszkańców. Zalecenie o niepaleniu w kominkach jest nieskuteczne. Podobnie "Ograniczenie stosowania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk" powinno zostać zastąpione zakazem przy przekroczeniu norm. W przeciwnym razie nie będzie przestrzegane i nic będzie mogło być kontrolowane.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. ekoprojektu. Możliwy zakaz używania kominków i metody egzekwowania tego zakazu również będą rozważane na tym etapie.
6	Czyszczenie ulic na mokro - według dokumentu powinno się odbywać "3 razy w tygodniu, a w okresie suszy zmywanie powinno być wykonywane codziennie". Należy to sformułować jako nakaz, aby była możliwość kontroli tego działania przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.	Zaproponowano następujący zapis: Kontrola dróg dokonywana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska pod kątem wykonywania obowiązków. Mycie dróg w okresie wiosna-lato-jesień z częstotliwością niezbędną, aby uniknąć wtórnej emisji. Czyszczenie powinno priorytetowo dotyczyć dróg na terenie zwartej zabudowy, obszarów gęsto zaludnionych oraz o dużym natężeniu ruchu. Po zimie jednokrotnie zmycie wszystkich dróg.
7	Należy obniżyć progi ostrzegania przed zanieczyszczeniem powietrza i uprościć nazewnictwo - próg 300 µg nie wystąpił w ostatnich latach na Mazowszu, a próg 200 mimo bardzo dużego smogu w styczniu tego roku osiągnięto tylko na stacji Otwock. Mieszkańcy są cały rok narażeni na przekroczenia norm zanieczyszczeń i muszą być lepiej chronieni.	Sejmik Województwa nie ma narzędzi prawnych do zmiany tych przepisów, jest to zadanie rządowe

Tabela 6 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	W związku z konsultacjami Programu Ochrony Powietrza pragnę przekazać swoje uwagi. Wnoszę o wprowadzenie do Programu punktu, który zobowiąże samorząd do przygotowania i poddanie pod głosowanie uchwały antysmogowej jeszcze w tym roku. Wpisanie takiego punktu do Programu to jedyna możliwość, żeby prawnie zagwarantować realizację obietnicy, którą złożył mieszkankom i mieszkańcom Warszawy Marszałek Województwa. Taki wpis znalazł się w Programie dla Krakowa, dzięki czemu tamtejsi mieszkańcy mogli mieć pewność, że uchwała powstanie w szybkim terminie.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. ekoprojektu.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
2	<p>Sygnatariusze petycji do Marszałka Województwa Mazowieckiego są zainteresowani zgłoszeniem swoich uwagi do projektu aktualizacji Programów Ochrony Powietrza, widocznego na stronie http://www.mazovia.pl/komunikaty—konsultacje-spoleczne/konsultacje-spolccznc/art,126,konsultacje-spolecznc-projektow-uchwal-sejmiku-dotyczacych-aktualizacji-programow-ochrony-powietrza-dla-stref-miasto-radom-miastoplock-aglomeracja-warszawska-oraz-mazowieckiej-w-powietrze-.html. Ponieważ informacja o tym projekcie dotarła do nas późno, a jej komunikacja w mediach była bardzo ograniczona, wnioskuję o przyjęcie ich w trybie konsultacji społecznych. Będą one przekazywane od dziś (15 maja 2017 r.) do końca bieżącego tygodnia.</p>	Uwaga ogólna

Tabela 7 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Wnoszę o wprowadzenie punktu, który bezspornie zobowiąże samorząd do przygotowania i poddania pod głosowanie uchwały antysmogowej dla Warszawy i okolic jeszcze przed najbliższym sezonem grzewczym - do końca jesieni 2017.	W Programie została dopisana informacja (w dziale dot. Zadań wspomagających) o planowanej uchwale antysmogowej. W ramach uchwały planuje się wprowadzenie, w wybranych rejonach województwa mazowieckiego, obowiązkowych wymian na źródła na paliwa stałe spełniające wymagania co najmniej tzw. Ekoprojektu.
2	Wnoszę także o jak najszybsze przedstawienie konkretnych wytycznych związanych z rozbudową sieci ścieżek rowerowych, zakładaniem nowych parków oraz wyznaczaniem na terenie miasta stref zamkniętych dla samochodów. Jako mieszkańcy chcemy mieć dostęp do rzeczowych, dokładnych i przejrzystych planów działań na rzecz czystego powietrza w Warszawie, informacji związanych z procesem konsultacji eksperckich, prognoz czasowych wykonania określonych projektów oraz widzieć w przestrzeni miejskiej realne działania.	Szczegółowe plany rozbudowy np. ścieżek rowerowych leżą w gestii samorządów. Program ochrony powietrza jest dokumentem ramowym, wyznaczającym kierunki i ramy czasowe dla działań, stąd w tym dokumencie nie można zawrzeć tak szczegółowych danych. W zakresie ścieżek rowerowych efekt może zostać wprowadzony dla aglomeracji warszawskiej na podstawie Programu Rozwoju Tras Rowerowych do roku 2020.
3	Sprzeciwiam się traktowaniu rozbudowy oraz remontów infrastruktury drogowej i parkingowej jako działań mających na celu wspieranie czystego powietrza w mieście - są to działania, które skupiają środki na ruchu samochodowym oraz paradoksalnie mogą promować korzystanie z samochodu, a tym samym zwiększać korki. Wnoszę o NATYCHMIASTOWE przeniesienie Państwa uwagi na transport miejski, tworzenie buspasów, szeroko zakrojone akcje zachęcające do korzystania z autobusów, tramwajów i metra. Wnoszę o dokonanie wyliczeń związanych z zapotrzebowaniem miasta na nowe autobusy i podaniem przekazanie tej informacji mieszkańcom w przystępny sposób. Wnoszę o określenie liczby miejsc parkingowych w centrum Warszawy, które należy zlikwidować, dokonanie ich zmniejszenia oraz zastąpienie ich zielenią miejską.	Pisząc "Poprawa organizacji ruchu samochodowego" autorzy Programu użyli skrótu myślowego. Celem ww. zadania jest stawianie pewnych barier a nie udrożeń w ruchu samochodowym w centrum miasta, a coraz większych ułatwień w przemieszczaniu się wokół aglomeracji, w ruchu tranzytowym, z jednoczesnym dostępem do nowoczesnych środków transportu zbiorowego z peryferii do centrum. O taki opis zostało uzupełnione zadanie w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Program ochrony powietrza jest dokumentem ramowym, wyznaczającym kierunki i ramy czasowe dla działań, stąd w tym dokumencie nie można zawrzeć tak szczegółowych danych.
4	Wnoszę o natychmiastową intensyfikację działań związanych z tworzeniem parków oraz nasadzeniami - wyznaczenie miejsc najbardziej priorytetowych, zarówno pod względem jakości powietrza (pasy przy ciągach komunikacyjnych), jak i przywrócenia/zachowania miejskiego charakteru Warszawy.	Zieleń miejska jest w gestii samorządów i ich dokumentów planistycznych, w tym planów zagospodarowania przestrzennego, a także powinna się znaleźć w ramach weryfikacji Planu Ograniczenia Niskiej Emisji. W Programie zamieściliśmy zapisy dotyczące zwiększenia powierzchni zielonych kosztem nowych parkingów samochodowych w centrum miasta.
5	Wnoszę o utworzenie PRZED najbliższym sezonem grzewczym konsekwentnego systemu informowania mieszkańców o konkretnych, codziennych zagrożeniach związanych z zanieczyszczeniem powietrza - a zwłaszcza o podawanie informacji o poziomie zanieczyszczenia oraz alarmach na przystankach autobusowych/tramwajowych oraz na ekranach informacyjnych w komunikacji miejskiej. Być może warto także pomyśleć na ustawieniu dodatkowych ekranów w najbardziej centralnych punktach miasta - widocznych zarówno dla pieszych, jak i dla indywidualnych kierowców.	Tablice informujące o stanie jakości powietrza i innych zagrożeniach leżą w gestii samorządów. Sama informacja o stężeniu jest zbyt ogólna - brakuje informacji, kto jest za to stężenie w danej chwili odpowiedzialny, i co przeciętny człowiek powinien uczynić, aby poprawić ten wynik - jest to system kosztowny, wymagający modelowania matematycznego rozprzestrzeniania oraz diagnozy. W Programie znajdują się zadania mające na celu zwiększenie stopnia informowania społeczeństwa o jakości powietrza.
6	Finalnie wnoszę o wdrożenie na poziomie lokalnym europejskich, a nie sztucznie w Polsce zawyżonych, pułapów ogłaszania alarmu smogowego. Tylko tym sposobem mieszkańcy Warszawy będą w stanie rzeczywiście wiedzieć o poziomie zagrożenia płynącym z zanieczyszczenia powietrza w naszym mieście. Będzie to oczywiście możliwe jedynie w połączeniu ze skutecznym i KONSEKWENTNYM systemem informowania.	Sejmik Województwa nie ma narzędzi prawnych do zmiany tych przepisów, jest to zadanie rządowe

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
7	Na koniec wnioskuję o stworzenie dokumentów, które przedstawili Państwo na potrzeby tych konsultacji w formie przystępnej, możliwej do przeczytania, streszczającej planowane działania i operującej językiem zrozumiałym dla przeciętnego mieszkańca naszego miasta.	Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez: 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.

Tabela 8 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Jestem mieszkanką Warszawy i ciężko mi oddychać nie tylko zimną ale również teraz wiosną. Chciałabym, żeby jak najwięcej rozsądnych inwestycji i regulacji było nakierowanych na poprawę jakości powietrza w moim mieście. W związku z tym proszę o rozważenie zakazu stosowania dmuchaw i palenia w kominkach, gdy normy powietrza są przekroczone.	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi

Tabela 9 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Wnoszę o napisanie dokumentu całkowicie od nowa, a przede wszystkim skrócenie go o 90%. Obecna forma jest całkowicie nieprzejrzysta, niezrozumiała i będzie przez to trudna w realizacji. Wzorem pod względem długości może być program małopolski, który ma mniej niż 100 stron. Także struktura dokumentu jest nieprzejrzysta i zawiła (nawet dla osób zaawansowanych w temacie). Dokument wymaga całkowitego przereferowania.	Program ochrony powietrza odpowiada przepisom prawa, wszystkie elementy, które zawiera mają swoje odzwierciedlenie w zapisach odpowiednich ustaw i rozporządzeń, a także wewnętrznych zapisów Urzędu Marszałkowskiego dotyczących tworzenia aktów prawnych. Jednakże z uwagi na fakt, że wiele zawartych tam stwierdzeń i informacji wymaga komentarza, a tego brakuje, autorzy składają się do ponownego przereferowania materiału i możliwego skrócenia go do spraw naprawdę istotnych
2	Wnoszę o ponowne przeprowadzenie konsultacji - przede wszystkim w związku z pkt. 1. Ale nawet gdyby dokument nie miałby być zmieniany, konsultacje powinny być przeprowadzone ponownie - były one słabo nagłośnione i nawet organizacje społeczne oraz dziennikarze zajmujące się tym tematem dowiedzieli się o nich parę dni przed zakończeniem. Nie pozwoliło to z pewnością na dokładną analizę dokumentu i wniesienie wszelkich potrzebnych uwag.	Dokument zostanie uproszczony i skrócony, a także zostaną uwzględnione zasadne, szczegółowe uwagi. Przeprowadzone konsultacje spełniały uwarunkowania prawne i nie ma potrzeby ich powtarzania
3	Dokument powinien zawierać konkretne cele, do realizacji w horyzoncie czasowym TEGO programu (a nie - jeszcze kolejnego). Konkretnie, czyli liczbowe - np. wybudowanie określonej liczby kilometrów ścieżek rowerowych, wdrożenie określonej liczby stref z ograniczeniem ruchu aut itd. Obecny program pozwala nie zrobić NIC konkretnego aż do 2020 roku.	Wiele z tych uwag zostało uwzględnionych, m.in: długość ścieżek rowerowych w kilometrach, skrócenie czasu sporządzenia Programów ograniczania niskiej emisji i zrównoleżenie go z innymi działaniami naprawczymi
4	Dokument powinien wskazywać konkretne, mierzalne wskaźniki badane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, które umożliwią sprawdzenie na koniec okresu realizacji, czy program zakończył się powodzeniem, czy nie.	Wiele z tych uwag zostało uwzględnionych, m.in: długość ścieżek rowerowych w kilometrach, skrócenie czasu sporządzenia Programów ograniczania niskiej emisji i zrównoleżenie go z innymi działaniami naprawczymi

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
5	W dokument należy wpisać konieczność podjęcia uchwały antysmogowej co najmniej dla Warszawy i okolic (minimum teren aglomeracji, to jest teren Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) - i to już w tym roku!	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapis dotyczący uchwały antysmogowej znalazł się w załączniku nr 4, w rozdziale dot. działań wspomagających.
6	6. W nowych budynkach, które mają możliwość podłączenia do sieci c.o. lub gazowej, winien być zakaz używania urządzeń grzewczych na paliwa stałe.	Zapis taki może się znaleźć w planowanej uchwale antysmogowej

Tabela 10 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Materiał jest bardzo obszerny, podzielony na wiele plików, nie ma jednoznacznych wniosków ani zadań. Przy czytaniu ma się wrażenie, że to referat na konferencję naukową, a nie program, który ma być bazą dla opracowania i wdrożenia konkretnych zadań prowadzących do poprawy jakości powietrza dla mieszkańców.	Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez: 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
2	Część - Uwagi dotyczące formuły przygotowania dokumentu i oceny przydatności na plany wdrożenia w poszczególnych obszarach i jednostkach administracyjnych. Zajmując się opracowywaniem strategii oraz programów operacyjnych dla jednej z największych Spółek w Polsce - przekazuję uwagi wynikające z mojej praktyki biznesowej - które, w mojej ocenie, powinny przełożyć się na większe efekty wdrożenia programów ochrony powietrza.	Wyjaśnienie jw.
3	Dla przejrzystości percepcji przez wszystkich użytkowników - materiał powinien być podzielony na dwa moduły: moduł analityczny oraz moduł nt. programu zmian.	To cenna uwaga, jednakże tym dokumentem rządzą konkretne przepisy, w szczególności Rozporządzenie MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, które dokładnie precyzuje, na jakie działy dokument ma być podzielony. Ponadto dokument musi odpowiadać wymogom ustaw i rozporządzeń dot. aktów prawa miejscowego. Z tego powodu autorzy nie mogą przychylić się do propozycji.
4	Moduł analityczny - oprócz opisu zjawisk, danych liczbowych - powinien zawsze zawierać podsumowanie, wnioski i rekomendacje w obszarach - jak punkciw1.1.2.	Wyjaśnienie jw.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
5	<p>Moduł programu wdrażania - powinien być podzielony na synergiczne obszary</p> <ul style="list-style-type: none"> a. transport liniowy - drogi i środki transportu, stacje kontroli pojazdów i systemy monitorowania stanu pojazdów b. przemysł i zbiorowe systemy grzewcze c. rolnictwo i hodowla d. planowanie przestrzenne uwzględniające obligatoryjnie cele ochrony powietrza e. rozwój lasów i terenów zielonych f. systemy monitorowania parametrów środowiskowych - rozwój sieci monitoringu, systemy ostrzegania g. Edukacja, konsultacje i włączanie społeczności lokalnej oraz NGO w opracowanie szczegółowych rozwiązań h. Systemy wsparcia dla realizacji programu na poziomie samorządowym oraz ogólnopolskim, w tym fundusze celowe krajowe i zagraniczne, w tym UE i. Cele - operacyjne, środowiskowe oraz model finansowy w kilku wariantach j. Model wdrażania programu, harmonogram i monitorowanie postępu prac oraz osiąganie celów środowiskowych — dla obszarów, poziomu samorządów oraz całego województwa, w tym wskazanie osób odpowiedzialnych. 	Wyjaśnienie jw.
6	Część - Uwagi dotyczące zawartości dokumentu i określenia zadań - wobec powtarzania się niektórych problemów - nie odnoszą się do konkretnych załączników, a całości materiału.	Uwaga ogólna
7	W części analitycznej - W materiale pokazane są programy z 2010, 2012 -2015 - ale nie ma oceny efektów ich wdrożenia. Brakuje też roku 2016 - gdzie parametry powietrza były dramatycznie złe i negatywnie wpływały na stan zdrowia mieszkańców. Brak jest także zestawienia z normami krajowymi i europejskimi.	To cenna uwaga, jednakże tym dokumentem rządzą konkretne przepisy, w szczególności rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, które dokładnie precyzuje, na jakie działy dokument ma być podzielony. Ponadto dokument musi odpowiadać wymogom ustaw i rozporządzeń dot. aktów prawa miejscowego. Z tego powodu autorzy nie mogą przychylić się do propozycji.
8	W części analitycznej powinny być rozróżnione dane dla okresu grzewczego (jesień/zima) oraz dla miesięcy wiosna/lato. Wynika to ze zróżnicowanego wpływu na jakość powietrza: ogrzewanie w zimie, a transport w cieplejszych miesiącach. Tak zagregowane dane pokazałyby jednoznacznie wpływ poszczególnych emitentów zanieczyszczeń i ukierunkowały działania w harmonogramie działań. Zamiast podziału na PM 2,5, PM10, benzo(a)piren (nie ma innych, na przykład, związki siarki, azotu i tym podobne) - powinny być analizy podzielone raczej na źródło emisji, a parametry powietrza należałoby traktować jako wtórne - wynikowe. Takie analizy można włączyć w dokument elektroniczny - w tzw. plikach zagnieżdżonych.	To cenna uwaga, jednakże tym dokumentem rządzą konkretne przepisy, w szczególności rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, które dokładnie precyzuje, na jakie działy dokument ma być podzielony. Ponadto dokument musi odpowiadać wymogom ustaw i rozporządzeń dot. aktów prawa miejscowego. Z tego powodu autorzy nie mogą przychylić się do propozycji.
9	Między innymi w załącznikach 3-4-5 z jednej strony jest opis wszystkich możliwych działań zmierzających do poprawy powietrza (jako analiza), a z drugiej strony kompletnie nie ma planu - co konkretnie będzie robione. W biznesie (oraz programach administracyjnych) strategia „ugotować ocean”, czyli wszystko, nigdy się nie sprawdza. Materiał analityczny należy podsumować oraz wskazać rekomendacje i konkretne projekty w poszczególnych obszarach (komunikacja, zieleni, miasta, wieś i tym podobne) - tak jak w programach operacyjnych współfinansowanych ze środków UE.	To cenna uwaga, jednakże tym dokumentem rządzą konkretne przepisy, w szczególności Rozporządzenie MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, które dokładnie precyzuje, na jakie działy dokument ma być podzielony. Ponadto dokument musi odpowiadać wymogom ustaw i rozporządzeń dot. aktów prawa miejscowego. Z tego powodu autorzy nie mogą przychylić się do propozycji.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
10	<p>W rozróżnieniu od referatu naukowego vs. program operacyjny - sformułowania „wskazane, rekomendowane, proponowane” należy zmienić na „wymagania do wdrożenia jako obowiązujące standardy procedur administracyjnych”. Natomiast „prognozy” wskaźników środowiskowych - jako cele programu.</p> <p>Rok 2016 pokazuje, że miękkie i opcjonalne propozycje nie przekładają się na realizację celów programu, np. pomimo wcześniejszych programów, w Warszawie nadal w lokalach komunalnych montuje się kotły o niskiej sprawności, a w projekcie planu zagospodarowania dla Odolan, które znajdują się w kanale napowietrzającym dla Warszawy — zaproponowano w 2016 r. tylko 3% terenów zielonych.</p>	<p>To cenna uwaga, jednakże tym dokumentem rządzą konkretne przepisy, w szczególności rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, które dokładnie precyzuje, na jakie działy dokument ma być podzielony. Ponadto dokument musi odpowiadać wymogom ustaw i rozporządzeń dot. aktów prawa miejscowego. Z tego powodu autorzy nie mogą przychylić się do propozycji.</p>
11	<p>Tylko jedno zdanie poświęcone jest planowaniu przestrzennemu miast - a to jest bardzo ważny obszar kształtowania przyjaznego środowiska - w tym jakości powietrza dla mieszkańców. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do standardów planowania przestrzennego wymogu - min. 20% terenów zielonych - średnich i wysokich; wprowadzenie zielonych pasów ochronnych wzdłuż dróg (szerokość zależna od klasy drogi) oraz oddzielenie pasem zieleni dróg rowerowych/ciągów pieszych; do terenów zielonych nie mogą być zaliczane betonowe kratki z trawą • wprowadzenie jako standardu - przesadzania starych drzew zamiast ich wycinania • uzupełnienie zieleni liściastej o zimozielone odmiany drzew i krzewów - cenne w okresie zimowym dla obniżenia poziomu smogu. <ul style="list-style-type: none"> • Przegląd i wprowadzenie ochrony kanałów napowietrzających dla Warszawy • okresowy (np. co 2 lata) przegląd decyzji środowiskowych na pograniczu terenów przemysłowych i nowych osiedli mieszkalnych powiązane z wydawaniem pozwoleń na budowę mieszkań dla deweloperów- mający na celu weryfikację wpływu przemysłu/biznesu na nowe osiedla (weryfikacja rozwiązań) • zaplanowanie środków na pozyskanie przez miasto terenu pod parki, skwery blisko mieszkań oraz inne tereny zielone. 	<p>Część z tych propozycji znalazła się w zweryfikowanej wersji harmonogramu rzeczowo-finansowego, m.in. zwiększenie powierzchni zielonych na terenie aglomeracji.</p>
12	<p>Transport - propozycje do uzupełnienia</p> <p>Stworzenie platformy cyfrowej dla monitorowanej sieci stacji kontroli pojazdów, we współpracy z systemem nadzoru jakości spalin w terenie i kontroli filtrów w pojazdach wysokoprężnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakaz wjazdu do centrum pojazdów spalinowych; zakaz wjazdu pojazdów okresowy - w czasie smogu połączony z bezpłatnym transportem miejskim • wprowadzenie udogodnień dla pojazdów elektrycznych i hybrydowych 	<p>Program wprowadza niektóre udogodnienia dla kierowców pojazdów napędzanych paliwami ekologicznymi. Rozszerzono zakres działań skierowanych na redukcję emisji liniowej.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
13	<p>Mieszkalnictwo-budynki publiczne</p> <p>Zakaz finansowania z budżetów publicznych kotłów niskiej sprawności; Zamiast tego - obligatoryjne wprowadzanie środków bazujących na energii odnawialnej - np. pompy ciepła, energia solarna, geotermia, wiatrowa, a na końcu - piece wysokiej sprawności. Na etapie inwestycyjnym jest to bardziej kosztowne, ale np. powoduje oszczędności w ochronie zdrowia, bieżących kosztach ogrzewania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programy wsparcia dla mieszkańców i biznesu dla rozwoju tego typu zasilania w energię. Tutaj należy wystąpić do jednostek centralnych o programy wsparcia dla takich działań, w tym przyjaznych stawek dla Prosumentów (w tym - poprawa obniżonych obecnie stawek i zasad dla energii wiatrowej), • Rozwój sieci monitorowania parametrów środowiskowych - np. 2 stacje/dzielnicę lub mniejszą miejscowość, • Badania powietrza w budynkach w okrasie grzewczym (outsourcing), • Zakaz sprzedaży węgla o niskiej jakości dla klientów indywidualnych i biznesu poza ciepłowniami/hutami powiązane z ulgami w podatkach lokalnych, stawkach dzierżawy dla sprzedawców „zaufanych” - przestrzegających zakazu. 	Zapisy takie mogą się znaleźć w planowanej uchwale antysmogowej
14	<p>Sposób operacjonalizacji programu wymaga współpracy w obszarach oraz na poziomie samorządów (wymiana doświadczeń, budowa synergii) oraz wojewódzkim. Dla tych działań powinny zostać utworzone robocze zespoły współpracujące w opracowaniu szczegółowych planów i współpracujące ze społecznością lokalną.</p>	<p>Interesująca propozycja, jednakże w ramach Programu są wskazane wszystkie strony odpowiedzialne za wdrożenie działań naprawczych, jak również za monitorowanie realizacji Programu. Sposób komunikacji oraz współpracy poszczególnych stron nie jest przedmiotem Programu, winien on być ewentualnie wypracowany w toku wdrażania Programu.</p>

Tabela 11 Kornelia Nowakowska, posłanka partii Nowoczesna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	<p>Brak w projektach uchwał odniesień do planowanej uchwały antysmogowej</p>	<p>Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapis dotyczący uchwały antysmogowej znalazł się w załączniku nr 4, w rozdziale dot. działań wspomagających.</p>
2	<p>Przewiduje, że nawet w braku podejmowania jakichkolwiek działań stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz NO₂ nie ulegną widocznemu zmniejszeniu. Trudno uznać to założenie za realistyczne.</p>	<p>Uwaga odnosi się do stwierdzeń w uchwałach poprzednich (2013 r.), które po weryfikacji zostały wyłączone z treści nowych uchwał (2017 r.).</p>
3	<p>Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji programu ochrony powietrza, w tym poszczególnych działań średnioterminowych - na okres nie dłuższy niż 5 lat i działań długoterminowych - na okres nie dłuższy niż 10 lat. Niestety, zarówno ich skuteczność, jak i kryteria ewaluacji budzą poważne wątpliwości</p>	<p>Harmonogram rzeczowo-finansowy został zweryfikowany i poprawiono, a czas realizacji niektórych zadań skrócone.</p>
4	<p>Załącznik 7 przewiduje nieadekwatne przypisanie działań, jakie powinny zostać podjęte w przypadku określonych stopni przekroczeń poziomów stężeń pyłów.</p>	<p>Plan działań krótkoterminowych odpowiada przepisom prawnym i zakres działań jest w tym wypadku dostosowany do rodzaju występujących zagrożeń. Całość została skonsultowana przez autorów Programu z odpowiednimi służbami odpowiedzialnymi za ich wdrożenie: wojewódzkim inspektoratem ochrony środowiska i służbami Wojewody Mazowieckiego. W toku konsultacji uwzględniono jednak niektóre propozycje zmian w zakresie działań.</p>

Tabela 12 Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych "EKOMETRIA" Sp. z o.o.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	W żadnym załączniku z obecnie konsultowanych projektów uchwał, w których wykorzystano dane opisowe, graficzne z uchwał obowiązujących na terenie województwa mazowieckiego nie podano źródła danych, sugerując, iż informacje te zostały przygotowane przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.) wykonujących dokumentację do konsultowanych uchwał.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
2	W uchwałach dla pyłu zawieszzonego PM _{2,5} (wszystkie strefy) nie odniesiono się do tzw. w fazy II, która rozpocznie się od 1 stycznia 2020 r., gdzie zakłada się obowiązywanie poziomu dopuszczalnego dla tego zanieczyszczenia wynoszącego 20 µg/m ³	W załączniku 3 określone są wartości stężeń dla roku prognozy (2024) i dla wszystkich stref wartości wynoszą poniżej 20 µg/ m ³
3	Pkt. I. „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy aglomeracja warszawska - dotyczy roku 2011" - nie zostało zamieszczone źródło danych odnośnie całego punktu, co sugeruje, że jest to praca (opis, rysunki) wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
4	Rysunek 29 - czy obszary przekroczeń poza strefą aglomeracja warszawska zostały umieszczone w jakimś konkretnym celu? W strefie pokazano 4 obszary przekroczeń, natomiast opisano (tabela 7) i nazwano tylko jeden - dlaczego?	Słuszna uwaga, rysunek nie wnosi wartości merytorycznej - zapisy zostały poprawione.
5	Dane zamieszczone w tabeli 6 i tabeli 7 nie różnią się, a tabela 6 dotyczy obszarów przekroczeń PM 10 rok, natomiast tabela 7 obszarów przekroczeń dla PM 10 24 h?	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
6	Tabela 8 i 9 - dane dot. obszaru przekroczeń dla NO ₂ jednogodzinne oraz NO ₂ rok nie różnią się od tych dla PM ₁₀ rok i PM ₁₀ 24 godziny (tabele 6 i 7), natomiast na rysunkach (29-31) ich obszary są całkiem inne.	Wyjaśnienie jw.
7	Brak rysunku dla obszaru przekroczeń stężeń dwutlenku azotu o okresie uśredniania wyników rok terenie strefy aglomeracja warszawska w 2015 r.	Z obliczeń modelowych przeprowadzonych przez Autorów Programu nie uzyskano obszaru przekroczeń stężeń NO ₂ o okresie uśredniania wyników rok. Obszar przekroczeń wyznaczony jest na podstawie Rocznej Oceny jakości Powietrza, gdzie znajduje się również mapa przedstawiająca ten obszar.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
8	Pkt. I „Opis stanu jakości powietrza w strefie aglomeracja warszawska - dotyczy roku 2010" - nie zostało zamieszczone źródło danych odnośnie całego punktu, co sugeruje, że jest to praca (opis, rysunki) wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
9	Pkt. II Str. 40 „Szacuje się że na terenach miejskich ich stężenia są 10-100 razy większe niż na pozostałych obszarach". - nie podano źródła tych danych.	Jest to opinia autorów Programu, poparta doświadczeniem.
10	Tabela 11 i 12 - różne nazwy tabel mimo tego, że przedmiotowo dotyczą tego samego zagadnienia.	Ujednociono
11	Na rysunkach w ppkt. 7 „Wyniki modelowania - rozkład stężeń w 2015 r." brakuje jakichkolwiek punktów odniesienia, np. dróg, rzeki Wisły, podziału na dzielnice, przez co rysunki są trudne do zinterpretowania i porównania np. z rokiem 2010.	Jest to cenna uwaga, jednakże warstwy podkładowe nie są wymogiem Programu. W przypadku strefy mazowieckiej, gdzie znacznie trudniej się zorientować, dodano takie warstwy.
12	Rys. 48 - legenda nieczytelna.	Legenda została zmieniona
13	Rys. 51 i 55 - skąd wynika taka różnica w rozkładzie stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania rok i 24 godziny z emisji napływowej? Najwyższe stężenia dla roku występują w części południowo - zachodniej, a dla 24 godzin w tym obszarze występują najniższe stężenia, stężenia z tła dla roku układają się pasmowo (co jest dość logiczne), natomiast rozkład dla PM10 24 godzin jest całkowicie inny - z czego to wynika?.	Rozkład stężeń wynikających z napływów dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 zostaną z dokumentacji usunięte, ze względu na brak możliwości interpretacji tych rozkładów w uchwale Sejmiku. Udział napływu w stężeniach 24-godzinnych może być określony jedynie dla każdego dnia, natomiast uśrednianie tych wyników do skali roku będzie powodowało nadinterpretację roli poszczególnych źródeł emisji w wysokości stężeń substancji na terenie strefy. Tylko wynik dla stężeń średniorocznych realnie wskazuje udział źródeł napływowych w kształtowaniu się stężeń na terenie strefy.
14	Brak rysunków dla stężeń całkowitych pyłu zawieszonego PM10 oraz ditlenku azotu co nie pozwala na analizę całościową wysokości stężeń tych zanieczyszczeń w strefie oraz uniemożliwia porównanie modelowania z pomiarami.	Uzupełniono
15	Brak rysunku - Przewagi w obszarze przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok.	Uzupełniono
16	Tabele 13, 15 i 16 oraz 14, 17 i 18 - łączne wielkości emisji dla obszarów przekroczeń oraz dla całej strefy, odpowiednio dla pyłu zawieszonego PM10 rok i PM10 24 godziny oraz dla NO ₂ rok i NO ₂ 1 godzina nie różnią się między sobą, a wielkości obszarów przekroczeń są różne.	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
17	Rysunek 57 - zastanawiający jest tak mały obszarowo udział emisji liniowej w stężeniach pyłu zawieszonego PM10.	Cenna uwaga, jednakże po sprawdzeniu wynik odpowiada w dużej mierze proporcjom emisji w tym rejonie.
18	Rysunek 59 - jakie źródło punktowe emisji NO ₂ zlokalizowane jest w części południowo-zachodniej strefy, które oddziałuje tak wyraźnie na całą strefę?	Przeanalizowano wyniki dla emisji punktowej i uzupełniono w Programie

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
19	Dla NO ₂ normowane są dwie wartości: średnioroczna i jednogodzinna, natomiast w pkt. 7 całkowicie niezrozumiale zostały zamieszczone rysunki z rozkładem stężeń średniorocznych NO ₂ z poszczególnych rodzajów emisji, a brakuje rysunku dla stężeń całkowitych, z kolei zamieszczono rysunek dla stężeń całkowitych NO ₂ o uśrednieniu 1 godzina, a brakuje rysunków z rozkładem stężeń z poszczególnych rodzajów emisji.	W uchwale zamiast rozkładu stężeń średniorocznych NO ₂ w ujęciu sumarycznym zostały podane rozkłady stężeń 1 godzinnych. Mapa z rozkładem stężeń średniorocznych będzie dodana do uchwały, natomiast nie będzie wykonana analiza udziału źródeł emisji w kształtowaniu się stężeń 1godzinnych NO ₂ , ze względu na nieokreślony okres uśrednienia stężeń z poszczególnych rodzajów źródeł emisji.
20	Rysunek 63 - pokazano obszary przekroczeń dla NO ₂ o okresie uśredniania 1h, natomiast według Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2015 r. w strefie aglomeracja warszawska występują obszary przekroczeń ditlenku azotu, ale dla wartości średniorocznych a nie 1 godzinnych.	Na potrzeby Programu ochrony powietrza wykonano w ramach Programu ochrony powietrza modelowanie, które wykazało przekroczenia poziomów jednogodzinnych NO ₂ . Program uzupełniono jednak o wyniki pochodzące również z Rocznej oceny Jakości Powietrza.
21	Tabela 1 - „Białoleka wymiana na kotły węglowe klasy 5152 478"- czy na pewno tyle m ²	Zapisy odnośnie ilości zostały zweryfikowane w Programie
22	Załącznik graficzny nr 1 oraz nr 2 - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
23	Pkt. I. „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy aglomeracja warszawska - dotyczy roku 2011" - nie zostało zamieszczone źródło danych odnośnie całego punktu, co sugeruje, że jest to praca (opis, rysunki) wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
24	Tytuł pkt. I sugeruje, że informacje dotyczą 2011 r., natomiast podpisy pod rysunkami 3-8 oraz 10-21, że roku 2010?	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
25	Nie podano źródła danych dla rysunków od 1 do 8, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.) co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
26	Nie podano źródła danych dla rysunków zamieszczonych w ppkt 6. „Poziom tła dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} w 2010 roku.” oraz ppkt. 7. Wyniki modelowania -rozkład stężeń pochodzących z emisji z terenu strefy w 2010 r.”, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały, co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
27	Tabela 5, wiersz 4 i 5, kolumna „stanowisko pomiarowe” zamieszczono opis „stężenie dopuszczalne” oraz „stężenie dopuszczalne powiększone o margines tolerancji”	Zweryfikowano w treści dokumentu - niezrozumiała uwaga.
28	Tabela 6 i 7 łączna emisja pyłu PM _{2,5} w obszarze przekroczeń jest taka sama jak w całej strefie?	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
29	Brakuje rysunku dla stężeń całkowitych pyłu zawieszonego PM _{2,5} .	Uzupełniono rysunek w Programie.
30	Brakuje rysunku - Przewagi w obszarze przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok (porównując zawartość uchwały dla PM ₁₀ z uchwałą dla PM _{2,5}).	Uzupełniono mapę w Programie.
31	Tabela 3. Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji pyłu zawieszonego PM _{2,5} " - w tabeli podane są wartości dla pyłu zawieszonego PM 10	Uwaga odnosi się do stwierdzeń w uchwałach poprzednich (2013 r.), które po weryfikacji zostały wyłączone z treści nowych uchwał (2017 r.).
32	Rysunek 1 i 2 - brak źródła dla tych obrazów, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
33	Załącznik graficzny nr 1 oraz nr 2 - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
34	Pkt I. „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy miasto Płock -dotyczy roku 2010" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
35	Tabela 4 oraz rysunek 20 - na rysunku pokazano 4 obszary przekroczeń, natomiast opisano (tabela 4) i nazwano tylko jeden - dlaczego?	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
36	Tabela 4 i 5 - dane dot. obszaru przekroczeń dla PM 10 24 h oraz PM2,5 rok nie różnią się między sobą, natomiast na rysunkach ich obszary są całkiem inne. Ponadto podana wielkość obszaru 88 km", to wielkość obszaru całego miasta.	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
37	Pkt I. Opis stanu jakości powietrza w strefie miasto Płock - dotyczy roku 2010 - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
38	Tabela 11 i 12 - w ostatniej kolumnie podane są dane dot. Wielkości emisji [Mg/rok]" czy „Udziału pyłu zawieszony PM10 [%]"?	To są dane dotyczące udziału pyłu zawieszony PM10. Wielkość emisji w nagłówku została usunięta.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
39	Tabela 13 i 14 - łączna emisja pyłu PM10 oraz PM2,5 w obszarach przekroczeń jest taka sama jak w całej strefie?	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
40	Jaka jest różnica pomiędzy pkt 1 Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefie miasto Płock, w roku prognozowanym (2015 r. - rok prognozy dla pyłu zawieszonego PM2,5) oraz w roku zakończenia realizacji Programu (2024)" oraz pkt II „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefie miasto Płock, w roku prognozowanym oraz w roku zakończenia realizacji programu (2024) na podstawie danych z 2015 roku". Jeżeli dane w pkt I pochodzą z obowiązującej uchwały to brak jest podanego źródła danych.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
41	Rys. 1 - brak źródła danych	Uzupełniono źródło danych do rysunku.
42	Pkt. I. „Uzasadnienie zakresu zagadnień określonych i ocenionych w programie ochrony powietrza - dotyczy roku 2010."- brak podanego źródła danych,.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
43	Str. 31 „W ramach przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł emisji w strefach objętych Programem, określono wielkości emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5.". Czy inwentaryzacja emisji była przeprowadzana od nowa, mimo, że Urząd Marszałkowski i WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA w Warszawie jest w posiadaniu bazy danych emisyjnych. Jeśli tak to za jaki rok i jaka była metodyka, wskaźniki emisji użyte w tej inwentaryzacji?	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu WÓJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
44	Str. 31 „Ponadto uzupełniono informacje z bazy pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych." - proszę podać źródło danych.	Odpowiedź jak wyżej.
45	Str. 32 „Analizie poddano również charakterystykę indywidualnych źródeł ogrzewania budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz innych obiektów niebędących zakładami przemysłowymi." - proszę podać źródło danych.	Odpowiedź jak wyżej.
46	Str. 34 „Przeprowadzona analiza wykazała, że sumaryczna emisja pyłu zawieszonego PM10 ze źródeł liniowych w strefie miasto Płock wynosi 71.78 Mg/rok co stanowi 8,82 % emisji pyłu zawieszonego	Odpowiedź jak wyżej.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	PM 10 w strefie." - proszę podać metodykę przeprowadzonej analizy oraz użyte wskaźniki emisji.	
47	Str. 35 „Podczas eksploatacji złóż emitowany jest głównie pył ogólny, a jedynie nieznaczną jego część stanowi frakcja pyłu zawieszonego PM 10 (od 10 % do 40 %). Frakcja pyłu zawieszonego PM2,5 zawarta jest w pyłe zawieszonym PM 10, dlatego jego ilość jest mniejsza od pozostałych frakcji i stanowi ok. 5 % pyłu ogólnego." - proszę podać źródło danych.	Odpowiedź jak wyżej.
48	Str. 35 „W związku z tym zaistniała konieczność opracowania specjalnych wskaźników opartych o dane dla powierzchni całego województwa. Wskaźniki te pozwoliły na określenie wielkości hodowli zwierząt oraz powierzchni upraw w podziale na gminy dla 2015r." - proszę o podanie wartości specjalnych wskaźników" oraz metody ich wyznaczania.	Odpowiedź jak wyżej.
49	Str. 36 „Powstałe w wyniku inwentaryzacji bazy emisyjne uwzględniające poszczególne typy źródeł zaliczane do źródeł rolniczych zostały sprowadzone do siatek emisyjnych." - proszę o wyjaśnienie stwierdzenia „sprowadzone do siatek emisyjnych".	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu WÓJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
50	Pkt. 1. „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy miasto Radom -dotyczy roku 2011" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.) w ramach konsultowanej uchwały, co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
51	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 17.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
52	Dane podane w tab. 5 sugerują, że obszar przekroczeń jest jeden i obejmuje całą strefę natomiast rys. 21 wskazuje coś zupełnie innego.	Sprawdzono w treści dokumentu - uwaga niezrozumiała
53	Tab. 6 oraz rys. 22 - uwaga jw.	Sprawdzono w treści dokumentu - uwaga niezrozumiała
54	Tab. 7 oraz rys. 23 - uwaga jw.	Sprawdzono w treści dokumentu - uwaga niezrozumiała

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
55	Pkt. I. „Opis stanu jakości powietrza w strefie miasto Radom - dotyczy roku 2011" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.) w ramach konsultowanej uchwały, co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
56	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 30.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
57	Pkt. I. „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefie miasto Radom, w roku prognozowanym (2015 r. - rok prognozy dla pyłu zawieszzonego pm _{2,5}) oraz w roku zakończenia realizacji programu (2024) - prognozowane na podstawie danych z 2011 roku" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
58	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 3.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
59	Pkt. I. „Uzasadnienie zakresu zagadnień określonych i ocenionych w programie ochrony powietrza - dotyczy roku 2010" - brak podanego źródła danych.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
60	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 23.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
61	Pkt. I. „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy mazowieckiej -dotyczy roku 2010" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
62	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 30.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
63	Pkt. 1. Opis stanu jakości powietrza w strefie mazowieckiej - dotyczy roku 2010" - brak źródła przedstawionych danych, co sugeruje, że zostały one wykonane w ramach konsultowanej uchwały przez zespół Wykonawcy (firmę Atmoterm S.A.), co nie jest zgodne z prawdą.	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
64	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 45.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
65	Tab. 14 i 15 - jakiej strefy dotyczą te tabele - mazowieckiej czy aglomeracji warszawskiej?	Poprawiono.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
66	Tab. 16 - jakiej strefy dotyczy tabela i jakiego roku?	Poprawiono.
67	Rozdz. 6.1. i 6.2 - w jaki sposób uzyskano tak dokładne dane tła (do trzech miejsc po przecinku)?	Wynik wartości tła regionalnego i ponadregionalnego zgodnie z definicją tła zostały pobrane z wyników modelowania w oparciu o warunki brzegowe oraz ujęty napływ zanieczyszczeń z pasa wokół strefy. Oczywiście dane dot. tła są przybliżeniem, jednak w Programie podano dokładny wynik z modelowania, nie stosowano ręcznych zaokrągleń. Zostanie to zmienione na całkowite wartości.
68	Rys. 57 oraz 63 - jak widać z rozkładu stężeń pyłu PM ₁₀ i PM _{2,5} w procesie modelowania do emisji napływowej na obszar strefy mazowieckiej nie wzięto emisji z aglomeracji warszawskiej, miasta Radomia i miasta Płocka co jest błędem metodycznym.	W procesie modelowania na teren strefy zostały również ujęte emisje z terenu miasta Warszawy, Radomia i Płocka. Mapa taka z zaznaczonym udziałem również z miast wewnątrz województwa mazowieckiego zostanie uzupełniona w dokumencie. Obecna mapa dotyczyła tylko napływu spoza województwa.
69	Jaka jest różnica pomiędzy pkt I „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefie mazowieckiej, w roku prognozowanym (2015 r. - rok prognozy dla pyłu zawieszonego PM _{2,5}) oraz w roku zakończenia realizacji programu (2024)”. a pkt. II. „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefie mazowieckiej, w roku prognozowanym oraz w roku zakończenia realizacji programu (2024)”?	Nie ma takich tytułów
70	Brak podanego źródła danych dla rysunków od 1 do 14.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
71	Pkt. 1. „Uzasadnienie zakresu zagadnień określonych i ocenionych w programie ochrony powietrza - dotyczy roku 2010” - informacje w nim zawarte są powtórzeniem z obowiązującej uchwały - brak podanego źródła danych, ponadto są one w dużej części nieaktualne, a więc w jakim celu został ten punkt zamieszczony w projekcie uchwały?	Treść wszystkich załączników przygotowanych i udostępnionych podczas konsultacji społecznych Programu ochrony powietrza miała zawierać obowiązującą treść uchwały (przygotowana przez Ekometrię) i projekt aktualizacji (Atmoterm). Wymaganie to odpowiadało przepisom aktu prawa miejscowego. Brak odnośników był wynikiem zastosowania formatowania WCAG 2.0. Po konsultacji z radcą prawnym Zamawiającego autorzy projektu aktualizacji usuną część I (obowiązującą uchwałę z 2013 r.), zamieszczając tylko odpowiedni wpis w dokumencie uzasadniającym uchwałę.
72	Brak podanego źródła danych dla wszystkich rysunków z załącznika graficznego nr 2.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
73	Tab. 8 - nie podano źródła danych ani roku z którego dane pochodzą.	inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez autorów programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej zamawiającemu. inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
74	Tab.9 - nic podano źródła danych.	inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez autorów programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej zamawiającemu. inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
75	Str. 40 „Inwentaryzacja emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5 ze źródeł powierzchniowych” - nie podano metodyki inwentaryzacji źródeł powierzchniowych ani wskaźników emisji.	Inwentaryzacja emisji była przeprowadzona za rok 2015. Wskaźniki i metodyka inwentaryzacji, zastosowana przez Autorów Programu, jest opisana w dokumentacji uzasadniającej dostarczonej Zamawiającemu. Inwentaryzacja źródeł emisji będąca w posiadaniu Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest tylko zapisem wartości emisji w punktach - brakuje wskaźników, opisów źródeł emisji, metodyki jej sporządzania, co uniemożliwia jej użycie w celu sporządzenia programu ochrony powietrza
76	Rys. 37 „w roku bazowym 201”.	Popawiono.

Tabela 13 Miasto Jest Nasze

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Brak działań dotyczących obniżki cen transportu komunikacją miejską jak na przykład obniżenia kosztów transportu dla osób niepełnoletnich. Uważamy, że takie działania będą przynosić wymierny efekt w zwiększeniu liczby użytkowników komunikacji miejskiej a co za tym idzie zmniejszeniu ruchu samochodowego.	Działanie związane z komunikacją miejską zostało ujęte w Programie - "• Prowadzenie polityki cenowej opłat za przejazdy zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego (szczególnie dla przejazdów wielorazowych – bilety miesięczne, kwartalne). Wprowadzenie wspólnego i atrakcyjnego cenowo biletu na przejazdy aglomeracyjne;" co daje możliwość stosowania różnych mechanizmów cenowych zachęcających do korzystania z tego środka transportu.
2	Brak informacji o dalszym rozwoju sieci rowerów miejskich lub innych systemów wypożyczenia transportu indywidualnego. Sugerujemy dodanie tego kierunku jako priorytetowego działania.	Działanie związane ze ścieżkami rowerowymi znajduje się w strategii rozwoju Miasta Stołecznego i zostało ujęte w tabeli 18 załącznika nr 4 do uchwały. Zadanie zostało uzupełnione o wskaźniki na podstawie Planu Rozwoju Ścieżek Rowerowych
3	Intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic w okresach bezdeszczowych jest zapisem niewystarczającym. Sugerujemy wpisanie konieczności zapewnienia czyszczenia ulic (chodników, jezdni, torowisk) regularnie od wiosny do jesieni. Należy też wprowadzać torowiska z wypełnieniem trawiastym z otoczeniem niskich krzewów.	Wypełnianie torowisk zostanie wpisane w działanie nr AgIPM10War17 odnośnie zwiększania terenów zielonych wchodzących w skład infrastruktury zielonej miasta. Natomiast czyszczenie dróg wpisane jest od wiosny do jesieni. Okresy bezdeszczowe przy plusowych temperaturach występują również w listopadzie łącznie z epizodami

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
		smogowymi. Intensyfikacja działań czyszczenia dróg powinna nastąpić głównie w okresie wiosennym aby ograniczyć pylenie po okresie zimowym. Czyszczenie ulic będzie odbywało się w oparciu o przyjęty harmonogram uwzględniający wytyczne zawarte w Programie.
4	Uprzywilejowanie ruchu pieszego powinno nastąpić w całej aglomeracji warszawskiej, a nie wyłącznie w centrum miasta. Sugerujemy konieczność zapisania priorytetu pieszego dla całego obszaru.	Nie wszystkie obszary miasta możliwe są do objęcia pierwszeństwem ruchu pieszego. Zastosowanie tego rodzaju zapisu wprowadzi konflikt z działaniem zmierzającym do upłynnienia ruchu w mieście, ze względu właśnie na zastosowanie dla całego miasta priorytetu ruchu pieszego. Tkanka miejska ma określone funkcje do spełnienia i wskaźnik strefa centrum miasta najbardziej odpowiada zastosowaniu tego rodzaju działania względem pieszych.
5	Konieczne jest wprowadzenie priorytetu dla komunikacji miejskiej ze szczególnym priorytetem dla linii tramwajowych.	Doprecyzowane w działaniu AgIPM10War13
6	Zapis "stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii" jest niewystarczający. Priorytetem powinno być osiągnięcie stopnia braku emisji CO ₂ do atmosfery przez instytucje miejskie. Konieczne jest odchodzić od pozyskiwania energii w sposób związany ze spalaniem paliw na rzecz wykorzystania "czystej" pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Problem emisji CO ₂ nie jest przedmiotem Programu ochrony powietrza a dotyczy Programów gospodarki Niskoemisyjnej realizowanych przez samorządy lokalne, dlatego redukcja CO ₂ nie jest priorytetem przy wyborze działań. Odnawialne źródła energii dają określony efekt ekologiczny i w przypadku możliwości takie rozwiązania mogą być stosowane. Warunkiem jest korzystny wskaźnik efektywności ekologiczno-ekonomicznej.
7	Konieczne jest aktywne zachęcanie do wykorzystania komunikacji zbiorowej oraz transportu rowerowego poprzez odpowiednie kampanie edukacyjne oraz stosowanie efektu zachęty np.: obniżenia cen przejazdów lub przyspieszenia przejazdów komunikacji zbiorowej	W programie znajduje się działanie związane z edukacją ekologiczną - AgIPM10War15 w ramach której mogą być prowadzone szeroko rozumianą akcje edukacyjne w myśl zapisu: Zaplanowanie długofalowej kampanii informacyjno-edukacyjnej skierowanej do mieszkańców miasta. Wskazane jest, aby działania te przygotowane zostały z myślą o kształtowaniu postaw właściwych z punktu widzenia długofalowych celów związanych z ochroną powietrza oraz zaangażowanie społeczności lokalnych do budowania świadomości w zakresie ochrony powietrza w swoim otoczeniu"
8	Należy wprowadzić system informowania mieszkańców o bieżącej jakości powietrza oraz wprowadzić system alarmowania mieszkańców o przekroczeniach norm stężeń zanieczyszczeń powietrza. System informowania powinien być powszechny, nie wykluczający i dostępny dla każdego z mieszkańców.	W Programie znajdują się zadania mające na celu zwiększenie stopnia informowania społeczeństwa o jakości powietrza.
9	Zapis "zachowanie istniejących terenów zieleni i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miasta" wymaga uzupełnienia o szczegółowe wskazanie obszarów jakie muszą zostać objęte ochroną przed zabudową.	Obszary takie nie są chwili obecnej możliwe do wskazania, ponieważ w ramach Programu ochrony powietrza nie przeprowadza się skomplikowanej analizy przewietrzania miasta. Taki program powstaje w Urzędzie Miasta Stołecznego i będzie wdrożony po jego zatwierdzeniu.
10	Konieczne jest uzupełnienie strategicznych dokumentów planistycznych o informację dotyczące rozwoju sieci komunikacji miejskiej z priorytetowym wskazaniem na komunikację publiczną.	Uwaga nie dotyczy Programu, a odnosi się do przeniesienia zapisów z Programu (wskaźnik do priorytetyzacji komunikacji publicznej) do innych dokumentów strategicznych

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
11	Stwierdza się, że bez zastosowania dodatkowych środków naprawczych niemożliwe będzie uzyskanie w poprawy jakości powietrza w stosunku do roku 2015, proponowane dodatkowe działania w niewielkim stopniu różnią się od działania standardowych. Konieczne jest wprowadzenie istotnych zmian i przyspieszenie wdrażania proponowanych działań.	Brak w uwadze wskazanych konkretnych działań. Po konsultacjach uwzględniono pewne wskazania do rozszerzenia działań w niektórych zadaniach.
12	Konieczne jest wpisanie terminu realizacji działań naprawczych nie wykraczających poza termin obowiązywania Programu ochrony powietrza. Każde działanie musi również zawierać wskaźnik efektywności jaki zostanie osiągnięty przed upływem terminu obowiązywania Programu ochrony powietrza.	Terminy realizacji są wpisane w harmonogramie. Nie do wszystkich działań wskazane są efekty policzalne, ze względu na brak danych i możliwości określenia takich efektów.
13	Kierunki działań opisane w pkt 2.1 wymagają wpisania do każdego wskaźników realizacji oraz terminów ich osiągnięcia.	Działania naprawcze w szczegółach odnośnie kosztów, wskaźników i odpowiedzialności opisane powinny być w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Kwestie wskaźników są wskazane w harmonogramie, natomiast w rozdziale 2.1. załącznika nr 3 pokazane są jedynie kierunki działań, które mogą być stosowane w Programie ochrony powietrza.
14	Kierunki są ogólne i jako same kierunki są prawidłowe, ale brak jest konkretów, a załącznik nr 4 dla PM10 i NO2 nie opisuje dokładnie działań i nie zawiera praktycznie wskaźników do ich mierzenia, np.: - w dokumencie jest mowa o zintegrowanym systemie transportu, kierowania ruchem ulicznym, płatnego parkowania, ruchu pieszego – nie jest jednak opisane jak ma wyglądać wdrożenie takiego systemu - w załączniku wskazane jest „tworzenie systemu płatnego parkowania w centrum miasta” – tu powinno nastąpić uwolnienie cen i całej polityki dotyczącej opłat za parkowanie, brak konkretów odnośnie tego rozwiązania	Program ochrony powietrza jako akt prawa miejscowego musi być dokumentem generalnym i abstrakcyjnym, co narzuca wpisywanie ogólnych kierunków działań. Dlatego też doprecyzowanie działań nie może być tak szczegółowe jak wskazane w uwadze.
15	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu ochrony powietrza, który obowiązuje przez 3 lata musi podlegać ewaluacji w trakcie jego zakończenia. Oznacza to, że każde działania zaplanowane w harmonogramie musi posiadać określony wskaźnik efektywności oraz wskaźnik finansowy. Zaplanowane w harmonogramie działania średniookresowe i długookresowe mają być realizowane w terminach dłuższych niż okres obowiązywania Programu ochrony powietrza co z początku nie daje możliwości określenia ich realizacji. Z zasady więc harmonogram realizacji Programu ochrony powietrza nie spełnia standardów tworzenie podobnych dokumentów i nie można traktować go jako rzeczywisty harmonogram realizacji konkretnych działań.	Dla części zadań zostaną określone wskaźniki efektu na koniec realizacji działania, jednak dla niektórych działań nie ma możliwości wskazania efektów osiągniętych po realizacji programu, ze względu na brak odniesienia do policzalności działania
16	Działania w harmonogramie opisane są w nieujednolicony sposób. Każde działanie powinno zawierać opis działania, termin realizacji, jednostkę odpowiedzialną, wymagany efekt ekologiczny, zakres rzeczowy do realizacji, koszt realizacji, źródło finansowania.	Działania w harmonogramie zostały częściowo ujednolicone, w miarę możliwości prawnych i formalnych.
17	W związku z powyższym uważamy, że konieczne jest rozpisanie Harmonogramu rzeczowo-finansowego ponownie z ujęciem działań podstawowych, które zostaną zrealizowane przed upływem obowiązywania Programu ochrony powietrza oraz z działaniami horyzontalnymi o dłuższej perspektywie.	Uwaga została częściowo uwzględniona, między innymi w przypadku realizacji wymiany kotłów
18	Program Ograniczenia Niskiej Emisji powinien zostać przygotowany do końca I połowy 2018 roku (według informacji na stronie Programów ograniczania niskiej emisji wprowadzenie programu powinno trwać 10 miesięcy: http://www.niskaemisja.pl/o-programach/struktura-organizacyjna.html)	Harmonogram rzeczowo-finansowy został zweryfikowany i poprawiony, a zadanie polegające na przygotowaniu/weryfikacji Programów ograniczania niskiej emisji skrócone i zrównoleglone z zadaniem dot. wymiany kotłów

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
19	Realizacja etapu II - realizacja Programów ograniczania niskiej emisji powinna zostać zakończona do 2020 roku.	Harmonogram rzeczowo-finansowy został zweryfikowany i poprawiony, a zadanie polegające na przygotowaniu/weryfikacji Programów ograniczania niskiej emisji skrócone i zrównoleżone z zadaniem dot. wymiany kotłów
20	Harmonogram zawiera szacunkowy zakres rzeczowy działania co jest niewłaściwe. Harmonogram rzeczowo-finansowy powinien być przygotowany z należytą starannością w oparciu o konkretne dane i inwentaryzacje. Konieczne jest wprowadzenie dokładnego zakresu rzeczowego i określenie precyzyjne efektów rzeczowych oraz ekologicznych.	Program ochrony powietrza jako akt prawa miejscowego musi być dokumentem generalnym i abstrakcyjnym, co narzuca wpisywanie ogólnych kierunków działań. Dlatego też doprecyzowanie działań nie może być tak szczegółowe jak wskazane w uwadze. Dla części zadań zostały określone wskaźniki efektu realizacji działania. Z uwagi na trudność w oszacowaniu efektu (np. z uwagi na brak szczegółowych danych czy analiz w tym zakresie) dla niektórych działań nie określono wskaźnika efektu realizacji działania.
21	Zakładana redukcja emisji pyłu PM 2,5 i PM10 na terenie strefy z niskiej emisji do 2024 roku (zgodnie z harmonogramem) jest zdecydowanie niewystarczająca. Pyły oraz niska emisja są kluczowymi czynnikami powodującymi wysokie zanieczyszczenie powietrza oraz wysoką śmiertelność mieszkańców aglomeracji. Ograniczenie niskiej emisji oraz ograniczenia stężenia pyłów powinno być priorytetowe.	Działanie związane z niską emisją jest priorytetowym działaniem w Programie.
22	Ponadto są takie sformułowania jak: „należy rozważyć możliwość dofinansowania w ramach opieki społecznej kosztów eksploatacyjnych zastosowania niskoemisyjnych źródeł ogrzewania dla najuboższych mieszkańców.” – brak tu konkretów, dla jakiego % mieszkańców, na jakich warunkach.	Warunki takiego systemu wsparcia uzależnione są od możliwości i warunków dostępnych w Urzędzie Miasta, dlatego też nie jest to działanie obligatoryjne i powinno być przyjęte uchwałą Rady Miasta jako wsparcie w realizacji działań z Programu
23	„Wysokość nakładanych mandatów za spalanie odpadów powinna być adekwatna do szkodliwości tego wykroczenia i zniechęcać do kontynuowania ww. procederu” – w załączniku powinno być wskazane jak % powinna wzrosnąć kara. Następnie dokument mówi o kontroli 3% gospodarstw (w skali roku), które nie posiadają podłączenia do sieci ciepłej lub gazowej, pod kątem spalania śmieci – czemu tak mały %, powinien w pierwszych latach obowiązywania Programu ochrony powietrza być wyższy wskaźnik, a w kolejnych już kontrolnie, np.3%.	Zwiększono wskaźnik do 5% w pierwszych dwóch latach obowiązywania Programu. Mandaty nie mogą być uzależnione od stopnia szkodliwości, ponieważ regulują to odrębne przepisy, dodano jednak wskazanie, że rekomenduje się nakładanie najwyższej kwoty mandatu.
24	W tabelach brak efektu ekologicznego i rzeczowego działań	Dla części działań efekty są wskazane. Część działań jest działaniami bez możliwości określenia efektu ekologicznego, ponieważ są działaniami bez wskazanych konkretnych lokalizacji dla których można takie działanie wprowadzić, oraz są działaniami niemierzalnymi efektem ekologicznym ze względu na ich wspomagający charakter.
25	Wpływ działań zawartych w tabeli 7 oraz 8 na stężenie zanieczyszczeń powietrza będzie znikomy w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Konieczne jest wpisanie działań mających na celu ograniczenie liczby samochodów wjeżdżających do miast aglomeracji warszawskiej oraz utworzenie stref wolnych od samochodów.	Działania związane z emisją z transportu zawsze są bardzo kosztowne a efekt nie jest bardzo zauważalny, ze względu na inne pośrednie czynniki wpływające na zakres działania. Remonty dróg zawsze są bardzo kosztowne i dają jedynie 10% redukcji emisji z unoszenia. Jednocześnie w Programie wskazane są działania mające na celu promowanie transportu publicznego, buspasów, stref P&R i tym podobne
26	W tabeli 11 konieczne jest uwzględnienie czyszczenia ulic na mokro w okresie wiosna lato z częstotliwością 3 razy na tydzień w okresie wiosennym i letnim i 2 razy na tydzień w okresie jesiennym.	Czyszczenie będzie odbywało się w oparciu o harmonogram uwzględniający wytyczne z Programu.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
27	Działanie opisane w tabeli 13 dotyczące rozwoju komunikacji publicznej powinno zostać uzupełnione o zapisy dotyczące rozbudowy sieci komunikacji szynowej ze szczególnym naciskiem na rozbudowie sieci kolei dojazdowej oraz szybkiej kolei miejskiej. Istotne jest również wprowadzenie priorytetowości dla komunikacji tramwajowej na terenie miasta.	Wprowadzono priorytetowość komunikacji tramwajowej na terenie miasta.
28	Konieczne jest prowadzenie stałego, łatwo dostępnego systemu informowania mieszkańców o stanie powietrza. Do tego celu konieczne jest wykorzystanie systemu informacyjnego miasta w przestrzeni miejskiej, komunikacji, urzędach oraz aplikacji mobilnych i stronach internetowych. Konieczne jest również wprowadzenie systemu ostrzegania o zagrożeniach związanych z przekroczeniem norm jakości powietrza.	Wprowadzono zapisy odnośnie rozszerzenia sposobu informowania społeczeństwa o stanie jakości powietrza.
29	Tabela 16 wskazuje na możliwość wyznaczania nowych kanałów napowietrzających miasto. Jest to zaskakujący postulat ponieważ potencjalne kanały napowietrzające zostały już określone jako jedyne spełniające ww. cel. Należy przede wszystkim chronić już istniejące kanały napowietrzające i jako priorytet traktować ochronę tych obszarów przed zabudową. Ponadto w załączniku 3 napisane jest o wprowadzeniu zakazu zabudowy klinów, w załączniku 4 już nie ma tego sformułowania. To powinien być zakaz i dokładne wskazanie terenów, których to dotyczy.	Obszary takie nie są chwili obecnej możliwe do wskazania, ponieważ w ramach Programu ochrony powietrza nie przeprowadza się skomplikowanej analizy przewietrzania miasta. Taki program powstaje w Urzędzie Miasta Stołecznego i będzie wdrożony po jego zatwierdzeniu.
30	Skala przestrzenna działania naprawczego w każdym punkcie to 15 km, nie jest opisane z czego wynika taka skala.	Wyjaśnienie tego zakresu zostało dodane pod tabelami, w których skala przestrzenna występuje, dla każdej ze stref: "zasięg przestrzenny działań, którego podstawą jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza, jest to skala przestrzenna położenia źródeł emisji poddanych działaniom, oszacowana jako promień okręgu opisującego obszar, na którym leżą źródła emisji uwzględnione w działaniu naprawczym"
31	Brak podanych stężeń dla progów alarmowych I, II i III	Wymagania co do stężeń dla poszczególnych progów/powiadomień są podane w Programie
32	Stan alarmowy jako stężenie 60 µg/ m ³ to ponad dwukrotnie wyżej, niż zalecenia WHO. Postulujemy o stosowanie wytycznych WHO	Zalecenia WHO wskazują na bardzo rygorystyczne wartości stężeń. W przypadku Planu działań krótkoterminowych powinny być przy takich programach ogłaszane alarmy przez cały czas, dlatego bazują one na krajowych przepisach w zakresie poziomów stężeń i mogą być dostosowane ewentualnie do lokalnych uwarunkowań.
33	W powyższych załącznikach brak wymuszonych działań, postulujemy aby przy konkretnych poziomach alarmowych wprowadzić konkretne działania (darmowa komunikacja, zakazy dla pojazdów, czyszczenie ulic i tym podobne), by dla samorządu były obowiązkowe.	Działania dodatkowe dla PDK zostaną dodane, aby w każdym z progów były działania operacyjne.

Tabela 14 Prezydent Miasta Otwocka

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Błędnie zaznaczona została lokalizacja punktu pomiarowego przy ul. Brzozowej w Otwocku	Uwaga odnosi się do stwierdzeń w uchwałach poprzednich (2013 r.), które po weryfikacji zostały wyłączone z treści nowych uchwał (2017 r.).
2	Błędnie zaznaczona została lokalizacja punktu pomiarowego przy ul. Brzozowej w Otwocku	Uwaga odnosi się do stwierdzeń w uchwałach poprzednich (2013 r.), które po weryfikacji zostały wyłączone z treści nowych uchwał (2017 r.).

3	Będących wykazem punktów pomiarowych PM 2,5 nie wymieniono punktu w Otwocku przy ul. Brzozowej. Punkt ten nie jest wymieniony również w załączniku nr 2, w tabeli 11 (str. 38-39). Natomiast na interaktywnej mapie na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current podawane są również wyniki pomiarów stężeń pyłu PM 2,5 z wyżej wymienionego punktu pomiarowego.	Pomiary PM2,5 na stacji pomiarowej w Otwocku nie były prowadzone w 2015 r w zakresie umożliwiającym pełną analizę danych
4	Zasadne wydaje się dodanie do preferowanych alternatywnych źródła ciepła również systemów fotowoltaicznych oraz pomp ciepła.	Uwagę uwzględniono w harmonogramie rzeczowo-finansowym
5	Zakłada się, iż po wdrożeniu działań wskazanych w Planie, maksymalne stężenia pyłu PM 10 (o okresie uśredniania 24 h) wynosić będą do 49,9 µg/m ³ . Przyjęcie, iż maksymalne poziomy będą dokładnie o 0,1 µg/m ³ niższe od dopuszczalnej normy może budzić pewne wątpliwości co do realności tych założeń.	Dane zostały wyliczone na podstawie matematycznego modelu służącego do obliczeń rozkładu stężeń w roku prognozy,
6	W jaki sposób dokonano „Przeliczenia wielkości powierzchni koniecznej do działań wynikającej z wielkości redukcji [m ²]” w załączniku nr 4, tabela 2 (str. 4)? Wartości te dla Otwocka są relatywnie wysokie w porównaniu do innych miast na terenie województwa.	Wartości te wyliczono na podstawie wskaźników będących w posiadaniu Zamawiającego, służących do wyliczenia niezbędnej redukcji emisji, aby osiągnąć w roku prognozy oczekiwane wartości (w tym wypadku 49,9 µg/m ³).
7	W załączniku nr 4, tabela 5 (str. 8) opisana jest jako „Redukcja emisji powierzchniowej”, została zaś umieszczona w rozdziale 2 pt. „Działania ograniczające emisję liniową (komunikacyjną), co może powodować niejasność odnośnie rodzaju emisji, jakiej dotyczy wyżej wymieniona tabela.	Poprawiono
8	W uzasadnieniu projektu uchwały podano, iż „Podstawę do aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej (Programu) stanowią analizy i prognozy zawarte w opracowaniu pt.: »Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM 10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5«, wykonanym przez ATMOTERM S.A., dokumentującym przyczyny występowania przekroczeń, wskazującym rodzaj źródeł emisji mających wpływ na występowanie przekroczeń oraz zawierającym propozycję aktualizacji działań naprawczych i kierunków działań zmierzających do przywracania poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu”. Czy dane z wyżej wymienionego opracowania są oparte lub były porównywane i weryfikowane z danymi Systemu Monitoringu Jakości Powietrza prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska?	Tak, te dane były ściśle porównywane z danymi pomiarowymi prowadzonymi przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie, i to kilkietapowo: na etapie inwentaryzacji emisji, na etapie modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń, a także na etapie wyznaczania działań naprawczych i sporządzania map (kalibracja).
9	Czy przy opracowywaniu programów wzięto pod uwagę dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wskazujące na znaczny udział napływu spoza województwa zanieczyszczeń pyłem PM 10 i PM2,5, wynoszący dla powiatu otwockiego odpowiednio 45,8% oraz 52,2%? W załączeniu przekazuję tabelę zawierającą wyżej wymienione dane.	Wykonawca wzięł pod uwagę informacje zawarte w Rocznej Ocenie Jakości Powietrza.

10	<p>Z uwagi na wysoki stopień przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM 10, odnotowany dla Otwocka w załącznikach nr 1 i 2 do uchwały, podjęcie działań naprawczych określonych w załącznikach nr 3 i 4 do uchwały jest niezbędne. Niemniej osiągnięcie do końca 2024 r. wskaźników redukcji emisji powierzchniowej na poziomie określonym w tab. 5 w załączniku 4 (redukcja emisji pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM2,5 [Mg/rok] o 53 proc), przy założonych kosztach w wysokości 45524,27 tys. zł, jest w opinii komisji niemożliwe bez znaczącego wsparcia z funduszy zewnętrznych. Warto przy tym podkreślić, że wspomniane koszty wynikają z wartości przeliczeniowych przyjętych w tab. 2 załączniku 4. Wartości te określają w metrach kw. wielkość powierzchni koniecznej do podjęcia działań (podłączenie do sieci ciepłowniczej, podłączenie do gazu, wymiana kotłów na węglowe klasy 5. i termomodernizacja) i są dla Otwocka niemal najwyższe w całym województwie mazowieckim (poza Wołominem). Ponieważ wartości te znacznie odbiegają od wartości przyjętych dla miast o zbliżonych do Otwocka parametrach dotyczących zarówno charakterystyki obszarów jak i wielkości emisji (patrz tab. 10 w załączniku 1 - np. Grodzisk Mazowiecki i Żyrardów), zasadna wydaje się ich weryfikacja.</p>	<p>Parametry przyjęte do obliczeń były przez Wykonawcę weryfikowane. W opinii Wykonawcy, ze względu na wysokie stężenia notowane w Otwocku, działania są adekwatne.</p>
11	<p>Niezależnie od wyników wzmiankowanej wyżej weryfikacji, na uwzględnienie w programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej i innych strategicznych dokumentach opracowywanych na poziomie wojewódzkim, zasługuje potrzeba zapewnienia finansowania działań naprawczych na terenach o specyficznej strukturze zabudowy, charakteryzującej się występowaniem dużej liczby pozostających w zasobach komunalnych przedwojennych budynków ogrzewanych za pomocą przestarzałych pieców węglowych. W Otwocku, w ponad 300 budynkach komunalnych wybudowanych przed 1944 r. znajduje się ponad 1.4 tys. lokali wyposażonych w piece. Rozwiązanie problemu powierzchniowej emisji zanieczyszczeń powietrza bez wymiany źródeł ciepła w tych budynkach jest niemożliwe, a skala potrzeb w tym zakresie znacznie przekracza możliwości finansowe gminy. W podobnej sytuacji są zapewne inne miasta o zbliżonej strukturze zabudowy. W związku z tym wskazane jest stworzenie w ramach instrumentów wspomagających realizację strategicznych założeń dla województwa w dziedzinie ochrony środowiska takich mechanizmów, które pozwolą gminom korzystać ze środków zewnętrznych dzielonych na poziomie wojewódzkim, na wymianę źródeł ciepła w komunalnych zasobach mieszkaniowych. Komisja wnioskuje o uwzględnienie tej potrzeby w procesie aktualizacji Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz przy przygotowaniu innych dokumentów i programów dotyczących podziału środków zewnętrznych dla gmin na cele związane z ochroną środowiska</p>	<p>Wykonawca w porozumieniu z Zamawiającym zobowiązuje się przekazać ten wniosek do odpowiedniego Departamentu, zajmującego się polityką regionalną w tym realizacją RPO 2014-2020.</p>

Tabela 15 Warszawa Bez Smogu

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	<p>Dokument Program ochrony powietrza jest tak obszerny i zawiły, że nie daje szans mieszkańcom na jego przeanalizowanie. Program ochrony powietrza małopolski ma 92 strony, mazowiecki prawie 1200. zawiera też między innymi dane z 2010 roku, czyli aż sprzed 7 lat. Program ochrony powietrza powinien zostać skrócony, analizy dla różnych substancji połączone, jest o tym mowa w dokumencie Ministerstwa Środowiska "Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza":</p> <p>„Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska dla stref, u których został przekroczony poziom więcej niż jednej substancji, niezbędne będzie opracowanie wspólnego Programu ochrony powietrza dotyczącego wszystkich tych substancji”.</p> <p>W związku z powyższymi utrudnieniami nasze uwagi nie wyczerpują tematu i dotyczą ogólnie wszystkich dokumentów, o ile nie napisaliśmy inaczej.</p>	<p>Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
2	<p>W Programie ochrony powietrza brak jest informacji o uchwale antysmogowej dla Mazowsza, a to najważniejsze działanie planowane na 2017 rok. W Programie ochrony powietrza dla Małopolski zostało to bardzo dobrze opisane:</p> <p>Zastosowanie art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska w odniesieniu do warunków dla całego województwa małopolskiego rozwiązuje problem nowo powstających źródeł spalania paliw stałych oraz spalania złej jakości paliw stałych i spośród analizowanych wariantów wprowadzenia zostało wybrane jako najefektywniejsze i dające szansę na jak najszybszy termin uzyskania zdecydowanej poprawy jakości powietrza w województwie małopolskim. Obecne działania skupiające się na wymianie niskosprawnych starych urządzeń nie są prowadzone w skali dającej szansę na uzyskanie efektu poprawy jakości powietrza."</p>	<p>Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapis dotyczący uchwały antysmogowej znalazł się w załączniku nr 4, w rozdziale dot. działań wspomagających.</p>
3	<p>Brak informacji o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie ludzkie.</p> <p>Substancje takie jak pył PM 10 czy PM 2.5, czy też dwutlenek azotu są normowane ze względu na ochronę życia i zdrowia ludzkiego. W tym kontekście dziwi fakt, że w Programie ochrony powietrza praktycznie nie ma mowy o skutkach zdrowotnych narażenia na szkodliwe substancje. W szczególności brak jakiegokolwiek wzmianki o szkodliwości dwutlenku azotu, która jest bardzo dobrze udokumentowana w piśmiennictwie naukowym.</p> <p>W załączniku nr 2 dotyczącym PM 10 i NO₂, na str. 24 znajdujemy jedynie stwierdzenie:</p> <p>„pył zawieszony PM_{2,5} ze względu na niewielkie rozmiary i skład chemiczny stanowi duże niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi.", zaś w załączniku nr 3 dotyczącym PM₁₀ i NO₂, na str. 4 możemy przeczytać: "Konieczne jest uświadomienie ludzi jak groźnym zanieczyszczeniem jest pył zawieszony (między innymi poprzez to, że (jest) toksyczny oraz jest prekursorem dwutlenku węgla i ozonu)..."</p>	<p>Program ochrony powietrza jest dokumentem w postaci uchwały wraz z uzasadnieniem i załącznikami. Nie ma określonego takiego elementu w uchwale.</p>
4	<p>Poważne błędy merytoryczne. Cytowane powyżej dane zawiera zresztą poważne nieścisłości, czy wręcz poważne błędy merytoryczne.</p> <p>Nawet gdyby pył zawieszony składał się głównie z tzw. pierwiastkowego (elementarnego) węgla, lub tzw. węgla organicznego, zawarty w pyłe węgiel w całości ulegał utlenieniu do dwutlenku węgla (a tak nie jest), to ilość CO₂ powstająca w ten sposób jest</p>	<p>W zamierzeniu autorów Programu wiązanie działań w zakresie redukcji CO₂ ma na celu powiązanie tego aspektu z redukcją emisji pyłów tylko w takim kontekście, w którym działania przynoszą zamierzony efekt. Działania, które wpisują się zarówno w tzw. gospodarkę niskoemisyjną, jak i w redukcję</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	<p>zaniedbywania w porównaniu z emisjami tego gazu z energetyki, transportu czy sektora komunalno-bytowego. Co więcej, dwutlenek węgla jest najważniejszym gazem cieplarnianym i z tego powodu jego emisje powinny ulegać jak największej redukcji. Jednak w stężeniach w jakich obecnie występuje w powietrzu, gaz ten nie wpływa negatywnie na zdrowie lub samopoczucie człowieka (w przyszłości, przy jeszcze wyższych stężeniach dwutlenku węgla może jednak pojawić się negatywne oddziaływanie tej substancji na sprawność intelektualną i funkcje poznawcze, podobnie jak ma to miejsce w dusznych pomieszczeniach). W naszej opinii należy unikać mieszania tematyki ochrony klimatu i tematyki ochrony zdrowia. Jeśli chodzi o ozon, to według naszej najlepszej wiedzy prekursorem tego zanieczyszczenia wtórnego jest dwutlenek azotu, a nie pył zawieszony. Wydajność powstawania ozonu może też wydatnie zwiększać obecność lotnych związków organicznych, tak pochodzenia naturalnego, jak i antropogenicznego, ale nic nie wiadomo nam na temat podobnego działania pyłu zawieszzonego (kwestie te były konsultowane ze specjalistami od chemii aerozoli). Innym błędem, a przynajmniej nieściśłością obniżającą rangę materiałów stanowiących uzasadnienie Programu ochrony powietrza jest pokazanie na Rys. 1 ("Rysunek 1 Udziały poszczególnych rodzajów emitentów w emisji pyłu zawieszzonego PM10") na str. 1. załącznika nr 2 dotyczącego PM10 i NO₂ wykresu całkowitej emisji PM 10. Sęk w tym, że wykres ten zapewne pochodzi z raportów Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami co nie zostało zresztą zaznaczone), a co gorsza, odnosi się do wielkości całkowitej emisji krajowej, a nie emisji na terenie Warszawy. Ponieważ nie jest to wyraźnie zaznaczone, wprowadza czytelnika w błąd. Tego typu błędów i nieściśłości jest zapewne więcej, ale już te dwa przykłady rzucają poważny cień na stronę merytoryczną pozostałych materiałów wchodzących w skład Programu ochrony powietrza.</p>	<p>tzw. niskiej emisji, zostały wymienione w harmonogramie rzeczowo-finansowym.</p>
5	<p>Wszystkie działania mające poprawić jakość powietrza opisane są bardzo ogólnie, bez wskaźników koniecznych do kontroli przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. w szczególności brak jest harmonogramu czy horyzontu czasowego dla wprowadzania niezbędnych działań. jest to właściwie opisanie możliwości, np. „uprzywilejowanie ruchu pieszego w centrum miasta” - według jakich kryteriów wojewódzki inspektor ochrony środowiska ma skontrolować, czy działanie to jest realizowane? Niezbędne jest dodanie tych wskaźników. Pojawiają się natomiast stwierdzenia o bardzo dużym stopniu ogólności, niemające żadnego znaczenia praktycznego, za to noszące wszelkie znamiona myślenia życzeniowego.</p>	<p>Dla części działań efekty są wskazane. Część działań jest działaniami bez możliwości określenia efektu ekologicznego, ponieważ są działaniami bez wskazanych konkretnych lokalizacji dla których można takie działanie wprowadzić, oraz są działaniami niemierzalnymi efektem ekologicznym ze względu na ich wspomagający charakter. W ramach weryfikacji Programu do części zadań efekty zostały dopisane, między innymi ilość km i zakres czasowy dla wybudowanych ścieżek rowerowych.</p>
6	<p>Brak zgody na 3-letni okres tworzenia nowych Programów ograniczania niskiej emisji, po którym dopiero miałyby się rozpocząć ograniczanie tzw. niskiej emisji na Mazowszu. Według opisanego wyżej dokumentu Min. Środowiska: "Należy się kierować zasadą możliwie najszybszego wdrażania programów, by maksymalnie skrócić czas narażenia ludzi na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego". To zdanie napisano w 2008 roku, a mamy rok 2017, mieszkańcy nadal są narażeni na przekroczenia norm, a w Programie ochrony powietrza proponuje się tworzyć Programy ograniczania niskiej emisji przez 3 lata, czyli przez cały okres obowiązywania Programu ochrony powietrza.</p>	<p>Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równoległe od 2017 r., zapisano wytyczne wykonania do Programów ograniczania niskiej emisji.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	Sformułowanie, że gminy powinny, a nie muszą stworzyć te programy, sprawia, że nawet po 3 latach mogą programy nie powstać. W trakcie obowiązywania programu ochrony powietrza wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie ma możliwości kontroli procesu likwidacji palenisk na paliwa stałe.	
7	Konieczna jest inwentaryzacja palenisk, tak jak to zrobiono dla małopolskiego programu ochrony powietrza. Bez tego kolejny rok nie znamy skali problemu na Mazowszu. Aby program ochrony powietrza mógł działać skutecznie, należy koniecznie wskazać, ile pieców na paliwa stałe powinno zostać zlikwidowanych każdego roku. Tylko wtedy wojewódzki inspektor ochrony środowiska może ten proces kontrolować.	W programie ochrony powietrza działania związane z niską emisją wskazują efekt liczbowy jako powierzchnię lokali poddanych działaniom, co daje możliwość kontrolowania postępów przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. hipotetyczna ilość pieców zostanie dopisana każdorazowo tam, gdzie jest podana liczba m ² do wymiany.
8	Wątpliwości budzą wskazane w programie ochrony powietrza granice obszarów przekroczeń dla różnych zanieczyszczeń, w tym PM10 i NO ₂ . Wyniki modelowania nie powinny być bowiem sprzeczne ze zdrowym rozsądkiem, co niestety ma tu miejsce. Na przykład, w załączniku nr 1 (plik zał nr 1 do proj. uchwały sejmiku -aglomeracja warszawska PM10 i NO ₂ .docx) na rysunku 13 ("Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu NO ₂ o okresie uśredniania wyników rok na terenie strefy aglomeracja warszawska w 2011 r. - obszar MzI laWaNO2a02") widzimy granicę strefy przekroczeń, która nie obejmuje ul. Wawelskiej, jednego z najbardziej ruchliwych ciągów komunikacyjnych w mieście. Jest to wynik bardzo dziwny, z kilku powodów. Po pierwsze, jak pokazują liczne badania, stężenia zanieczyszczeń generowanych przez motoryzację, w tym właśnie stężenia NO ₂ , maleją wraz z oddalaniem się od osi jezdni. Po drugie, wiadomo też, że w warunkach miejskich (szczególnie w Warszawie), za większość emisji (a zapewne także emisji) NO ₂ odpowiadają silniki spalinowe. Po trzecie, ul. Wawelska jest jedną z najbardziej ruchliwych ulic w Warszawie. Nie wydaje się zatem prawdopodobne, by obszar przekroczeń obejmował obszar taki, jak pokazano na Rysunku 13. Podobne uwagi stosują się do niektórych pozostałych stref przekroczeń dla NO ₂ , pokazanych na mapach znajdujących się w tym samym pliku. Przestrzenny rozkład wysokich stężeń dwutlenku azotu (czy to dobowych, czy rocznych - zmienność sezonowa jest tu wszak dużo mniejsza niż w przypadku pyłu zawieszzonego) pokrywa się raczej z grubszą z przebiegiem głównych ciągów komunikacyjnych. Z tego powodu ze szczególnie wysokim narażeniem na NO ₂ mamy do czynienia w przypadku osób mieszkających, uczących się lub pracujących przy ruchliwych ciągach komunikacyjnych, a także pasażerów komunikacji miejskiej i kierowców samochodów osobowych.	Wynik obszarów przekroczeń wynika z przeprowadzonego modelowania matematycznego i analiz statystycznych, co nie oznacza, że modelowanie nie jest obarczone błędem dopuszczalnym w ocenie jakości powietrza. Konieczne jest zbudowanie systemu ITS do zarządzania ruchem w mieście, aby mieć dokładne informacje o przepływach pojazdów przez każdą z ulic i zmiany natężenia ruchu n tych drogach. Bez takich informacji z systemu informacje o emisji z transportu są tylko szacowane na podstawie dostępnych informacji co może powodować niedoszacowanie wartości stężeń w niektórych rejonach miast
9	Należy uprościć nazewnictwo kolejnych poziomów ostrzeżeń Dlaczego słowo „alert” zostało zastąpione słowem „informacja/ostrzeżenie”? Proponujemy wprowadzić sformułowanie „stopień zagrożenia” zamiast „ostrzeżenie X stopnia o złej jakości powietrza” lub pozostać przy dotychczasowym nazewnictwie „alert X stopnia”. Z pewnością dla przeciętnego mieszkańca za długa jest nazwa: poziom III - Ostrzeżenie 1 stopnia o złej jakości powietrza (kolor żółty).	Propozycja była wcześniej uzgodniona z odpowiednimi służbami.
10	2. Apelujemy o uwzględnieniu w każdym programie ochrony powietrza prognoz jakości powietrza w systemie ostrzegania przed zanieczyszczeniem	Prognozy są ujęte w Planie działań krótkoterminowych.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	powietrza (tak prognoza jest wpisana w program ochrony powietrza dla PM2,5 przy poziomie III).	
11	<p>Popieramy dopisanie do progów ostrzegania niższego progu niż dotychczasowe 200 i 300 µg. Apelujemy jednak o obniżenie poziomów ostrzegania przed przekroczeniem norm jakości powietrza. III poziom powinien być wprowadzany przy średniodobowym stężeniu PM 10 poprzedniego dnia 50 µg/m³, a nie 100 µg/m³, lub kiedy prognozy wskazują na ryzyko przekroczenia 50 µg/m³. 100 µg/m³ to bardzo wysokie stężenie i w większości krajów UE przy tak wysokim zanieczyszczeniu wprowadza się już alarm. IV stopień zagrożenia powinien być wprowadzany, kiedy średniodobowe stężenie PM10 wyniesie poprzedniego dnia 100 µg/m³, a nie 200 µg/m³, lub gdy prognoza wskazuje ryzyko przekroczenia 100 µg/m³. To bardzo wysokie stężenie, a w większości krajów UE alarm wprowadza się przy niższych wartościach. V stopień zagrożenia powinien być wprowadzany, kiedy średniodobowe stężenie PM10 wyniesie poprzedniego dnia 200 µg/m³, a nie 300 µg/m³, lub gdy prognoza wskazuje ryzyko przekroczenia 200 µg/m³. Próg 300 µg nie wystąpił w ostatnich latach na Mazowszu, a próg 200 mimo bardzo dużego smogu w styczniu tego roku osiągnięto tylko 2 razy na stacji Otwock. Mieszkańcy są cały rok narażeni na przekroczenia norm zanieczyszczeń, a progi informowania i alarmowe w naszym kraju są tak wysokie, że rzadko kiedy są osiąganane, mimo że razem z Bułgarią jesteśmy najbardziej zanieczyszczonymi krajami Unii Europejskiej.</p>	<p>Przepisy krajowe wskazują na poziom informacyjny i alarmowy. Wprowadzenie alarmu przy progu 50 µg/m³ spowoduje stałe utrzymywanie się alarmu i doprowadzi do ograniczenia wrażliwości społeczeństwa na przekazywane tego rodzaju informacje i alarmy. Przepisy w krajach Europejskich mają inne poziomy alarmowe niż w Polsce.</p>
12	<p>Dlaczego nie ma listy zaleceń przy przekroczeniu poziomu II? W dotychczasowym programie ochrony powietrza taka lista do alertu II była sporządzona.</p>	<p>Brak działań przy przekroczeniu poziomu I i II ma swoje źródło w przyczynach wystąpienia tych poziomów: jest to ryzyko wystąpienia przekroczeń średniorocznych, ogłaszane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, na podstawie obserwacji stężeń z ostatnich kilku miesięcy. w opinii autorów zasadne w tym wypadku jest poinformowanie o zaistnieniu ryzyka odpowiednich organów. Ryzyko może wystąpić przy niewielkim stężeniu i dlatego rozpoczęcie działań w tym momencie może być nieefektywne.</p>
13	<p>Należy na gminy nałożyć obowiązki informowania lokalnych mediów, a także wykorzystywania wszelkich dostępnych kanałów do rozpowszechniania informacji o złej jakości powietrza. Działania krótkoterminowe na wszystkich poziomach należy uzupełnić o apel do mieszkańców ogrzewających swoje domy za pomocą urządzeń na paliwa stałe o obniżenie temperatury w domach. apelujemy o zawarcie w programie ochrony powietrza zakazu palenia w kominkach przy przekroczeniu norm jakości powietrza. O takim działaniu jest mowa wprost w "Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych". Palenie w kominkach niebędących źródłem ogrzewania jest czynnością wyłącznie rekreacyjną, co uzasadnia ograniczenie swobód obywatelskich w tym zakresie na rzecz ochrony zdrowia i życia mieszkańców. Samo zalecenie o ograniczeniu palenia w kominkach jest nieskuteczne. Podobnie "Ograniczenie stosowania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk" powinno zostać zastąpione zakazem przy przekroczeniu norm, w przeciwnym razie nie będzie przestrzegane i nie będzie mogło być</p>	<p>Działania związane z rozszerzeniem zakresu informowania społeczeństwa o jakości powietrza zostały wprowadzone do Programu.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	kontrolowane. jest to tym bardziej potrzebne, że w programie ochrony powietrza wprowadzono „czasowy zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego”, a dmuchawy do liści z całą pewnością można zaliczyć do spalinowego sprzętu ogrodniczego. Ogniska z kolei należy potraktować jak rekreacyjne palenie w kominku - przekroczenie norm jakości powietrza uzasadnia ograniczenie swobód obywatelskich w tym zakresie na rzecz ochrony zdrowia i życia mieszkańców.	
14	Należy również podjąć jak najbardziej skuteczne działania ograniczające emisję liniową oraz niezorganizowaną, tak aby cały plan działań krótkoterminowych rzeczywiście ograniczał zanieczyszczenia w stosunkowo krótkim czasie, np. czasowy nakaz zmniejszenia prędkości jazdy pojazdów na wszystkich drogach o prędkościach przejazdu większych lub równych 70 km/h do prędkości 50 km/h powinien być wprowadzony również przy przekroczeniach pyłowych, nie tylko dwutlenku azotu.	Zmniejszanie prędkości pojazdów przynosi niewielki efekt ekologiczny. W opinii autorów Programu bardziej efektywny jest zakaz wjazdu do centrów lub długofalowe "zniechęcanie" do podróżowania do centrum miasta samochodem. O takie zapisy zostanie uzupełniony Program.
15	W celu zwiększenia efektu ekologicznego należy wprowadzić wprost zakaz stosowania urządzeń grzewczych na paliwa stałe w nowych budynkach, dla których istnieje możliwość podłączenia do sieci gazowej lub sieci ciepłowniczej na terenie całego województwa.	W działaniu nr AgIPM10War16 wskazane są zapisy odnośnie ujęcia w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów w przypadku podjęcia uchwały Sejmiku z art. 96. Dodany zostanie zapis odnośnie nowych obiektów budowlanych.
16	Warszawa jest w trakcie inwentaryzacji kotłów na paliwa stałe - poniżej mapa na podstawie danych m.st. Warszawy. apelujemy o skorzystanie z tych danych przy opracowywaniu programu ochrony powietrza - są to w tej chwili najbardziej szczegółowe liczby.	Na chwilę obecną nie ma możliwości wykorzystania inwentaryzacji źródeł emisji w Programie ochrony powietrza, ponieważ wymaga to przeprowadzenia całkowicie od nowa procedury modelowania, analizy i weryfikacji dla strefy.
17	Tak jak napisaliśmy we wstępie, nieakceptowalny dla nas jest 3-letni okres na tworzenie Programów ograniczania niskiej emisji. Jeśli chodzi o Warszawę, wprowadziła ona już dopłaty do wymiany pieców na gazowe, podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej lub odnawialne źródła energii (uchwała Rady m.st. Warszawy nr XXXVIII/975/2016). Należy ten system rozbudowywać i poprawiać, a nie tworzyć kolejny. Aby proces wymiany pieców przyspieszyć, należy poza wskaźnikami liczby pieców do wymiany każdego roku (czego obecnie nie ma w PROGRAMIE OCHRONY POWIETRZA) przedstawić zakres, w jakim program może zwiększyć zainteresowanie dopłatami. Na pewno takimi elementami powinny być (na wzór Krakowa): - maksymalne uproszczenie procedur - rozliczenie dotacji bezpośrednio między wykonawcą a m.st. Warszawa - dopłaty nie tylko do modernizacji kotłowni, ale i wymiany instalacji - pomoc finansowa w wysokości różnicy w kosztach ogrzewania dla najuboższych	Wprowadzona zostanie zmiana polegająca na skróceniu okresu dla Programów ograniczania niskiej emisji i polegająca nie na tworzeniu Programów ograniczania niskiej emisji, ale weryfikacji założeń i zmianie procedur. Okres zostanie skrócony, a zadania przygotowania/weryfikacji Programów ograniczania niskiej emisji zrównoleżone, ponieważ efekt musi być osiągnięty w najkrótszym możliwym czasie.
18	dla warszawy i całego województwa przygotowywana jest obecnie uchwała antysmogowa. dla samej warszawy rozważane jest wprowadzenie zakazu stosowania paliw stałych, na wzór Krakowa. czy planowana jest aktualizacja programu ochrony powietrza po wprowadzeniu w życie uchwały, tak aby odzwierciedlał on nowe uregulowania prawne?	Aktualizacje programów ochrony powietrza sporządza się raz na trzy lata w przypadku występowania w dalszym ciągu złej jakości powietrza. informacja o uchwale zostanie wpisana do programu ochrony powietrza na obecnym etapie.
19	Należy zobowiązać odpowiednie służby (w przypadku Warszawy straż miejska) do intensywnej kontroli spalania odpadów, w tym spalania resztek roślinnych. Wskaźnikiem efektywności może być maksymalny czas dojazdu do wezwania. Obecnie zdarzają się interwencje nawet po 9 godzinach od wezwania, co oznacza nieskuteczność wezwania i utratę dowodu. Za względu na szkodliwość procedury spalania odpadów na zdrowie i życie ludzkie, maksymalny czas powinien według nas wynosić 30 minut. Aby	Wskazanie odnośnie szybszego czasu interwencji zostanie wpisane w działanie AgIPM10War06, co pozwoli zwiększyć efektywność kontroli.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	zapobiegać spalaniu odpadów, należy je odbierać z większą niż obecnie częstotliwością i przez cały rok.	
20	<p>Brak wzmianki o niektórych istotnych działaniach naprawczych. Jeśli chodzi o planowane działania naprawcze, to jest "2.1.Kierunki i zakres działań niezbędnych do przywrócenia poziomów pyłu zawieszzonego PM10 i dwutlenku azotu NO₂ w powietrzu do poziomów dopuszczalnych w zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej):" (str. 18 załącznika nr 3 dotyczącego PM10 i NO₂), to jak już na początku wspomniano, są one bardzo niekonkretne lub daleko niewystarczające (np. "wprowadzanie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich)". W przypadku części z zaproponowanych tu rozwiązań ich wdrożenie w życie w najbliższym czasie jest mało prawdopodobne (albo i całkowicie nierealne) z przyczyn prawnych lub ekonomicznych. Brakuje natomiast działań takich jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzenie strefy płatnego parkowania. 2. Wprowadzenie strefy uspokojonego ruchu (tempo 30). 3. Rozwój sieci buspasów. 4. Regulacja sygnalizacji świetlnej zapewniająca pierwszeństwo dla tramwajów na skrzyżowaniach. <p>Cztery wymienione powyżej działania mogą być wprowadzane bez konieczności zmian w prawie krajowym i nie wiążą się ze znacznymi wydatkami. Dwa pierwsze punkty dotyczą zniechęcania do korzystania z samochodów osobowych, dwa ostatnie punkty odnoszą się do realnego uprzywilejowania komunikacji publicznej.</p>	Wskazane działania częściowo znajdują się w Programie. Strefa Tempo 30 wpisana jest w działaniu: AgIPM10War07. Proponowane działania zostaną wpisane w działanie o numerze:: AgIPM10War13

Tabela 16 Fundacja Frank Bold

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Niezbędne jest uzupełnienie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszzonego PM10 i pyłu zawieszzonego PM2,5 w powietrzu o dokładną inwentaryzację punktowych źródeł emisji, w szczególności o Elektrownię Ostrołęka B, oraz o planowaną budowę na terenie strefy dużych inwestycji energetycznych – Elektrowni Ostrołęka C i rozbudowy Elektrowni Kozienice	Dane dla Elektrowni Ostrołęka i Kozienice zostaną dodane do tabeli w załączniku 5 uchwały jako jednostki mające wpływ na wielkość emisji substancji pyłowych. Planowane budowy zostaną ujęte w prognozie, jednak określenie dodatkowej wielkości emisji w związku z nową instalacją.
2	Poszerzenie działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego o wprowadzenie bezwzględnego obowiązku uwzględniania stanu powietrza oraz najlepszych dostępnych technik przy określaniu dopuszczalnych wielkości emisji w pozwoleniach zintegrowanych, wprowadzenie zaostrzonych standardów emisyjnych dla instalacji objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego, wprowadzenie zakazu udzielania odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych, o których mowa w art. 204 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska dla substancji, których dopuszczalne stężenia w powietrzu są przekraczane.	Działanie takie zostanie uzupełnione w Programie ochrony powietrza dla wszystkich stref, ze wskazaniem iż dotyczy obszarów na których występują przekroczenia norm w zakresie pyłu PM10. Wprowadzenie zakazu udzielania odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych o których mowa w art. 204 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska może być zapisany jako wytyczne do stosowania takich ograniczeń, a nie jako zakaz. Wynika to z indywidualnej sytuacji danej instalacji oraz obszaru gminy - czy poziom występowania przekroczeń jest znaczący.

Tabela 17 Straż Miejska Miasta Stołecznego Warszawy

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	<p>W przedmiocie wskazanego w ww. tabeli obowiązku dotyczącego „raportowania wyników i ilości kontroli w celu analizy podejmowanych działań przez samorządy lokalne” zasadnym byłoby doprecyzowanie danej kwestii poprzez dookreślenie warunków raportowania, to jest wskazanie jednostki będącej adresatem, częstotliwości przekazywania danych i jednoznaczne wskazanie zakresu raportowania, ograniczonego do wskaźnika realizacji zadania.</p> <p>Zatem możliwość dostosowania grzywny do szkodliwości czynów przy jednoczesnym zapewnieniu jej funkcji prewencyjnej jest ograniczona dopuszczalną wysokością grzywien określonych w ww. przepisie.</p> <p>Równocześnie należy nadmienić, że aktualnie strażnicy miejscy wymierzając karę oceniają stopień społecznej szkodliwości czynu biorąc pod uwagę cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do ukaranego.</p> <p>W związku z powyższym zapis o treści: Wysokość nakładanych mandatów za spalanie odpadów powinna być adekwatna do szkodliwości tego wykroczenia i zniechęcać do kontynuowania ww. procederu” jest niecelowy.</p> <p>W przedmiocie wskazanego w ww. tabeli obowiązku dotyczącego „raportowania wyników i ilości kontroli w celu analizy podejmowanych działań przez samorządy lokalne” zasadnym byłoby doprecyzowanie danej kwestii poprzez dookreślenie warunków raportowania, to jest wskazanie jednostki będącej adresatem, częstotliwości przekazywania danych i jednoznaczne wskazanie zakresu raportowania, ograniczonego do wskaźnika realizacji zadania.</p>	<p>Działanie dotyczące nakładania mandatów zostało doprecyzowane. Jednostką odbierającą raport jest odpowiedni Prezydent, Burmistrz, Wójt - w przypadku strefy aglomeracja warszawska Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy, który jest z kolei zobowiązany do składania sprawozdania rocznego do Marszałka Województwa Mazowieckiego z realizacji działań naprawczych</p>

Tabela 18 Burmistrz Gminy Radzymin

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	<p>Gmina Radzymin posiada uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (uchwała Nr 194/XVI/2016 Rady Miejskiej w Radzyminie z dnia 27 stycznia 2016r. http://bip.radzymin.pl/upload/ra_uchwala_194_2016.pdf). Zadania przewidziane do realizacji w przedmiotowym Planie zawarte w Tabeli 37 nie przewidują podłączeń do sieci ciepłowniczej, a jej budowa jest ekonomicznie nieuzasadniona.</p> <p>Wnoszę zatem o uwzględnienie zapisów ujętych w wyżej powołanym Planie oraz wykreślenie powierzchni koniecznej do działań wskazanej w kolumnie pierwszej (podłączenie do sieci ciepłowniczej) dla Gminy Radzymin, wymienionej zarówno w Załączniku nr 4 (Tabela 2) do uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został) przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM 2,5 w powietrzu oraz w załączniku do uchwały w sprawie programu ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu. Ponadto wnoszę o zmniejszenie Stopnia redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 wskazanego w wyżej wymienionych załącznikach (Tabela 5) uwzględniający wykreślone powierzchnie.</p>	<p>Wskazanie działania związanego z rozwojem sieci ciepłowniczej jest działaniem do wyboru jeśli jest taka możliwość. Wskazanie efektu ekologicznego określonego dotyczy różnych wariantów działań naprawczych. Działania naprawcze mogą być realizowane w różnym zestawieniu: albo sieć ciepłownicza, albo sieć gazowa albo inne urządzenia spełniające normy jakości spalin. Gmina może realizować działania w taki sposób, aby najefektywniej osiągnąć efekty ekologiczne.</p>

Tabela 19 Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego – Mazowiecki Urząd Wojewódzki

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania Ostrzeżenia 1 stopnia-w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
2	Kod działania WarI_InfPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Zmieniono na informacje na stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
3	Kod działania WarII_InfPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Zmieniono na informacje na stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
4	Kod działania WarIII_InfPM25_01 - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
5	Kod działania WarIII_InfPM25_02 - Działanie - w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do tej zmiany wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
6	Kod działania WarIII_InfPM25_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
7	Kod działania WarIII_InfPM25_04 - proszę o wykreślenie właściwy;	Poprawiono
8	Kod działania WarIII_InfPM25_05 - zapis dot. sposobu działania wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu;	Zmieniono dyrektorów szpitali i przychodni na Właściwy Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego
9	Kod działania WarIII_OchPM25_01 - Działanie - proszę o zmianę zapisu w działaniach na Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
10	Kod w działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przybywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
11	Kod działania WarIII_OpePM25_03 oraz WarIII_EmiPM25_03 - jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji z siedzibą w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego, to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie; <ul style="list-style-type: none"> • str. 9 pkt. 4.1. - proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego /Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego; • str. 10 pkt. 4.2. proszę o zmianę zapisu Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego/Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego; 	Zmiany zostały wykonane w Programie
12	Proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje i zmianę rodzaju informacji poprzez dodanie: "Mazowieckiego" Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie bezpośrednio po przekazaniu przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o „ryzyku” przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego;	Zmieniono na informacja na stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
13	W przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia-w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
14	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - proszę o wykreślenie wyrazu oraz przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych; <ul style="list-style-type: none"> • str. 6 pkt. 1.6. - proszę o usunięcie „—”, przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych; 	Poprawiono
15	Kod działania WarIIIInfPMIOOI - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak 1 kontrolującym;	Poprawiono
16	Kod działania WarIII_InfPM10_02 - Działanie - w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do treści działania wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
17	Kod działania WarIII_InfPM10_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
18	Kod działania WarIII_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie właściwy, pozostawiając Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
19	Kod działania WarIII_InfPM10_05 - zapis dot. sposobu działania i wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu (to jest między innymi na str. 14, 18);	Poprawiono
20	Kod działania WarHIOchPMIOOI - proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, a także proszę dopisać w podmiocie realizującym zdanie Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
21	Kod działania WarIII_OchPM10_02 - adekwatnie do punktu wyżej, proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
22	Kod działania WarIII_OpePM10_03 - jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji zs. w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie (m.in. str. 14, 18, 19,20);	Informacje o konsultacjach dokumentu Plan działań krótkoterminowych dotarły do wymienionych instytucji - nie ma obecnie przestrzeni czasowej na konsultowanie ponowne tych zapisów
23	Kod działania WarIV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
24	Kod działania WarIV_InfPM10_03 - proszę o wpisanie jako podmiot realizujący zadanie Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
25	Kod działania WarIV_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
26	Kod działania WarIV_OchPM10_01 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
27	Kod działania WarIV_OchPM10_02 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
28	Kod działania WarIV_OchPM10_03 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 2 stopnia, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego,	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	
29	Kod działania WarIV_EmiPM10_02 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez WCZK baz danych podmiotów gospodarczych. WCZK nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywał;	Poprawiono
30	Kod działania WarIV_EmiPM10_10 - Proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 2 stopnia;	Poprawiono
31	Kod działania WarV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie;	Poprawiono
32	Kod działania WarV_InfPM10_03 - proszę o zmianę wykonawcy na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
33	Kod działania WarV_InfPM10_04 - Wykonawca - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
34	Kod działania WarV_OchPM10_01- Działanie - stosowny jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
35	Kod działania WarV_OchPM10_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
36	Kod działania WarV_OchPM10_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
37	Kod działania WarV_OchPM10_03 - analogicznie do punktów wyżej, zmiana zapisu w działaniach na zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 3 stopnia. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
38	Kod działania WarV_EmiPM10_10 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez WCZK baz danych podmiotów gospodarczych. WCZK nie posiada wykazu	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywało;	
39	Kod działania WarV_EmiPM10_I 1 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 3 stopnia;	Poprawiono
40	Proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
41	Proszę o zmianę zapisu Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego/Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
42	Tryb i zakres działań - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje i zmianę rodzaju informacji poprzez dodanie: Mazowieckiego" Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie bezpośrednio po przekazaniu przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o „ryzyku" przekroczenia poziomu dopuszczalnego NO ₂ ;	Stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
43	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia-w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
44	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - proszę o wykreślenie wyrazu oraz przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych;	Poprawiono
45	Proszę o usunięcie „-“, przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych;	Poprawiono
46	Kod działania WarIII_InfNO2_01 - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
47	Kod działania WarIII_InfNO2_02 - Działanie - w aglomeracji warszawskiej funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do treści działania wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
48	Kod działania WarIII_InfNO2_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
49	Kod działania WarIII_InfNO2_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie właściwy, pozostawiając Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
50	Kod działania WarIII_InfNO2_05 - zapis dot. sposobu działania i wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu (to jest między innymi na str. 11, 15);	Poprawiono
51	Kod działania WarIII_OchNO2_01 - proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, a także proszę dopisać w podmiocie realizującym zdanie Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
52	Kod działania WarIII_OchNO2_02 - adekwatnie do punktu wyżej, proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
53	Kod działania WarIII_OpeNO2_01- jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji zs. w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie (między innymi str. 12, 15, 16);	Informacje o konsultacjach dokumentu Plan działań krótkoterminowych dotarły do wymienionych instytucji - nie otrzymano uwag od tych instytucji.
54	Kod działania WarIII_EmiNO2_04 - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje poprzez dodanie: Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie;	Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
55	Kod działania WarIV_InfNO2_01 - zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
56	Kod działania WarIV_InfNO2_03 - proszę o wpisanie jako podmiot realizujący zadanie Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
57	Kod działania WarIV_InfNO2_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
58	Kod działania WarIV_OchNO2_01 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce oraz proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
59	Kod działania WarIV_OchNO2_02 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
60	Kod działania WarIV_OchNO2_03 - Działanie - stosownym jest zapis zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 2 stopnia, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
61	Kod działania WarV_InfNO2_01 - zasadnym jest, aby Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie;	Poprawiono
62	Kod działania WarV_InfNO2_03- proszę o zmianę wykonawcy na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
63	Kod działania WarV_InfNO2_04 - Wykonawca - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy	Poprawiono
64	Kod działania WarV_OchNO2_01 - Działanie - stosowny jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
65	Kod działania WarV_OchNO2_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
66	Kod działania WarV_OchNO2_03 - analogicznie do punktów wyżej, zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 3 stopnia. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
67	Proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
68	Proszę o zmianę zapisu na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
69	W zakresie ochrony wrażliwych grup ludności - „nawiązanie współpracy z operatorami sieci komórkowych w celu informowania wszystkich użytkowników znajdujących się na terenie, za pomocą SMS, o wystąpieniu lub możliwości wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń. Z uwagi na koszty realizacji takiego sposobu informowania konieczne będzie uzyskanie przez wojewodę dofinansowania.” — proszę o wskazanie podstawy prawnej do realizacji powyższego zadania przez Wojewodę. Na dzień dzisiejszy do informowania ludności o zagrożeniach wykorzystywany jest Regionalny System Ostrzegania;	Zmieniono na Regionalny System Ostrzegania
70	Tryb i zakres działań - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje i zmianę rodzaju informacji poprzez dodanie: Mazowieckiego" Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie bezpośrednio po przekazaniu przez	Stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o „ryzyku” przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego;	
71	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - w m. Płock funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
72	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - proszę w wykreślenie wyrazu oraz przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych;	Poprawiono
73	Kod działania PloIIIInfPMIOOI - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego zgodnie z zapisami pkt. 1.4. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
74	Kod działania PloIII_InfPM10_02 - Działanie: w m. Płock funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do treści działania wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
75	Kod działania PloIII_InfPM10_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
76	Kod działania PloIII_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie właściwy, pozostawiając Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
77	Kod działania PloIII_InfPM10_05 - zapis dot. sposobu działania i wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu (to jest między innymi na str. 13, 19,29);	Poprawiono
78	Kod działania PloIII_OchPM10_01- proszę o zmianę zapisu w Działaniach na zalecenia: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, a także proszę dopisać w podmiocie realizującym zadanie Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
79	Kod działania PloIII_OchPM10_02 - adekwatnie do punktu wyżej, proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
80	Kod działania PloIII_OpePM10_03 - jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji z siedzibą w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego, to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie;	Poprawiono
81	Kod działania PloIV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
82	Kod działania PloIV_InfPM10_03 - proszę o wpisanie jako podmiot realizujący zadanie Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
83	Kod działania PloIV_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
84	Kod działania PloIV_OchPM10_01 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
85	Kod działania PloI V_OchPM 10 02 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
86	Kod działania PloI V_OchPM 1003 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 2 stopnia, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
87	Kod działania PloIV_EmiPM 10 02 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywał;	Poprawiono
88	Kod działania PloIV_EmiPM10_10. Proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 2 stopnia;	Poprawiono
89	Kod działania PloV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie;	Poprawiono
90	Kod działania PloV_InfPM 10 03 - proszę o zmianę wykonawcy na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
91	Kod działania PloV_InfPM10_04 - Wykonawca - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
92	Kod działania PloV_OchPM10_01 - Działanie - stosowny jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
93	Kod działania PloV_OchPM10_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
94	Kod działania PloV_OchPM10_03 - analogicznie do punktów wyżej, zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 3 stopnia. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
95	Kod działania PloV_EmiPM10_10 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywało;	Poprawiono
96	PloV_EmiPM10_11 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 3 stopnia;	Poprawiono
97	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia-w m. Płock funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
98	Kod działania PloI_InfPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
99	Kod działania PloII_InfPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
100	Kod działania PlolIII_InfPM25_01 - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
101	Kod działania PlolIII_InfPM25_02 - Działanie - m. Płock funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do tej zmiany wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
102	Kod działania PlolIII_InfPM25_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
103	Kod działania PlolIII_InfPM25_04 - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
104	Kod działania PlolIII_OchPM25_01 - Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
105	Kod działania PlolIII_OchPM25_02 - Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przybywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
106	Proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
107	Proszę o zmianę zapisu Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego /Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
108	W zakresie ochrony wrażliwych grup ludności - „nawiązanie współpracy z operatorami sieci komórkowych w celu informowania wszystkich użytkowników znajdujących się na terenie, za pomocą SMS, o wystąpieniu lub możliwości wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń. Z uwagi na koszty realizacji takiego sposobu informowania konieczne będzie uzyskanie przez wojewodę dofinansowania." - proszę o wskazanie podstawy prawnej do realizacji powyższego zadania przez Wojewodę. Na dzień dzisiejszy do informowania ludności o zagrożeniach wykorzystywany jest Regionalny System Ostrzegania;	Poprawiono
109	Tryb i zakres działań - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje i zmianę rodzaju informacji poprzez dodanie: Mazowieckiego" Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie bezpośrednio po przekazaniu przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	Środowiska informacji o „ryzyku” przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego;	
110	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - w m. Radom funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
111	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia - proszę o wykreślenie wyrazu oraz przy ostatniej kropce w podejmowanych środkach informacyjnych;	Poprawiono
112	Kod działania RadII_InfPM10_01 - Działanie - analogicznie do tabeli 1. proszę o zmianę zapisu na Informacja o wystąpieniu przekroczenia poziomu dopuszczalnego (o okresie uśredniania wyników pomiarów 24 godziny - wartość 50 [µg/m ³ lub o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy - wartość 40 µg/m ³) pyłu zawieszonego PM10;	Poprawiono
113	Kod działania RadIII_InfPM10_01 - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego zgodnie z zapisami pkt. 1.4. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
114	Kod działania RadIII_InfPM10_02 - Działanie - w m. Radom funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do treści działania wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
115	Kod działania RadIII_InfPM10_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
116	Kod działania RadIII_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie właściwy, pozostawiając Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
117	Kod działania RadIIIInfPM 10 04 - zapis dot. sposobu działania i wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu (to jest między innymi na str. 13, 18, 27);	Poprawiono
118	Kod działania w przedostatniej i ostatniej rubryce jest taki sam- proszę o zweryfikowanie i naniesienie ew. poprawki;	Poprawiono
119	Kod działania RadIIIOchPMIOOI - proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, a także proszę dopisać w podmiocie realizującym zadanie Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
120	Kod działania RadIII_OchPM10_02 - adekwatnie do punktu wyżej, proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
121	Kod działania RadIII_OpePM10_03 - jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji zs. w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego, to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie;	Informacje o konsultacjach dokumentu Plan działań krótkoterminowych dotarły do wymienionych instytucji - nie otrzymano uwag.
122	Kod działania RadIV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
123	Kod działania RadIV_InfPM10_03 - proszę o wpisanie jako podmiot realizujący zadanie Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
124	Kod działania RadIV_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy;	Poprawiono
125	Kod działań RadIV_OchPM10_01 - stosownym jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
126	Kod działania RadIV_OchPM10_02 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
127	Kod działania RadIV_OchPM10_03 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 2 stopnia, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
128	Kod działania RadIV_EmiPM10_02 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywał;	Poprawiono
129	Kod działania RadIV_EmiPM10_10 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 2 stopnia;	
130	Kod działania RadV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie;	Poprawiono
131	Kod działania RadV_InfPM10_03 - proszę o zmianę wykonawcy na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
132	Kod działania RadV_InfPM10_04 - Wykonawca - proszę o zmianę zapisu na Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
133	Kod działania RadV_OchPM10_01 - Działanie - stosowny jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
134	Kod działania RadV_OchPM10_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
135	Kod działania RadV_OchPM10_03 - analogicznie do punktów wyżej, zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 3 stopnia. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
136	Kod działania RadV_EmiPM10_10 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywało;	Poprawiono
137	Kod działania RadV_EmiPM10_I 1 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 3 stopnia;	Poprawiono
138	Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia Ostrzeżenia 1 stopnia-w m. Radom funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
139	Kod działania Radl_EmiPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
140	Kod działania RadII_EmiPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Poprawiono
141	Kod działania RadIII_EmiPM25_01 - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
142	Kod działania RadIII_EmiPM25_02 - Działanie - w m. Radom funkcjonuje Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do tej zmiany wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oprócz tego, proszę o zmianę w sposobie działania na Informacja na stronie internetowej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie;	Poprawiono
143	Kod działania RadIII_EmiPM25_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oprócz tego, proszę o zmianę w sposobie działania na Informacja na stronie internetowej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie;	Poprawiono
144	Kod działania RadIII_EmiPM25_04 - proszę o wykreślenie właściwy; str. 28 (tabela 8) - kod działania RadIII_OchPM25_01 - Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
145	Kod działania RadIII_OchPM25_02 - Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przybywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
146	Proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
147	Proszę o zmianę zapisu Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
148	W zakresie ochrony wrażliwych grup ludności - „nawiązanie współpracy z operatorami sieci komórkowych w celu informowania wszystkich użytkowników znajdujących się na terenie, za pomocą SMS, o wystąpieniu lub możliwości wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń. Z uwagi na koszty realizacji takiego sposobu informowania konieczne będzie uzyskanie przez	Zmieniono na Regionalny System Ostrzegania

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	województwa dofinansowania." - proszę o wskazanie podstawy prawnej do realizacji powyższego zadania przez Wojewodę. Na dzień dzisiejszy do informowania ludności o zagrożeniach wykorzystywany jest Regionalny System Ostrzegania;	
149	Tryb i zakres działań - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z powyższym oprócz Powiatowych Zespołów Zarządzania Kryzysowego funkcjonują Miejskie Zespoły Zarządzania Kryzysowego. Proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
150	Tryb i zakres działań - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje i zmianę rodzaju informacji poprzez dodanie: Mazowieckiego" Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie bezpośrednio po przekazaniu przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o „ryzyku" przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego;	Zmieniono na informacje na stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
151	Tryb i zakres działań - proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
152	Tryb i zakres działań - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z powyższym oprócz Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego funkcjonują Miejskie Centra Zarządzania Kryzysowego. Proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
153	Tryb i zakres działań - proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
154	Tryb i zakres działań - proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
155	Kod działania MazIIInfPMIOOI - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono
156	Kod działania MazIII_InfPM10_02 - Działanie - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Powiatowego/ Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do treści działania wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
157	Kod działania MazIII_InfPM10_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Powiatowe/ Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
158	Kod działania MazIII_InfPM10_04 - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	właściwy, pozostawiając Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	
159	Kod działania MazIII_InfPM10_04 - zapis dot. sposobu działania i wykonawcy wzajemnie się wyklucza. Proszę o zmianę zapisów w całej treści dokumentu (to jest między innymi na str. 13, 18, 28);	Poprawiono
160	Kod działania MazIII_InfPM10_04 w działaniach informacyjnych w przedostatniej i ostatniej rubryce jest taki sam- proszę o zweryfikowanie i naniesienie ewentualnej poprawki;	Poprawiono
161	Kod działania MazIII_OchPM10_01 - proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, a także proszę dopisać w podmiocie realizującym zadanie Powiatowe/ Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
162	Kod działania MazIII_OchPM10_02 - adekwatnie do punktu wyżej, proszę o zmianę zapisu w Działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
163	Kod działania MazIII_OpePM10_03 - jeśli chodzi o kwestie wykonawcy, proszę o uzgodnienie treści dokumentu zarówno z Komendą Stołeczną Policji, Komendą Wojewódzką Policji zs. w Radomiu, Inspekcją Transportu Drogowego, a także zarządcami dróg szczebla krajowego, to jest Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie oraz wojewódzkiego to jest Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie;	Informacje o konsultacjach dokumentu Plan działań krótkoterminowych dotarły do wymienionych instytucji - nie otrzymano uwag.
164	Kod działania MazIV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym.	Poprawiono
165	Kod działania MazIV_InfPM10_02 - zasadnym jest zmiana w działaniu poprzez dodanie Powiatowego/Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
166	Kod działania MazIV_InfPM10_03- zasadnym jest zmiana w działaniu poprzez dodanie Powiatowego/ Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Ponadto proszę o wpisanie jako podmiot realizujący zadanie Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
167	Kod działania MazIV_InfPM10_04- Wykonawca (podmiot realizujący zadanie) - proszę o wykreślenie wyrazu właściwy oraz dodanie Powiatowego/ Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
168	Kod działań MazIV_OchPM10_01 - stosownym jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
169	Kod działania MaziV_OchPM10_02 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
170	Kod działania MazIV_OchPM10_03 - Działanie - stosownym jest zapis Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 2 stopnia, oraz zmiana zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
171	Kod działania MazIV_EmiPM10_02- Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywał;	Poprawiono
172	Kod działania MazIV_EmiPM10_10 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 2 stopnia;	Poprawiono
173	Kod działania MazV_InfPM10_01 - zasadnym jest, aby Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie;	Poprawiono
174	Kod działania MazV_InfPM10_02 - proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
175	Kod działania MazV_InfPM10_03 - zasadnym jest zmiana w działaniu poprzez dodanie Powiatowego/ Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Ponadto proszę o zmianę wykonawcy na Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
176	Kod działania MazV_InfPM10_04 - proszę o zmianę wykonawcy na Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
177	Kod działania MazV_OchPM10_01 - Działanie - stosowny jest zapis Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę o zmianę zapisu w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
178	Kod działania MazV_OchPM10_02 - Działanie - proszę o zmianę zapisu na Zalecenie: unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto zasadnym jest zmiana w sposobie działania na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
179	Kod działania MazV_OchPM10_03 - analogicznie do punktów wyżej, zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania ostrzeżenia 3 stopnia. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań. Oprócz tego, proszę o wykreślenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jako wykonawcy;	Poprawiono
180	Kod działania MazV_EmiPM10_10 - Wykonawca - proszę o wykreślenie zapisu dot. WCZK - Wykonawca (podmiot realizujący zadanie): Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Brak podstaw prawnych do posiadania przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego baz danych podmiotów gospodarczych. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada wykazu podmiotów, w związku z powyższym nie będzie ich wskazywało;	Poprawiono
181	Kod działania MazV_EmiPM10_I 1 - proszę o zmianę zapisu w kolumnie Wykonawca na Wszystkie osoby znajdujące się w obszarze przekroczeń wskazanym w Ostrzeżeniu 3 stopnia;	Poprawiono
182	Tryb i zakres działań - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z powyższym oprócz Powiatowych Zespołów Zarządzania Kryzysowego funkcjonują Miejskie Zespoły Zarządzania Kryzysowego. Proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
183	Tryb i zakres działań - proszę o zmianę zapisu na Powiatowy/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
184	Tryb i zakres działań - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z powyższym oprócz Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego funkcjonują Miejskie Centra Zarządzania Kryzysowego. Proszę o zmianę zapisu na Powiatowe /Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
185	Kod działania MazII_EmiPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Poprawiono
186	Kod działania MazII_EmiPM25_01 - Sposób działania - proszę o dokładne sprecyzowanie na jakiej stronie będą zamieszczane informacje przez dodanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (nie funkcjonuje strona internetowa Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego);	Stronie Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie
187	Kod działania MazIII_EmiPM25_01 - Działanie - przy poziomie III nie ma potrzeby, aby informację przekazywać do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Stosownym jest, by informacja trafiała bezpośrednio do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto należy usunąć wykonawcę, to jest. Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zasadnym jest, aby Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska był podmiotem realizującym zadanie. Proszę również o zmianę podmiotu kontrolującego, gdyż WIOS nie może być zarówno podmiotem realizującym zadanie jak i kontrolującym;	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
188	Kod działania MazIII_EmiPM25_02 - Działanie - w województwie mazowieckim funkcjonują powiaty, jak również miasta na prawach powiatu, w związku z tym stosowny jest zapis, iż Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Powiatowego/Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Ponadto, adekwatnie do tej zmiany wykonawcą powinno być Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oprócz tego, proszę o zmianę w sposobie działania na Informacja na stronie internetowej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie	Poprawiono
189	Kod działania MazIII_EmiPM25_03 - Działanie - proszę o wykreślenie wyrazu oraz. Ponadto, proszę o zmianę wykonawcy na Powiatowe/ Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oprócz tego, proszę o zmianę w sposobie działania na Informacja na stronie internetowej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie;	Poprawiono
190	Kod działania MazIII_EmiPM25_04 - proszę o wykreślenie właściwy oraz dodanie /Miejski;	Poprawiono
191	Kod działania MazIII_OchPM25_01- Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenie: ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
192	Kod działania MazIII_OchPM25_02 - Działanie - zmiana zapisu w działaniach na Zalecenia: unikanie długotrwałego przybywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenie zanieczyszczeń. Ponadto, proszę w sposobie działania zmienić zapis na Informacja przekazana do podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań;	Poprawiono
193	Proszę o zmianę zapisu na Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego/ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono
194	Proszę o zamianę zapisu Powiatowy/ Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego, Powiatowe/Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego;	Poprawiono

Tabela 20 Osoba prywatna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Proszę o wskazanie położenia, okresu pomiarów oraz typu receptorów na obszarze przekroczeń Mz11aWaPM10d03. Na mapie obszaru stanowiska pomiaru PM10 nie są zaznaczone.	Wszystkie pomiary są dostępne w Rocznej Ocenie Jakości Powietrza za rok 2015, na której niniejszy Program bazował, a także na stronie internetowej Wojewódzkiej Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
2	Sprzeczne z tab.7: „Przyczyna wystąpienia przekroczeń: oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków”	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
3	Sprzeczne z tab.6: „Przyczyna wystąpienia przekroczeń: Oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków; emisja ze źródeł komunikacyjnych”	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
4	Proszę o wskazanie położenia, okresu pomiarów oraz typu receptorów na obszarze przekroczeń Mz11aWaPM10d04. Na mapie obszaru stanowiska pomiaru PM10 nie są zaznaczone.	Wszystkie pomiary są dostępne w Rocznej Ocenie Jakości Powietrza za rok 2015, na której niniejszy Program bazował, a także na stronie internetowej Wojewódzkiej Inspektoratu Ochrony Środowiska w

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
		Warszawie oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
5	Proszę o podanie podstaw takiego stwierdzenia. Na terenie osiedla Falenica, na którym znajduje się obszar przekroczeń Mz11aWaPM10d04, 780 budynków jest ogrzewanych pozaklasowymi kotłami na paliwa stałe (głównie węgiel), w tym 350 lokali komunalnych. Taka skala pozaklasowych kotłów skłania do stwierdzenia, że na tym terenie przeważa niska emisja powierzchniowa.	Stwierdzenie na podstawie przeprowadzonego modelowania i wyliczenia udziału poszczególnych źródeł emisji w strefie. Udział emisji powierzchniowej jest duży na tym obszarze, dominujący jednak jest udział emisji napływowej spoza strefy.
6	Obszar przekroczeń podany w tabeli 6 jest niezgodny z obszarem przekroczeń wskazanym na rysunku 29. Według tabeli obszar ten pokrywa całą powierzchnię aglomeracji warszawskiej natomiast na rys. 29 zaznaczono tylko kilka niewielkich obszarów przekroczeń.	W Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń na terenie danej gminy, automatycznie obszar całej gminy jest zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia sprawy wynika z braku wskazanej prawnie metody referencyjnej modelowania i wyznaczania bilansu emisji.
7	Obszary przekroczeń w 2015r (tabela 6 i rysunek 29) są diametralnie różne niż obszary przekroczeń w 2011r	W Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń na terenie danej gminy, automatycznie obszar całej gminy jest zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia sprawy wynika z braku wskazanej prawnie metody referencyjnej modelowania i wyznaczania bilansu emisji.
8	Brak mapy oraz tabeli obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10 o okresie uśredniania wyników rok dla 2011 roku. Dla roku 2015 mapa taka została przedstawiona na rys.29. Brak mapy i tabeli utrudnia porównanie sytuacji z 2011r z sytuacją w 2015r.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
9	Dane przedstawione na rys. 30 są niezgodne z tabelą 7. Według tabeli obszar przekroczeń dotyczy powierzchni całej aglomeracji warszawskiej natomiast według rys.30 na części powierzchni aglomeracji przekroczenia nie występują.	W Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń na terenie danej gminy, automatycznie obszar całej gminy jest zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia sprawy wynika z braku ujednoczenia metod modelowania.
10	Tab 6 oraz tab.7 przedstawiają obszary przekroczeń w 2015r wskazuje, że przekroczenia wystąpiły na całej powierzchni aglomeracji warszawskiej. Porównując te dane z obszarami przekroczeń w 2011r. można dojść do wniosku, że sytuacja uległa gwałtownemu pogorszeniu porównując rok 2011 i 2015r. Czy na pewno znajduje to potwierdzenie w faktach?	W Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń na terenie danej gminy, automatycznie obszar całej gminy jest zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia sprawy wynika z braku wskazanej prawnie metody referencyjnej modelowania i wyznaczania bilansu emisji.
11	Rys. 31 niezgodny z tab.8, w której obszar przekroczeń wynosi 517km ² natomiast według rys 31 jest to tylko kilka obszarów.	W Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń na terenie danej gminy, automatycznie obszar całej gminy jest zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia sprawy wynika z braku wskazanej prawnie metody referencyjnej modelowania i wyznaczania bilansu emisji.
12	Brak mapy obrazującej przekroczenia z tabeli 9.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
13	Rys. 32: przedstawione udziały dotyczą strefy aglomeracja warszawska? Dane przedstawione na rysunku 32 stoją w sprzeczności ze stwierdzeniem ze strony 8: "w stężeniach na większości obszaru przeważa emisja liniowa, przewagi emisji napływowej oraz powierzchniowej występują marginalnie". Natomiast jest zgodne z informacją z tab.7. oraz informacją na stronie 91. Które stwierdzenia są zatem prawdziwe?	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
14	Na terenie aglomeracji warszawskiej znajduje się 15260 budynków/działek zabudowanych, które nie są podłączone do sieci ciepłowniczej czy gazowej. Można przyjąć, że większość jest ogrzewana kotłami węglowymi. Dodatkowo część osób podłączona do sieci gazowej ogrzewa dom kotłami na paliwa stałe (przede wszystkim drewnem – kominki z płaszczem wodnym). Poza tym w Warszawie znajduje się duża liczba budynków wielorodzinnych opalanych węglem (przede wszystkim należących do UM Warszawa budynków komunalnych np. na Pradze Pn czy Wawer), w których każdy lokal posiada indywidualny kocioł węglowy. Zatem rzeczywista liczba kotłów węglowych na terenie aglomeracji warszawskiej może być znacznie wyższa niż 15 tys. Taka liczba przekłada się na potężną emisję powierzchniową. Emisja ta nie jest odzwierciedlona w żadnym punkcie programu ochrony powietrza – proszę o uwzględnienie	Na potrzeby przygotowania treści Programu wykonano szczegółową inwentaryzację emisji. Inwentaryzacja ta posłużyła jako podstawa do wyznaczenia udziałów źródeł emisji w stężeniach, rozkładów stężeń (modelowanie matematyczne), a także wymaganych redukcji. Szczegółowe wyniki inwentaryzacji zostały przekazane Zamawiającemu.
15	Rys.37 wskazuje na przewagę napływu w obszarze Mz11aWaPM10d04. W Wawrze jest użytkowanych ponad 3000 kotłów węglowych (nie licząc kominków). Taka liczba powoduje, że na km2 dzielnicy (nie licząc lasów) przypada prawie dwukrotnie więcej kotłów węglowych niż w dzielnicy Ursus (313 budynków niepodłączonych), która oznaczona jest jako strefa z przewagą emisji powierzchniowej. Mimo powyższych danych na całym obszarze dzielnicy Wawer wskazana jest przewaga napływu.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
16	Brak zaznaczonej na mapie Elektrociepłowni Siekierki i Elektrociepłowni Międzyzylesie.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał..
17	Błędne podpisy rysunków	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał..
18	Kolejność źródeł niezgodna z procentowym udziałem w zanieczyszczeniu powietrza(?)	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
19	Proszę się zdecydować, które źródła mają największy wpływ na zanieczyszczenie powietrza w aglomeracji warszawskiej. Co strona to inne stwierdzenie (kilka przykładów podane w innych uwagach).	Uwaga wynika z nieczytelności związanej z zamieszczeniem treści uchwały z 2013 r. oraz aktualizacji programu ochrony powietrza za rok 2015. Wpływ źródeł zmienia się w zależności od substancji oraz analizowanego okresu, stąd też wymienione rozbieżności.
20	Dane na rys. 83 stoją w sprzeczności z inwentaryzacją liczby budynków/działek zabudowanych niepodłączonych do sieci gazowej, ciepłowniczej na terenie poszczególnych dzielnic. Na terenie Ursusa znajduje się tylko 313 takich lokalizacji (potencjalnych kopciuchów) a teren ten przedstawiony jest jako jedyny i z największą emisją powierzchniową.	Na stężenia, oprócz emisji, mają wpływ również inne czynniki takie jak: warunki meteorologiczne, w tym głównie kierunek i prędkość przemieszczania mas powietrza (wiatru) oraz ukształtowanie terenu (numeryczny model terenu).
21	Dane na rysunku stoją w sprzeczności z inwentaryzacją liczby budynków/działek zabudowanych niepodłączonych do sieci gazowej (liczbą potencjalnych kopciuchów).	Na stężenia, oprócz emisji, mają wpływ również inne czynniki takie jak: warunki meteorologiczne, w tym głównie kierunek i prędkość przemieszczania mas powietrza

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
		(wiatru) oraz ukształtowanie terenu (numeryczny model terenu).
22	Przyjęte niewiarygodne założenia. Na podstawie danych UM Warszawa na terenie Ursusa znajduje się 313 budynków/działek zabudowanych niepodłączonych do sieci gazowej, ciepłowniczej. Zatem przy wskazanej powierzchni 82tyś m ² na jeden budynek przypada 262m ² . Zważywszy, że jest to dzielnica domów jednorodzinnych wyliczona średnia powierzchnia domów jednorodzinnych jest niewiarygodna.	Wyliczona wartość szacunkowa wynika nie tylko z ilości budynków i działek prywatnych - możliwe lokalizacje źródeł są również w sektorze handlowo-usługowym. Wprowadzono alternatywny wskaźnik odnoszący się do szacowanej liczby indywidualnych źródeł ogrzewania.
23	Średnia liczba budynków/działek na km ² niepodłączonych po odliczeniu terenów zielonych (las, rezerwy) wynosi: Ursus:34 Wawer: 57. Przy czym liczba ta dla Wawra może być jeszcze większa ponieważ wiele z tych budynków to budynki wielorodzinne komunalne ogrzewane przez tyle pozaklasowych pieców węglowych ile lokali się w nich znajduje (najczęściej ok 10). Liczba lokali komunalnych ogrzewanych paliwami stałymi wynosi: Wawer:696 (w tym 350 to osiedle Falenica) ,Ursus:60. Zważywszy na powyższe należy wdrożyć działania naprawcze w dzielnicy Wawer polegające na likwidacji ogrzewania węglowego w budynkach komunalnych oraz likwidacji ogrzewania węglowego w budynkach ogrzewanych indywidualnie w dzielnicy Wawer.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
24	W celu ograniczenia eksploatacji źródeł niskiej emisji należy przyjąć na szczeblu województwa uchwałę wprowadzającą ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw na terenie aglomeracji warszawskiej.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
25	Likwidacja lub wymiana starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na mniej emisyjne źródła ciepła w lokalach mieszkalnych, komunalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej według poniższych priorytetów: <ul style="list-style-type: none"> • podłączenie do sieci ciepłej, • kotły gazowe, • nowoczesne urządzenia z podajnikiem automatycznym na węgiel lub biomasę spełniające wymagania ekoprojektu, • kotły olejowe, • ogrzewanie elektryczne lub pompy ciepła 	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
26	Dla uzyskania jak najszybszej poprawy jakości powietrza należy zrezygnować z finansowania projektów o niskiej efektywności ekonomiczno-ekologicznej, takich jak montaż instalacji solarnych, których stosowanie przynosi - w zakresie ograniczenia niskiej emisji - efekty niewspółmiernie niskie w stosunku do zaangażowanych środków i skupić się na projektach pozwalających na jak najszybszą wymianę maksymalnej liczby przestarzałych kotłów na nowoczesne źródła ciepła.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
27	zachęcanie do likwidacji kotłów węglowych poprzez korzystanie z dofinansowania wymiany starych pieców węglowych na znacznie efektywniejsze ekonomicznie i ekologicznie grzejniki na gaz. Prowadzenie akcji informacyjnej o dofinansowaniach w szczególności na terenie dzielnic z przeważającą zabudową jednorodziną	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
28	Informowanie mieszkańców poprzez ulotki o szkodliwości spalania resztek roślinnych oraz że jest to wykroczenie karane mandatem karnym. Informowanie, że resztki roślinne są odbierane bezpłatnie przez firmy wywożące odpady komunalne.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
29	Wprowadzenie zachęt w postaci dofinansowania do paliwa gazowego (według kryterium dochodowego) dla osób, które zdecydują się na podłączenie do sieci gazowej	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
30	Należy uwzględnić działania podjęte przez m.st. Warszawa: -likwidacja kotłów lub palenisk na paliwo stałe i zastąpieniu ich przez nowe źródło ciepła opalane paliwem gazowym (Uchwała Rady m.st. Warszawy nr XXXVIII/975/2016) -podłączenia lokali komunalnych do sieci ciepłowniczej -wymianę pozaklasowych kotłów węglowych w lokalach komunalnych na kotły ekoprojekt/5 klasy	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony. Zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
31	<p>Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska zapisanymi w dokumencie „Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”: „W krajach UE zakłada się okres 12- 18 miesięcy na wdrożenie działań naprawczych z możliwością wydłużenia tego okresu w uzasadnionych przypadkach. Generalnie należy się kierować zasadą możliwie najszybszego wdrażania programów, by maksymalnie skrócić czas narażenia ludzi na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.</p> <p>Ze względu na grożące konsekwencje międzynarodowe wynikające ze zbyt opieszałego wykonywania działań naprawczych uchwalonych w PROGRAMACH OCHRONY POWIETRZA ich realizacja powinna być zakończona do połowy 2011 roku.” Ze względu na powyższe postulujemy niewprowadzanie podziału działania AgIPM10War01 na etapy tylko ewentualne realizowanie ich jednocześnie.</p> <p>Poświęcenie lat 2017-2020 wyłącznie na opracowanie Programów ograniczania niskiej emisji jest krokiem wstecz względem działań obecnie wdrożonych przez m.st. Warszawa. Działania proponowane w etapie II na lata 2020-2024 m.st. Warszawa zaczęło realizować już w tym roku między innymi poprzez uchwałę Rady m.st. Warszawy nr XXXVIII/975/2016, podłączenia lokali komunalnych do sieci ciepłowniczej czy też plan wymiany pozaklasowych kotłów węglowych w lokalach komunalnych na kotły ekoprojekt/5 klasy. Również w tym roku Sejmik Województwa Mazowieckiego przygotowuje uchwałę wprowadzającą ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw na terenie m.in. aglomeracji warszawskiej. Uchwała zobliguje posiadaczy pozaklasowych kotłów węglowych do jak najszybszej ich likwidacji/wymiany na nowoczesne źródła ciepła. Stąd też proponowany podział na etapy stoi w sprzeczności z działaniami podejmowanymi przez m.st. Warszawa czy też planami Sejmiku Województwa Mazowieckiego.</p>	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równolegle od 2017, zapisano wytyczne do wykonania Programów ograniczania niskiej emisji.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
32	<p>Wnioskujemy o zapis mówiący o wymianie na kotły spełniające wymagania ekoprojektu zamiast klasy 5. Rozwiązanie takie zostało przyjęte w województwie małopolskim co oznacza, że nie jest wystarczające spełnienie przez kocioł wymagań klasy 5 według normy PN-EN 303-5:2012, ale konieczne jest potwierdzenie spełnienia wymagań ekoprojektu. Wbrew pozorom różnica między kotłami spełniającymi wymagania ekoprojektu od kotłów 5 klasy jest bardzo istotna.</p> <p>W obu przypadkach maksymalna emisja pyłu z kotła przy jego pracy pełną mocą nie może być wyższa niż 40 mg/m³. Natomiast kotły zgodne z ekoprojektem gwarantują dotrzymanie tej samej emisji także w trakcie pracy przy niższym obciążeniu kotła. To ważne, gdyż kocioł rzadko pracuje na pełnej mocy, a przy niższym obciążeniu warunki spalania są gorsze, co powoduje wyższą emisję pyłu. Wymagania ekoprojektu ograniczają również emisję toksycznych tlenków azotu z kotła. Ważny jest fakt, że wymagania ekoprojektu zostały wprowadzone jednolicie dla całej Unii Europejskiej i od 2020 roku obejmą wszystkie kotły dopuszczone do sprzedaży na obszarze UE. Natomiast norma PN-EN 303-5:2012, która określa wymagania dla kotłów 3, 4 i 5 klasy jest normą dobrowolną, którą stosują tylko niektórzy producenci kotłów.</p>	<p>Nie we wszystkich lokalizacjach jest konieczność wprowadzenia od razu dość wysokich wymagań, jakim są kotły spełniające wymagania ekoprojektu. Zapisy powinny znaleźć się w uchwale antysmogowej.</p>
33	<p>Postulujemy uwzględnienie obok wskaźnika „powierzchni użytkowej lokali [m²], w których dokonano zmiany sposobu ogrzewania” również wskaźnika liczby zlikwidowanych kotłów na paliwa stałe na terenie poszczególnych dzielnic. Jako orientacyjną liczbę kotłów węglowych można przyjąć liczbę budynków/działek zabudowanych niepodłączonych do sieci ciepłowniczej czy gazowej. Liczba ta dla Warszawy wynosi 15260 – dostępne też są liczby dla każdej dzielnicy z osobna.</p>	<p>Nie proponuje się tego wskaźnika, aby nie komplikować dodatkowo tego dokumentu. Autorzy programu uważają, że m² są wystarczające</p>
34	<p>Terminy wykonania działań naprawczych powinny być rozpisane na maksymalnie 3 letnie okresy. Tylko wtedy będzie możliwość rzetelnego skontrolowania poziomu wykonania danego działania naprawczego. Okres taki pozwoli również na ocenę realizacji poszczególnych działań przed kolejną aktualizacją PROGRAMÓW OCHRONY POWIETRZA. Natomiast przyjęcie tak odległych terminów wykonania działania naprawczego spowoduje brak możliwości oceny stopnia realizacji danego działania.</p>	<p>Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin realizacji to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równoległe od 2017, zapisano również wytyczne do przygotowania Programów ograniczania niskiej emisji.</p>
35	<p>Wskazany zapis przy obecnych założeniach (2 etapy) jest błędny. Przygotowywanie w latach 2017-2020 wyłącznie Programów ograniczania niskiej emisji nie wpłynie w żadnym stopniu na ograniczenie emisji. Zatem zapis ten obecnie powinien wyglądać następująco: lata 2017-2020 PM10: 0,00 (słownie: zero) [Mg/rok] lata 2021-2024 PM10: 539,68 [Mg/rok].</p>	<p>Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin realizacji to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równoległe od 2017, zapisano również wytyczne do przygotowania Programów ograniczania niskiej emisji.</p>
36	<p>Wnioskujemy o wydzielenie działania naprawczego „Likwidacja pozaklasowych kotłów węglowych w lokalach komunalnych znajdujących się w zasobie m.st. Warszawy” Zakres rzeczowy (dane z poszczególnych Zakładów Gospodarowania Nieruchomościami): Wawer: 696 Praga Południe:439 Targówek:113 Włochy:92 Rembertów:90 Białołęka:80 Ursus:60 Bemowo:34 Mokotów:32 Wesola:27 Wola:17 Śródmieście:13 Wilanów:4 Wydzielenie takiego zadania jest o tyle uzasadnione, że jego realizacja uzależnione jest wyłącznie od działań władz m.st. Warszawy – w przeciwieństwie do działania AgIPM10War01, które zależne jest również od woli mieszkańców. Działanie to jest również w planach np.</p>	<p>Dodano liczbę pieców dla każdej z dzielnic Warszawy</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	Zakład Gospodarowania Nieruchomościami Wawer stąd uzasadnione jest jego zapisanie w programie ochrony powietrza.	

Tabela 21 Burmistrz Gminy Mszczonów

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Zaproponowane wielkości wymiany źródeł ciepła są zbyt wysokie, niemożliwe do zrealizowania, na terenie miasta Mszczonów funkcjonuje sieć ciepłownicza geotermalna do której podłączone są budynki wielorodzinne oraz część obiektów użyteczności publicznej	Zadania zostały określone na podstawie inwentaryzacji i wyników modelowania matematycznego.
2	12,00% 12,20 12,01 4058,42 szacunkowy koszt redukcji pyłu zawieszonego PM 10 oraz pyłu zawieszonego PM 2,5 został wyceniony na podstawie danych ujętych w tabeli 2 do której wnieśliśmy uwagi, po ewentualnej zmianie w tabeli nr 2 musi ulec zmianie szacunkowy koszt. redukcji	wyjaśnienie jw.

Tabela 22 Wójt Gminy Magnuszew

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Tabela 2 Likwidacja lub wymiana starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na mniej emisyjne źródła ciepła w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej Przewidziane przeliczenie wielkości powierzchni koniecznej do działań wynikającej z wielkości redukcji (m2) podłączenie do sieci ciepłowniczej dla gminy Magnuszew - 7471,76 m2	Brak sieci ciepłowniczej na terenie gminy - zapis zostanie zmieniony
2	Tabela 52 Jednostki mające największy udział w emisji pyłu zawieszonego PM2,5 w 2015 r. oraz Tabela 53 Sumaryczna wielkość emisji pyłu zawieszonego PM2,5 oraz PM10 w strefie mazowieckiej dla roku bazowego 2015 w podziale na poszczególne powiaty Sumaryczna wielkość emisji pyłu zawieszonego PM2,5 [Mg/rok] dla powiatu kozienickiego wynosi 175,92	Dane zostały pozyskane z Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami. Prawdopodobnie przedstawiona wartość dotyczy pyłu ogółem.

Tabela 23 Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska podtrzymuje stanowisko, zgodnie z którym dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny więcej niż jednej substancji, uzasadnione byłoby opracowanie wspólnego programu ochrony powietrza dotyczącego tych substancji. dzięki temu programy ochrony powietrza stałyby się bardziej zwarte, a przez to bardziej czytelne. Województwo Małopolskie dla tych samych substancji uchwaliło jeden program, który liczy 92 strony, podczas gdy wszystkie proponowane dla mazowieckiego uchwały mają w sumie 1193 strony. Ponadto we wszystkich projektach uchwał, w poszczególnych rozdziałach najpierw pokazane są dane dotyczące roku 2010 (pochodzące z aktualnych programów ochrony powietrza), a dopiero potem dane dot. 2015 r. (aktualizacja programów ochrony powietrza) przez co dokument staje się bardzo nieczytelny i nie zawsze wiadomo którego roku dotyczy analiza. Czytelniejsza była forma robocza,	Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinny spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez: 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	gdzie treść poprzednich uchwał staje się załącznikami na końcu dokumentu i nie mieszają się z obecnymi zapisami.	
2	We wszystkich projektach założono, że w latach 2017-2020 poszczególne gminy zobowiązane będą do uchwalenia Programu Ograniczania Niskiej Emisji, a działania polegające na likwidacji źródeł emisji prowadzone będą dopiero od 2020 roku. Wskazać tu należy, że w dokumencie Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach. Ministerstwa Środowiska; Warszawa 2008, znajduje się zapis: Ze względu na grożące konsekwencje międzynarodowe wynikające ze zbyt opieszałego wykonywania działań naprawczych uchwalonych w programach ochrony powietrza ich realizacja powinna być zakończona do połowy 2011 roku. Jednym z celów Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest doprowadzenie do właściwej jakości powietrza na terenach z przekroczeniami norm jakości powietrza do roku 2020, zgodnej z przepisami krajowymi i unijnymi, a w perspektywie do roku 2030 z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Natomiast aktualizacje programów ochrony powietrza zakładają, że większość realnych działań mających na celu likwidację przyczyn przekroczeń dopiero w latach 2020-2024. Z tego powodu niemożliwe będzie zrealizowanie celów o których mowa w Krajowym Programie Ochrony Powietrza i wytycznych Ministerstwa Środowiska o których mowa powyżej.	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równolegle od 2017, zapisano wytyczne do wykonania Programów ograniczania niskiej emisji.
3	Ponadto przyjęcie terminów realizacji działań w okresach dłuższych, niż określony ustawowo obowiązek aktualizacji programów (co 3 lata), powoduje praktyczną niemożność ich egzekwowania. W tym wypadku większość zadań ma termin realizacji określony na „grudzień 2024 r.". Zwykle nie są również wskazane żadne kryteria mierzalne, według których można by rozliczyć czy gmina zrealizowała dane zadanie. Przykładowo dla m. Płock należy podać jedynie ile zbudowano sztuk stojaków rowerowych lub miejsc parkingowych dla rowerów. Powstaje pytanie czy jeżeli miasto-zbuduje w latach 2017-2024 jedną sztukę to zadanie należy uznać za zrealizowane?"A 'co jeżeli nie zbuduje żadnego?	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równolegle od 2017, zapisano wytyczne do wykonania Programów ograniczania niskiej emisji.
4	Ze względu na fakt, że dla m.st. Warszawy planowane jest uchwalenie aż trzech programów ochrony powietrza (PM10 z NO2, PM2,5, B(a)P) powstaje pytanie w jaki sposób należy weryfikować wykonanie-poszczególnych zadań? Czy wymagane efekty ekologiczne ograniczenia emisji się sumują? Czy likwidacja jednego pieca w domu jest zaliczana jako realizacja do odpowiednio do wszystkich programów ochrony powietrza, czy tylko jednego?	Zadania te sumują się, co oznacza, że likwidacja jednego pieca liczy się jako redukcja dla trzech substancji, w wielkości uzależnionej od wskaźnika redukcji emisji.
5	Wskazuję także, że zgodnie z art. 91 ust. 9d ustawy - Prawo ochrony środowiska Zarząd Województwa zobowiązany jest opracować projekt aktualizacji programu ochrony powietrza, określając dodatkowe działania mające na celu osiągnięcie krajowego celu redukcji narażenia. Zgodnie z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2012 r. w sprawie krajowego celu redukcji narażenia (Dz. U. z 18 września 2012 r. poz. 1030) krajowy cel redukcji narażenia planowany do osiągnięcia w terminie do dnia 1 stycznia 2020 r. dla stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu wynosi 18 µg/m ³ . Krajowy wskaźnik średniego narażenia na pył PM2,5 dla roku 2015 wyniósł 23 µg/m ³ . Niektóre opiniowane projekty albo nie zawierają żadnego odniesienia się do	Wskazanie dodatkowych działań ze względu na cel redukcji narażenia musi się odnosić dla wszystkich miast w kraju. Działania te mogą być wskazane dla miast. Na podstawie analizy wyników prognozy dla roku 2024 wskazane zostanie czy znajdują się jeszcze obszary na których należy zintensyfikować działania naprawcze, aby uzyskać poziom wymagany krajowym celem redukcji narażenia. Ogólnie to wskazuje się działania które mogą wpłynąć na ograniczenie emisji pyłu PM2,5 dodatkowo. Może to być np.: zakaz używania dmuchaw, albo dodatkowe czyszczenie dróg.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	tych wymagań, albo wskazują, że pomimo wdrożenia wszystkich działań będzie on nadal przekraczany.	
6	Niezależnie od powyższego, informuję, że w proponowanych projektach uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Programów Ochrony Powietrza występują błędy merytoryczne i redakcyjne, dlatego wojewódzki inspektor ochrony środowiska w warszawie nie akceptuje proponowanych treści uchwał oraz ich załączników. Przedkładam poniżej dodatkowe uwagi szczegółowe.	Uwaga ogólna
7	W większości z opiniowanych dokumentach wykorzystano pomiary meteorologiczne wykonywane przez WIOS w Warszawie na stacjach monitoringu jakości powietrza. Błędem merytorycznym jest używanie do takich analiz tych pomiarów, ponieważ stanowią one tylko dane pomocnicze do weryfikacji wyników pomiarów jakości powietrza i nie mogą być wykorzystywane w opracowaniach. Prawidłowa lokalizacja stacji monitoringu jakości powietrza może nie odpowiadać prawidłowej lokalizacji stacji meteorologicznej. Ponadto dane meteorologiczne ze stacji pomiarowych Wójewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska nie są reprezentatywne dla całego obszaru Warszawy. Powinna się tu znaleźć analiza wielkoobszarowych danych meteorologicznych zastosowanych do modelowania. Czy wykonano takie analizy?	Wykonawca Programu nie korzystał z pomiarów meteorologicznych wykonywanych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w warszawie, źródłem parametrów meteorologicznych jest model WRF.
8	Dziękując za zrealizowanie postulatu zmian w systemie ostrzegania społeczeństwa o krótkotrwałym wysokim stężeniu zanieczyszczeń poprzez wprowadzenie odrębnego nazewnictwa w stosunku do przekroczenia norm średniorocznych (informacja) i norm chwilowych (ostrzeżenie), zwracam się o dokonanie korekty w nazwach poszczególnych poziomów, aby ogłaszane komunikaty były bardziej zrozumiałe. W obecnej propozycji komunikat pierwszego stopnia będzie miał nazwę: Powiadomienie Poziomu HI - Ostrzeżenie 1 stopnia o złej jakości powietrza (kolor żółty). Należy usunąć „powiadomienie Poziomu ...” i pozostawić jedynie „Informacja o..oraz „Ostrzeżenie...”	Uwagę uwzględniono.
9	We wszystkich uchwałach w załączniku nr 7 (Plany Działań Krótkoterminowych) znaleźć można podobne zdanie: „W przypadku wprowadzenia Ostrzeżenia 1 stopnia o złej jakości powietrza wdrażane są działania krótkoterminowe określone w Tabeli 5”. W dalszej części przywołuje się jeszcze Tabele 4 i 5. Zauważyć należy, że te tabele znajdują się na samym początku projektów uchwał i nie odnoszą się w żaden sposób do Planów Działań Krótkoterminowych. W przypadku uchwalenia PDK w takiej formie nie będzie możliwe wdrożenie jakichkolwiek działań krótkoterminowych.	Zweryfikowano i poprawiono odniesienie do numeracji tabel.
10	Odnosząc się do zapisów dotyczących działań krótkoterminowych usunąć należy Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska jako kontrolującego w odniesieniu do działań przypisanych podmiotom niebędącym organami administracji samorządowej lub niebędącym jednostkami organizacyjnymi.	Poprawiono
11	Na podstawie dotychczasowych doświadczeń stwierdzić należy, że wszystkie proponowane działania w załączniku nr 3 gdzie zawarte są „informacje dotyczące możliwych do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu jakości powietrza” są traktowane przez samorządy jako coś fakultatywnego i zazwyczaj tego nie realizują, np. czyszczenie ulic z określoną częstotliwością.	Samorządy na mocy Programu mają obowiązek realizacji zadań wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego, mają również obowiązek corocznego raportowania o stanie realizacji zadań.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
12	<p>We wszystkich dokumentach gdzie analizowany jest pył PM10 na mapach nie podano liczby dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego PM10 jaka wystąpiła na danym obszarze. Prezentowane stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM 10 oznaczają zapewne wartości percentyla 90,4 ze stężeń dobowych pyłu PM10, który jest parametrem pomocniczym, ale nie stanowi standardu jakości powietrza. Tylko liczba dni z przekroczeniem dla pyłu PM10 świadczy o wystąpieniu lub nie przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Jest to niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U 2012 poz. 1028), które §3 pkt 3 lit. a) nakazuje zaprezentowane „przewidywanego poziomu substancji w powietrzu w strefie, w roku~ prognozowanym, ze szczególnym uwzględnieniem: (...) prognoz liczby dni z przekroczeniami poziomów dopuszczalnych (...)”. W tej samej literze określono również obowiązek zaprezentowania poziomów substancji uwzględnionych w programie ochrony powietrza przy założeniu niepodejmowania żadnych dodatkowych działań, ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów, z uwzględnieniem poziomu tła, ale w projektach programów ochrony powietrza znajduje się jedynie ogólne zdanie, że w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań stężenia będą na poziomie tych z 2015 roku.</p>	<p>W odniesieniu do stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 praktycznie w większości Programów ochrony powietrza uwzględniane były wartości percentyla ze stężeń 24 godzinnych. Jeśli jest taka konieczność podania również mapy z rozkładem ilości dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej pyłu PM10 zostaną one uzupełnione w dokumencie program ochrony powietrza.</p>
13	<p>Bardzo duże wątpliwości budzą podane w omawianych dokumentach informacje o emisjach zanieczyszczeń, zwłaszcza gdy porówna się rok 2011 i 2015. Poniżej omówiono dla przykładu dane dla m.st. Warszawy (strefa aglomeracja warszawska).</p>	<p>Wielkości emisji zostały wyliczone na podstawie autorskich wskaźników, zarówno w przypadku roku 2011 jak i 2015. W przepisach prawa brakuje wytycznych ujednolicających metodykę inwentaryzacji dla Programów ochrony powietrza. Zatem dane dla 2011 i 2015 nie powinny być porównywane.</p>
14	<p>Tabela 1 Zestawienie emisji pyłu zawieszonego PM10 w 2011 i 2015 roku (źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja warszawska, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM 10 oraz NO2) Emisja pyłu Emisją pyłu. Typ emisji PM10 [Mg/rok] w 2010 Punktowa - 1031,2 Powierzchniowa -1716,5 Liniowa - 4772,2 Typ emisji PM10[Mg/rok] w 2015 Punktowa - 3513,85 Powierzchniowa - 1579,3 Liniowa - 2567,94 Nastąpił bardzo duży wzrost emisji pyłu zawieszonego PM10 z przemysłu. Przy czym wzrost ten nie koresponduje z żadnymi innymi oficjalnymi statystykami, według których emisje te od wielu lat maleją. Przykładowo według Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) emisja całkowita pyłu TSP z zakładów szczególnie uciążliwych wyniosła w 2010 roku 962 [Mg/rok], a w 2015 roku 677 [Mg/rok]. Należy zauważyć, że wartość emisji PM10 w 2010 jest bardzo bliska wartości TSP z tego samego okresu (1031,2 i 968), natomiast dla 2015 roku nastąpiła duża rozbieżność (3513,85 i 677). Poza tym na stronie 91 znaleźć można stwierdzenie, że za 45,72% emisji punktowej odpowiadają elektrociepłownie należące do PGNiG Termika. Oznacza, to że miałyby one emitować łącznie 1606,53 [Mg/rok] w 2015. Według wiedzy Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie wartość ta była znacząco niższa. Wątpliwości budzi również</p>	<p>Wielkości emisji zostały wyliczone na podstawie autorskich wskaźników, zarówno w przypadku roku 2011 jak i 2015. W przepisach prawa brakuje wytycznych ujednolicających metodykę inwentaryzacji dla Programów ochrony powietrza. Zatem dane dla 2011 i 2015 nie powinny być porównywane. Jeśli chodzi o źródła przemysłowe dane przedstawione w Programie każdorazowo posiadają udokumentowanie w postaci raportu Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	fakt istotnego spadku emisji ze źródeł liniowych przy rosnącym od wielu lat ruchu samochodowym.	
15	<p>Tabela 2 Zestawienie emisji NO₂ w 2010 i 2015 roku (źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja warszawska, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz NO₂) Emisja:</p> <p>Emisja Typ emisji NO₂ Mg/rok w roku 2010: Punktowa – 10033 powierzchniowa - 48,7 liniowa - 1 1051</p> <p>Typ emisji NO₂ Mg/rok w 2015: punktowa - 6 614 powierzchniowa - 91,7 liniowa - 2294</p> <p>Istotny spadek emisji dwutlenku azotu potwierdzają dane Głównego Urzędu Statystycznego z zakładów szczególnie uciążliwych, według których odpowiednio dla lat 2010 i 2015 emisja tlenków azotu spadła z 11 978 do 6 049 [Mg/rok].</p> <p>Wątpliwości budzi fakt tak istotnego spadku emisji ze źródeł powierzchniowych i liniowych, czego nie potwierdzają wyniki pomiarów NO₂, które utrzymują się od lat na podobnym poziomie. Emisja z wysokich źródeł punktowych ma niewielki wpływ na lokalną jakość powietrza. Za przekroczenia tej substancji odpowiedzialna jest głównie komunikacja samochodowa, a natężenie ruchu w ostatnich latach rośnie, a nie maleje.</p>	<p>Wielkości emisji zostały wyliczone na podstawie autorskich wskaźników, zarówno w przypadku roku 2011 jak i 2015. W przepisach prawa brakuje wytycznych ujednocwiających metodykę inwentaryzacji dla Programów ochrony powietrza. Zatem dane dla 2011 i 2015 nie powinny być porównywane.</p> <p>Jeśli chodzi o źródła przemysłowe dane przedstawione w Programie każdorazowo posiadają udokumentowanie w postaci raportu Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami.</p>
16	<p>Tabela 3 Zestawienie emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} w 2010 i 2015 roku (źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja warszawska, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM_{2,5})</p> <p>Typ emisji PM_{2,5} [Mg/rok] w 2010: punktowa - 332,7 powierzchniowa - 896,2 liniowa - 1021,4</p> <p>Typ emisji PM_{2,5} [Mg/rok] w 2015: punktowa -1827,7 powierzchniowa -1555,2 liniowa - 1250,2</p> <p>Emisja punktowa pyłu PM_{2,5} podobnie jak PM₁₀ w 2015 roku znacząco wzrosła. Wątpliwości budzi fakt, że nastąpił spadek emisji pyłu PM₁₀ ze źródeł powierzchniowych przy jednoczesnym wzroście emisji PM_{2,5}. Dla roku 2015 emisje te są prawie równe (PM₁₀ - 1579,3 [Mg/rok], PM_{2,5} - 1555,2 [Mg/rok]) W większości dotychczasowych opracowań emisja PM_{2,5} była nawet o połowę niższa od emisji PM₁₀. W przeciwieństwie do NO₂ i PM₁₀ wzrosła również emisja PM_{2,5} ze źródeł liniowych.</p> <p>Powstaje pytanie czy przeanalizowano rzeczywistą emisję z terenu Warszawy (oraz innych obszarów), a także czy wszystkie analizy zostały dokonane na prawidłowych danych.</p>	<p>Wielkości emisji zostały wyliczone na podstawie autorskich wskaźników, zarówno w przypadku roku 2011 jak i 2015. W przepisach prawa brakuje wytycznych ujednocwiających metodykę inwentaryzacji dla Programów ochrony powietrza. Zatem dane dla 2011 i 2015 nie powinny być porównywane.</p> <p>Jeśli chodzi o źródła przemysłowe dane przedstawione w Programie każdorazowo posiadają udokumentowanie w postaci raportu Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami..</p>
17	<p>Uwagi szczegółowe: Ze względu na objętość przekazanej dokumentacji oraz powtarzające się błędy, punkty wymienione poniżej w większości przypadków należy traktować jako odnoszące się do wszystkich programów ochrony powietrza. Zastrzec należy również, że ilość materiałów, krótki termin przeznaczony na konsultacje społeczne pozwoliły jedynie na pobieżną analizę poszczególnych dokumentów.</p>	uwaga ogólna

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
18	zdanie „Informacje ogólne na temat lokalizacji i topografii strefy aglomeracja warszawska - dotyczy roku 2011" wprowadza w błąd. Wszelkie dane podawane w tej części dotyczą roku 2010, a nie 2011.	Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez: 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
19	W Tabeli 4 Obszar przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy w 2015 roku w strefie—aglomeracja warszawska określono, że cały obszar aglomeracji warszawskiej (517 km ²) oraz wszyscy mieszkańcy (1,744 mln) znajdują się w obszarze przekroczeń co stoi w sprzeczności z Rysunkiem 24 Obszary przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy na terenie strefy aglomeracja warszawska (str. 26), gdzie obszary przekroczeń w ogóle nie dotyczą dzielnic takich jak Rembertów czy Wesola, a w przypadku Wawra czy Białołęki tylko w niewielkim stopniu. Dane o powierzchni i liczbie mieszkańców są identyczne jak w punkcie 3.3 gdzie podano całkowitą liczbę mieszkańców i powierzchnię strefy.	W niniejszym Programie zostało przyjęte, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
20	Na Rysunku 48 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy z emisji całkowitej na terenie aglomeracji warszawskiej po zastosowaniu wariantu naprawczego powinny być zaprezentowane wyniki modelowania dla pyłu PM _{2,5} , a są dla pyłu zawieszonego PM ₁₀ .	Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez: 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
21	W tytule pojawia się liczba dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego, który nie został określony dla PM _{2,5} .	Poprawiono
22	Zapis, że miasto „powinno posiadać Program ograniczania niskiej emisji lub podobny dokument" jest zbyt ogólny (słowo „powinno" nie do końca oznacza „musi"). Należy jasno określić, czy m.st. Warszawa ma obowiązek uchwalić w latach 2017-2020 Program Ograniczania Niskiej Emisji, czy tylko „powinno" to zrobić. Zastosowanie zapisu jak zaproponowany może prowadzić do niewłaściwej realizacji tego działania i nie osiągnięcia zamierzonego celu.	Zapisy zostały zmienione.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
23	Jedynym określonym kryterium badania stopnia realizacji działań określonych w tabeli jest np. ograniczenie emisji pyłu PM _{2,5} w latach 2017-2024 o 528,87 Mg/rok z niskiej emisji poprzez zmianę istniejących źródeł ciepła. Oznacza to, że dopiero w 2025 r. będzie możliwe rozliczenie samorządu czy wypełnił to zadanie. Przy czym sposób liczenia redukcji nie uwzględnia w żaden sposób nowopowstałych indywidualnych źródeł emisji (np. zmianę przez mieszkańca sposobu ogrzewania z gazowego na paliwa stałe), czy zwiększenia się ilości samochodów. W przypadku pozostałych działań np. ograniczania emisji liniowej brak jest jakiegokolwiek mierzalnego kryterium pozwalającego stwierdzić, czy zadanie jest zrealizowane czy nie. Za uzyskanie zerowego wskaźnika realizacji działania samorządom nie grożą żadne sankcje, a co za tym idzie mogą ich nie realizować. Może to skutkować brakiem poprawy jakości powietrza w prognozowanym terminie, co obrazuje obecny stopień realizacji istniejących Programów Ochrony Powietrza.	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapisano w harmonogramie rzeczowo-finansowym nowe informacje dotyczące Programów ograniczania niskiej emisji - termin to grudzień 2018 r., etapy I i II następują równolegle od 2017, zapisano wytyczne do wykonania Programów ograniczania niskiej emisji.
24	W wierszu Szacunkowy zakres rzeczowy działania pojawia się informacja o redukcji emisji pyłu PM ₁₀ , a powinno być PM _{2,5} .	Poprawiono
25	Porównując Rysunek 63 Emisja punktowa pyłu zawieszonego PM _{2,5} w strefie aglomeracja warszawska w 2015 r. z Rysunkiem 59 Emisja punktowa pyłu zawieszonego PM _{2,5} w strefie aglomeracja warszawska w 2010 r.(str. 108) widać wyraźnie, że nie uwzględniono lokalizacji wielu emitorów punktowych, np. EC Żerań, czy huty Warszawa. Czy w analizie uwzględniono emisję z tych i wielu innych emitorów, których nie zaznaczono na rysunku?	W analizie i modelowaniu uwzględniono wszystkie emitory. Mapa została poprawiona.
26	Należy zmienić nazewnictwo poszczególnych poziomów powiadomień tak aby komunikaty były czytelniejsze. Przykładowo komunikat o nazwie Powiadomienie Poziomu O - Ostrzeżenie 1 stopnia o złej jakości powietrza (kolor żółty) nie będzie zrozumiałe. Usunąć „powiadomienie Poziomu... ” i pozostawić jedynie „Informacja o...” oraz „Ostrzeżenie...”	Według Autorów nazewnictwo poszczególnych poziomów nie będzie czytelniejsze przy zmianie z Ostrzeżenie na Informacja. Proponujemy pozostać przy obecnych zapisach.
27	Zgodnie z podpunktami 1.2-1.4 Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego ma obowiązek informowania lokalnym mediów, społeczeństwa itd. o wystąpieniu odpowiedniego powiadomienia, ale w tabelach 45 i 46 mowa jest jedynie o obowiązkach informacyjnych Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, a w tabeli 47 są już zadania dla Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Nie jest jasne czy Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego ma informować inne podmioty czy nie.	Tabela 45 i 46 dotyczy tylko poziomów informowania, dla dwóch niższych poziomów powiadomienia. Zadania te zostały przypisane do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. W kolejnych tabelach też należą do Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
28	Zakłada wprowadzenie zakazu wjazdu samochodów ciężarowych o ładowności pow. 3,5 t. oraz pojazdów starszych niż 10 lat i z niesprawnym filtrem cząstek stałych do miast w przypadku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu PM _{2,5} . W obecnych przepisach nie został określony poziom alarmowy dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} stąd zapis nigdy nie wejdzie w życie.	Został dodany poziom ostrzegawczy (kolor żółty) ze zdefiniowanymi działaniami w przypadku wystąpienia.
29	Wskazać należałoby podstawę prawną dla zakazu ten dotyczyć ma tylko ponad 10 letnich samochodów z niesprawnym filtrem cząstek stałych. Czemu nie dotyczy to samochodów młodszych oraz z silnikami benzynowymi (te nie posiadają jeszcze w ogóle filtrów cząstek stałych). W jaki sposób należy również ocenić „sprawność” filtra cząstek stałych oraz kto może tego dokonać? Czy brak filtra (po jego usunięciu) oznacza jego „niesprawność”?	Określenie takich a nie innych pojazdów wynika z ich emisyjności. Pojazdy benzynowe nie stanowią takiego problemu jak pojazdy z silnikiem diesla, a dodatkowo z bezprawnie usuniętym DPF. Rolą odpowiedzialnego za to zadanie jest przeszkolenie i wyposażenie odpowiednich służb, aby były w stanie ocenić, w przypadku wystąpienia ww. poziomu, czy pojazd spełnia wymagania, czy nie.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
30	Zdanie MZZK powiadamia (...)w przypadku wystąpienia powiadomienia poziomu III-V (...) wprowadza w błąd - konsultowany Plan Działań Krótkoterminowych zakłada tylko wystąpienie poziomów od I do III.	Poprawiono
31	Występują tu zapisy dot. przekroczenia poziomu informowania i alarmowego dla pyłu PM10, który został określony w innej uchwale.	Poprawiono
32	W dokumencie brakuje: <ul style="list-style-type: none"> • mapy prezentującej rozkład stężeń NO₂ średniorocznie w roku bazowym 2015 • mapy prezentującej obszary przekroczeń dla NO₂ - rok. Czy taka analiza została przeprowadzona, oraz czy wykazała występowanie przekroczeń? Wskazano za to na występowanie znacznych przekroczeń wartości jednogodzinnych, których WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA w Warszawie nigdy nie stwierdził. Jeżeli stwierdzono występowanie przekroczeń jednogodzinnych dwutlenku azotu, należy wyliczyć liczbę godzin z przekroczeniem i zaprezentować ją na mapach zarówno dla roku bazowego jak i roku prognozy, a podano jedynie wartość odpowiedniego percentyla, który nie stanowi normy. 	W modelowaniu rozkładu stężeń średniorocznych NO ₂ dla 2015 r. autorzy Programu nie stwierdzili wystąpienia przekroczeń. Takie przekroczenia stwierdzono dla stężeń 1-godzinnych. W związku z tym, że w Rocznej Ocenie Jakości Powietrza stwierdzone było przekroczenie dwutlenku azotu w odniesieniu średniorocznym Wykonawca przyjął obszar strefy warszawskiej jako obszaru przekroczeń, jednakże bez szczegółowego prezentowania wyników modelowania.
33	W tabeli określono powierzchnie obszaru przekroczenia dla normy średniorocznej pyłu PM10 jako 100% powierzchni strefy oraz 100% jej mieszkańców. Jak wynika z Rysunku nr 29 Obszary przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy na terenie strefy aglomeracja warszawska w 2015 r. obszary przekroczenia są znacznie mniejsze niż powierzchnia całej Warszawy. Ponadto nie uwzględniono obszaru przekroczenia wynikającego z pomiarów Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie na stacji Warszawa, Al. Niepodległości. Na rysunku 29 zaznaczono niepotrzebnie obszary spoza strefy aglomeracja warszawska. Analogiczna sytuacja z określeniem powierzchni, obszaru przekroczenia jako 100% powierzchni strefy oraz 100% jej mieszkańców co stoi w sprzeczności z odpowiednim rysunkiem występuje również dla normy dobowej PM10 i normy jednogodzinnej dla NO ₂ .	W niniejszym Programie zostało przyjęte, w uzgodnieniu z Zamawiającym, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
34	W tabeli określono powierzchnie obszaru przekroczenia dla normy, średniorocznej dwutlenku azotu jako 100% powierzchni strefy oraz 100% jej mieszkańców. Brak jakiegokolwiek mapy z obszarami przekroczeń, która prezentuje te obszary. Czy na pewno ten obszar został wyznaczony?	W niniejszym Programie zostało przyjęte, w uzgodnieniu z Zamawiającym, że w przypadku wystąpienia obszaru przekroczeń automatycznie obszar całej gminy zostaje zaliczony do obszaru przekroczeń. Taki sposób ujęcia tej kwestii wynika z braku ujednoczenia metod modelowania w skali kraju, a w skali niniejszego Programu posłużył ujednoczeniu wyników modelowania wykonanego przez autorów aktualizacji Programu i wykonawcy Rocznej Oceny Jakości Powietrza za rok 2015.
35	Akapit „Zdecydowanie warunki związane z niewielką prędkością i występowaniem wiatru wpływają niekorzystnie na przewietrzanie miasta i utrzymywanie się zanieczyszczeń w powietrzu na terenie strefy. Przede wszystkim niekorzystna sytuacja dotyczy dzielnic centralnych (Śródmieście, Wola, Mokotów, Praga), gdzie występuje duża koncentracja zanieczyszczeń w rejonach słabo przewietrzanych łub zacisznych." Nie znajduje to potwierdzenia na mapach prezentujących obszary przekroczeń, gdzie w tych dzielnicach albo nie wystąpiło przekroczenie norm, albo dotyczy tylko niewielkich części.	Stwierdzenie to jest na poziomie ogólnym - w tym wypadku jest prawdziwe pod względem lokalizacji dzielnic. Dla roku 2015 te warunki mogą nie przekładać się na jakość powietrza.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
36	Ze względu na brak map prezentujących stężenia w roku bazowym z emisji całkowitej nie jest możliwe dokładniejsza analiza. Pokazane są tylko stężenia wynikające z poszczególnych rodzajów emisji.	Mapa została uzupełniona.
37	Tabela 13 Poziom stężeń dwutlenku azotu NO ₂ w 2011 r. i Tabela 14 Poziom stężeń dwutlenku azotu NO ₂ w latach 2006-2010. Tytuł jednej z kolumn wprowadza w błąd -dwutlenek azotu posiada dozwoloną liczbę godzin z przekroczeniem, a nie dni z przekroczeniem.	Uwaga dotyczy uchwały zmienianej z 2013 r., w którą nie można ingerować. Po konsultacji prawnej kształt załączników zostanie zmieniony, w.in. zostaną usunięte z nich zapisy dotychczas obowiązujących uchwał.
38	Jak wynika z Tabeli 25 Wielkość emisji pyłu zawieszonego PM10 w obszarze przekroczeń stężenia o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy pochodząca ze źródeł znajdujących się w obszarze przekroczeń w strefie aglomeracja warszawska (Mg/rok) i Tabeli 26 Wielkość emisji pyłu zawieszonego PM10 z obszarów przekroczeń stężenia o okresie uśredniania wyników 24 godziny pochodząca ze źródeł znajdujących się w obszarze przekroczeń w strefie aglomeracja warszawska (Mg/rok) pył zawieszony PM10 jest emitowany tylko z obszarów przekroczeń ponieważ ta sama wartość emisji (7685,11 Mg/rok) podawana jest również w Tabeli 23 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja warszawska na stronie 89, która prezentuje całkowity bilans emisji ze strefy aglomeracja warszawska. Stoi to w sprzeczności z Rysunkiem 29 Obszary przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy na terenie strefy aglomeracja warszawska w 2015 r. i Rysunkiem 30 Obszary przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny na terenie strefy aglomeracja warszawska w 2015 r. t które nie obejmują całej Warszawy. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku emisji NO ₂ .	Wykonawca, w uzgodnieniu z Zamawiającym, przyjął obszar całej gminy jeśli stwierdził występowanie na nim obszaru przekroczeń. Było to podyktowane koniecznością ujednoczenia dwóch wyników modelowania - pochodzącym z Programu ochrony powietrza i pochodzącym z Rocznej Oceny Jakości Powietrza.
39	Rysunek 79 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy ze źródeł punktowych na obszarze aglomeracji warszawskiej w roku 2015 jest bardzo nieczytelny.	Poprawiono
40	Wątpliwości budzi fakt prezentowany na Rysunku 93 Rozkład stężeń NO ₂ o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy pochodzących ze źródeł emisji napływowej na obszarze aglomeracji warszawskiej w roku 2015, że największe stężenia z napływu (czyli spoza Warszawy) zlokalizowane są w samym centrum Warszawy, a nie na jej obrzeżach tak jak w przypadku pozostałych zanieczyszczeń. Czy mapa nie zawiera błędów?	Mapa została poprawiona.
41	Rysunek 127 Emisja punktowa pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja warszawska w 2015 r. Na mapie nie zaznaczono kilku dużych zakładów przemysłowych, np. EC Żerań. W zachodniej części Warszawy pojawiły się za to dwa bardzo duże zakłady (emisja powyżej 150 [Mg/rok]), które najprawdopodobniej odpowiedzialne są za wysokie stężenia pyłu PM 10 i NO ₂ ze źródeł punktowych. Widać to na Rysunku 79 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy ze źródeł punktowych na obszarze aglomeracji warszawskiej w roku 2015 oraz Rysunku 80 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy ze źródeł liniowych na obszarze aglomeracji warszawskiej w roku 2015, gdzie wyraźnie zaznacza się wpływ zakładu zlokalizowanego bardziej na południe. Zakład położony bardziej na północ oddziałuje na stężenia NO ₂ (Rysunek 90 Rozkład stężeń NO ₂ o okresie uśredniania wyników rok	Mapa została poprawiona.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	kalendarzowy pochodzących ze źródeł punktowych na obszarze aglomeracji warszawskiej w roku 2015). Proszę o wskazanie które to zakłady.	
42	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — obniżenie emisji poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną -działania termomodernizacyjne ograniczające straty ciepła. W uchwale wskazano konkretną wielkość ograniczenia emisji na poziomie 47,48 Mg/rok. Liczba ta odpowiada ok. 1000 Mg węgla i na tle miasta jest to niewiele. Nie doprecyzowano w tym punkcie również, co ma większą wagę wielkość emisji czy powierzchnia oraz tego czy przy rozliczeniu priorytet ma całe miasto czy poszczególne dzielnice.	Wyliczone wartości mają odzwierciedlenie w obliczeniach i wartość podana jest wystarczająca do obniżenia stężeń do poziomów wymaganych. w programie ochrony powietrza nie określono w tym zakresie priorytetów - liczy się redukcja przeprowadzona w całej strefie aglomeracja warszawska.
43	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników; Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników; Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu ciepła oraz ciepłej wody użytkowej. W aktualizowanej uchwale brak jest zapisów dotyczących ww. działań w kontekście wymaganego efektu ekologicznego. W obecnie przedstawionej formie działania te nie są mierzalne (np. nie wskazano prognozowanej ilości wybudowanych sieci ani wymaganego progu do osiągnięcia redukcji wielkości emisji). Nie wiadomo zatem jak realizacja ww. zadań wpłynie na ograniczenie wielkości emisji. Brak takich zapisów uniemożliwia właściwą kontrolę nad realizacją tych działań.	To jest do poprawienia - dodać liczbę nowych przyłączy lub długość nowych sieci ciepłowniczych
44	Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - Wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Założony w uchwale jednakowy, 3% udział, kontrolowanych gospodarstw w zakresie spalania odpadów nie wydaje się właściwy. Ilość przeprowadzonych kontroli gospodarstw domowych w ciągu roku w zakresie spalania odpadów z terenu strefy, które nie posiadają podłączenia do sieci ciepłej lub gazowej powinna być uzależniona od ilości gospodarstw na danym terenie. Zasadne było by doprecyzować zapisy w tym temacie (np. udział w zależności od ilości gospodarstw od 0,5% do 3%).	Wykonawca proponuje nie rozgraniczać tych źródeł ze względu na podłączenie do sieci ciepłowniczej, gdyż może to spowodować niewykonanie tego zadania. Proponujemy pozostawić ilość kontroli na poziomie 3%.
45	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - poprawa organizacji ruchu samochodowego na terenie strefy; Modernizacja i remonty dróg na terenie aglomeracji warszawskiej; Wprowadzenie strefy ograniczonego ruchu wraz z systemem parkingów typu „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) na obrzeżach aglomeracji warszawskiej; Rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej; Wdrażanie Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla miasta stołecznego Warszawy; Rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym. Realizacja powyższych działań powinna odbywać się etapami. Etap I określać powinien np. harmonogram z wyszczególnieniem działań niezbędnych do realizacji, ich lokalizacją, terminem wdrożenia oraz analizą wykonalności. Kolejny etap stanowiłby sprawdzenie realizacji ww. działań.	Nie jest możliwe wskazanie ilości i lokalizacji tych działań, ze względu na indywidualny plan rozwoju transportu w mieście. Możliwe jest jedynie wskazanie ilościowego celu realizacji działań w oparciu o dostępne materiały również z istniejących i wdrażanych dokumentów strategicznych dla miasta Warszawa. Informacje o terminie wdrożenia również zostaną podane w harmonogramie, jednak bez analizy wykonalności działania.
46	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna + jesień. Należałoby ustalić	Zadanie zostało zweryfikowane, wprowadzono wytyczne do harmonogramu czyszczenia ulic.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	minimalną procentową długość dróg w odniesieniu do całości lub dróg najważniejszych w danym rejonie.	
47	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - Wzmocnienie kontroli inwestycji budowlanych pod kątem stosowania odpowiednich środków zabezpieczających przed nadmiernym pyleniem. Należałoby kontrolować możliwe wszystkie inwestycje budowlane lub przynajmniej te o dużym oddziaływaniu na środowisko, w zakresie posiadania odpowiednich środków, procedur, i tym podobne	Możliwe jest założenie prowadzenia kontroli działań związanych z inwestycjami budowlanymi na poziomie 10% wszystkich prowadzonych placów budowy w sezonie wiosenno-lętnim, które prowadzone są na terenie miasta Warszawa.
48	Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania rok kalendarzowy w 2015 roku w strefie miasto Radom wskazuje, że cały obszar Radomia oraz wszyscy jego mieszkańcy znajdują się w obszarze przekroczenia dla pyłu PM10 (rok). Przeczy temu Rysunek 21 Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24 -godziny w 2015 roku w strefie miasto Radom (str. 24) . Identyczna sytuacja ma miejsce w Tabeli 6 - Obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśrednia 24 - godziny w 2015 roku w strefie miasto Radom (str. 25) i Rysunku 22 Obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśrednia 24 - godziny w 2015 roku w strefie miasto Radom. (str. 26) oraz w Tabeli 7 Obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania rok kalendarzowy w 2015 roku w strefie miasto Radom (str. 27) i Rysunku 23 Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania rok kalendarzowy w 2015 roku w strefie miasto Radom (str. 28) . Ponadto podane w tabelach wielkości emisji, które mają pochodzić z obszarów przekroczeń są identyczne jak całkowita emisja z obszaru miasta (Tabela 21 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM10 ze strefy miasto Radom i Tabela 22 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM2.5 ze strefy miasto Radom - str. 59).	Wykonawca, w uzgodnieniu z Zamawiającym, przyjął obszar całej gminy jeśli stwierdził występowanie na nim obszaru przekroczeń. Było to podyktowane koniecznością ujednoczenia dwóch wyników modelowania - pochodzącym z Programu ochrony powietrza i pochodzącym z Rocznej Oceny Jakości Powietrza
49	Schemat kierunków i prędkości wiatrów na obszarze Radomia. Rysunek został wzięty najprawdopodobniej z Uchwały Nr 184/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu, i powstał na podstawie wyników pomiarów meteorologicznych na stacji WIOS w Warszawie. Błędem merytorycznym jest używanie do takich analiz tych pomiarów, ponieważ stanowią one tylko dane pomocnicze do weryfikacji wyników pomiarów jakości powietrza i nie mogą być wykorzystywane w opracowaniach.	W tym wypadku róża wiatrów posłużyła tylko jako materiał porównawczy. Do obliczenia rozkładu stężeń posłużyły dane uzyskane za pomocą modelu WRF.
50	Tabela 4 Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24 — godziny w 2015 roku w strefie miasto Płock wskazuje, że cały obszar Płocka oraz wszyscy jego mieszkańcy znajdują się w obszarze przekroczenia dla pyłu PM 10 (24h). Przeczy temu Rysunek 20 Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24 -godziny w 2015 roku w strefie miasto Płock na str. 22. Identyczna sytuacja ma miejsce dla pyłu PM2,5. Ponadto podane w tabelach wielkości emisji, które mają pochodzić z obszarów przekroczeń są identyczne jak całkowita emisja z obszaru miasta (Tabela 17 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM10 ze strefy miasto Płock i Tabela 18 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM2,5 ze strefy miasto — str. 51). Określenie obszaru przekroczeń i konkretnych działań	Wykonawca, w uzgodnieniu z Zamawiającym, przyjął obszar całej gminy jeśli stwierdził występowanie na nim obszaru przekroczeń. Było to podyktowane koniecznością ujednoczenia dwóch wyników modelowania - pochodzącym z Programu ochrony powietrza i pochodzącym z Rocznej Oceny Jakości Powietrza

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	dla obszary przekroczeń w odróżnieniu działań dla obszaru strefy pozwoli IOŚ na sprawniejszą kontrolę.	
51	Przywoływane są dane meteorologiczne pochodzące prawdopodobnie ze stacji monitoringu jakości powietrza należącej do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie. błędem merytorycznym jest używanie do takich analiz tych pomiarów, ponieważ stanowią one tylko dane pomocnicze do weryfikacji wyników pomiarów jakości powietrza i nie mogą być wykorzystywane w opracowaniach. Przywoływane są również dane z „rocznej oceny jakości powietrza woj. mazowieckim” podczas gdy jak wynika z tytułu tego podrozdziału powinny być analizowane „wyniki uzyskiwane z modeli, wykorzystywanych przy prognozowaniu poziomów substancji w powietrzu”.	W tym wypadku róża wiatrów posłużyła tylko jako materiał porównawczy. Do obliczenia rozkładu stężeń posłużyły dane uzyskane za pomocą modelu WRF.
52	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — Wymiana taboru autobusowego na pojazdy spełniające normy emisyjne spalin Euro 5. W opisie działania zapisano: „ Tabor tramwajowy i autobusowy powinien zostać docelowo w całości wymieniony na pojazdy niskopodłogowe...” W Płocku nie ma linii tramwajowych, więc nie można mówić o wymianie taboru tramwajowego. Budowa linii tramwajowej była jedynie przedmiotem rozważań.	Poprawiono
53	Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24 -godziny w 2015 roku w strefie mazowieckiej wprowadza w błąd - chodziło prawdopodobnie o czas uśredniania rok, a nie 24-godziny. Ponadto na mapie brakuje zaznaczenia niektórych sytuacji przekroczenia: np. Mz15sMzPM10a06 (gmina Otwock) i Mz15sMzPM10a02 (Mińsk Mazowiecki - gmina miejska) o których mowa w Tabeli 9 Obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10. Czy błędna jest tabela czy mapa?	Rysunek 34 przedstawia strefę mazowiecką i wyznaczone na jej terenie obszary przekroczeń za pomocą modelowania matematycznego przeprowadzonego przez autorów Programu. Sytuacja przekroczenia w gminie Otwock została wyznaczona na podstawie modelowania przeprowadzonego w ramach Rocznej Oceny Jakości Powietrza dokonanej przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska i stąd została, w porozumieniu z Zamawiającym, również ujęta w Programie. Sytuacja przekroczenia w gminie Mińsk Mazowiecki, ze względu na skalę mapy dostosowaną do formatu dokumentacji, jest niewidoczna.
54	Likwidacja lub wymiana starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na mniej emisyjne źródła ciepła w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej gdzie wymieniono gminy, które muszą likwidować niską emisję np. gminy Celestynów czy Klembów o których mowa w Tabeli 10 Obszary przekroczeń stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24 — godziny w 2015 roku w strefie mazowieckiej. Proszę o wyjaśnienie czy zgodnie z zapisami ze strony 194 Tabela 39 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji programu ochrony powietrza - Ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez realizację zadań wskazanych w Programach ograniczenia niskiej emisji w gminach, w których występuje obszar przekroczeń. Aktualizacja lub przygotowanie Programów ograniczenia niskiej emisji te gminy muszą zrealizować działanie MzsMzPONE i likwidować w jakimś stopniu niską emisję, czy też z analiz wynika, że nie muszą tego robić?	Poprawiono zadanie dotyczące przygotowania/weryfikacji Programów ograniczania niskiej emisji i wymian kotłów. W poprawionej wersji gminy mają obowiązek realizować te zadania równolegle.
55	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - Stosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Biorąc pod uwagę cel uchwał, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny zawierać konkretne zakazy lub nakazy np.: zakaz zabudowy wskazanych terenów, nakaz przyłączenia do sieci	Zadanie uszczegółowiono.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	cieplej w miejscach gdzie taka sieć występuje, wprowadzenie zieleni ochronnej, i tym podobne	
56	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — Zmiana sposobu ogrzewania na proekologiczny; Podłączenia do sieci ciepłowniczej podmiotów ogrzewanych indywidualnie.; Wymiana nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi (np. gaz lub olej). Na realizację powyższych działań niezbędne będą odpowiednie środki finansowe, zarówno na ich wdrożenie jak również na koszty eksploatacyjne, które mogą być wyższe od poniesionych. W uchwale wskazano między innymi na wykorzystanie środków właścicieli i zarządców nieruchomości. Przy obecnej trudnej sytuacji ekonomicznej niektórych zarządców nieruchomości powodować to może niechęć do podejmowania działań naprawczych. Należałoby rozważyć umieszczenie w uchwałach stosownych zapisów dotyczących rozwiązań mających na celu jak najdalej idące ułatwienia dla właścicieli nieruchomości w pozyskiwaniu nie tylko środków na modernizację systemów grzewczych w budynkach indywidualnych a również środków na eksploatację instalacji zmodernizowanych.	Urząd Marszałkowski udziela informacji na temat możliwości dofinansowania realizacji działań zmierzających do ograniczenia emisji, zarówno w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, jak również innych programów prowadzonych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
57	Harmonogram rzeczowo—finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — Edukacja ekologiczna mieszkańców powinna obejmować całe społeczeństwo oraz wszystkie grupy wiekowe i zawodowe. W celu kształtowania odpowiednich postaw uchwały powinny wskazywać na wszystkie placówki edukacyjne: przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, szkoły wyższe (edukacja dzieci i młodzieży), jak również na inne formy edukacji w postaci np. szkoleń, kampanii informacyjnych, konkursów, promocji, wystaw organizowanych na szczeblu lokalnym oraz przez zakłady pracy (edukacja ludzi dorosłych). Rozważyć należałoby ujęcie w aktualizowanych programach konkretnych zapisów dotyczących ilości i rodzajów działań podejmowanych na szczeblu samorządowym, w tym np. zobowiązanie ich do ustanowienia odpowiednich procedur w zakresie edukacji, zapewniający społeczeństwu dostateczny dostęp do niezbędnych informacji.	Wykonawca pozostawia wybór w kwestii rodzaju i częstotliwości prowadzenia kampanii edukacyjnych przez jednostki odpowiedzialne za realizację tego zadania.
58	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — Wdrożenie działań określonych w Programie ograniczania niskiej emisji dla Płocka. W szacunkowym zakresie rzeczowym działań zapisano: „Etap I - w latach 2017 - 2019: „Opracowanie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji „ Powinno być Aktualizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.	Poprawiono
59	Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza — Wymiana taboru autobusowego komunikacji miejskiej na pojazdy wyposażone w silniki spełniające normy emisji Euro 5. W opisie działania zapisano „...zakup energooszczędnych tramwajów...” Zapis wymaga zweryfikowania. W Płocku nie ma linii tramwajowych. Budowa linii tramwajowej była jedynie przedmiotem rozważań.	Poprawiono

Tabela 24 Urząd Miasta Legionowo

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	<p>W załączniku nr 4 do projektu uchwały zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM2.5 w powietrzu w Tabeli nr 2 "Likwidacja lub wymiana starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na mniej emisyjne źródła ciepła w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej" znajdują się następujące zapisy dotyczące Gminy Miejskiej Legionowo: Przeliczenie wielkości powierzchni koniecznej/ do działań wynikającej z wielkości redukcji /nr/ podłączenie do sieci ciepłowniczej 105 856,57.</p> <p>Przeliczenie wielkości powierzchni koniecznej do działań wynikającej z wielkości redukcji /nr wymiana na węglowe k/asy 5 130 361,42</p> <p>Informuję, że na terenie Legionowa znajdują się 4 budynki wielorodzinne, częściowo ogrzewanych urządzeniami na paliwa stałe, o łącznej powierzchni 1874.91 [nr] dla których przyłączenie do sieci ciepłowniczej jest możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie. Ponadto, ze względu na zapisy w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego d/a miasta Legionowo, nie jest możliwe wspieranie wymiany starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na kotły węglowe klasy 5. Gmina Miejska Legionowo wspiera, zgodnie z zapisami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, wymianę starych, niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na kotły gazowe, olejowe lub odnawialne źródła energii.</p>	Poprawiono

Tabela 25 Burmistrz Miasta Ostrów Mazowiecka

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Dotyczy zakresu działań systemowych - należy precyzyjnie określić kto jest odpowiedzialny za wprowadzenie lokalnego uzupełniającego monitoringu powietrza.	Zadanie jest zapisane w kierunkach i jest propozycją rozwiązania pewnych problemów związanych z tym, iż nie we wszystkich powiatach województwa znajdują się stację PMS, a co za tym idzie informacja na temat jakości powietrza może być niepełna. Zadanie nie jest jednak skierowane bezpośrednio do gmin, gdyż trwają prace nad umocowaniem prawnym takiego monitoringu wspierającego. Stąd pozostaje w Programie kwestią otwartą, kto będzie zobowiązany w przyszłości do podjęcia tych działań.
2	Lokalny system zarządzania jakością powietrza - na jakim poziomie (gminy, powiatu, województwa)?	Zadanie jest zapisane w kierunkach i jest propozycją rozwiązania pewnych problemów związanych z tym, iż nie we wszystkich powiatach województwa znajdują się stację PMS, a co za tym idzie informacja na temat jakości powietrza może być niepełna. Zadanie nie jest jednak skierowane bezpośrednio do gmin, gdyż trwają prace nad umocowaniem prawnym takiego monitoringu wspierającego. Stąd pozostaje w Programie kwestią otwartą, kto będzie zobowiązany w przyszłości do podjęcia tych działań.
3	Dotyczy działań niezbędnych do przywrócenia poziomów pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu do poziomów dopuszczalnych - Burmistrz Miasta jako odpowiedzialny za przywrócenie odpowiednich poziomów nie może nakazać na drodze administracyjnej osobie fizycznej pewnych działań (zmiany kotła lub podłączenie do sieci miejskiej).	Jednostki samorządowe oczywiście nie mogą wykonywać działań w drodze administracyjnej. Mogą natomiast wspierać wymiany poprzez zorganizowanie warunków dot. dofinansowania i organizacji przejścia na niskoemisyjne źródła ogrzewania.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
4	Kto będzie miał uprawnienia do kontrolowania gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów, spalania pozostałości roślinnych z ogrodów na powierzchni ziemi i przestrzegania zakazu wypalania łąk, pastwisk i tym podobne?. (obecnie takie uprawnienia mają strażnicy miejscy).	Straż miejska
5	Do przeprowadzania kontroli niezbędny jest zakres kompetencji kontrolującego, kto ma stworzyć taki zakres kompetencji?.	Stworzenie warunków organizacyjnych do kontroli leży po stronie jednostki za nią odpowiedzialnej.
6	Aby przeprowadzać kontrole niezbędne będą szkolenia.	Stworzenie warunków organizacyjnych do kontroli leży po stronie jednostki za nią odpowiedzialnej.
7	Kod działania MzsMzPONE - program ograniczania niskiej emisji - opis działania - udzielanie dotacji celowej - budżet Miasta może nie zabezpieczyć w wystarczającym stopniu środków na ten cel.	Aby umożliwić realizację Programów ograniczania niskiej emisji Wykonawca rozłożył w czasie to zadanie do 2019 r. W kolejnym roku będzie istniała możliwość zabezpieczenia środków na ten cel, tym bardziej, że koszt przygotowania tego dokumentu nie jest, według Wykonawcy, relatywnie wysoki.
8	Kod działania MzsMzPONE - likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW w sektorze komunalno-bytowym - na chwilę obecną nie jest możliwa do zastosowania na drodze nakazu. Likwidacja starych źródeł możliwa jest na wniosek zainteresowanego. Burmistrz z urzędu nie może nakazać wymiany źródła ciepła, brak możliwości prawnych wymuszających takie działanie.	Jednostki samorządowe oczywiście nie mogą wykonywać działań w drodze administracyjnej. Mogą natomiast wspierać wymiany poprzez zorganizowanie warunków dot. dofinansowania i organizacji przejścia na niskoemisyjne źródła ogrzewania.
9	Tabela 5. Pozycja 51 - za 40% stopniową redukcję pyłu PM 10 i PM 2.5 odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta podczas gdy jednostkami realizującymi zadanie są podmioty niezależne od Burmistrza Miasta między innymi właściciele i zarządcy nieruchomości. Burmistrz bez współpracy z mieszkańcami nie będzie w stanie zredukować stopnia emisji, a mieszkańcy mogą nie wyrażać chęci zmiany źródeł ciepła.	Zgodnie z art.379 ustawy Prawo ochrony środowiska: Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Oczywiście za realizację działania odpowiada samorząd gminy. W pierwszej kolejności powinien skupić się na jednostkach podległych gminie, gdzie można dokonać działań na które ma wpływ, a dla pozostałych, dla których nie ma wpływu, na realizację bezpośrednio może posiłkować się dostępnymi środkami zachęty, motywacji i finansowania, jakie leżą w jego kompetencjach. Reguluje kwestie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy zgodnie z Prawem Energetycznym, więc może regulować pośrednio zmiany w zakresie korzystania ze źródeł ciepła.

Tabela 26 Prezydent Miasta Płocka

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Na str. 19 w pkt.1. dodać po "- transport samochodowy" słowa "(pył ze ścierania oraz pył unoszony)", na tej samej stronie zamiast sformułowania "pylenie traw" dać "pylenie roślin",	To nie jest tylko pył ze ścierania i pył unoszony, ale również pył pochodzący ze spalania w silnikach samochodowych. Taki zapis na ogólnym poziomie jest bardziej adekwatny. Uwzględniono uwagę w zakresie pylenia traw.
2	Na str. 22-23 w tab. 11, w poz. 39 usunąć słowa "kopalnie, hałdy i zwałowiska" - brak w mieście Płocku, analogicznie w tab. 12 poz. 49 usunąć słowa "kopalnie, hałdy i zwałowiska"	Poprawiono
3	We wszystkich tabelach usystematyzować numerację w kolumnie "Lp." w kolejności od 1 do ... - np. w tabeli jest poz. 1, a po niej 11 (tak jest w tabeli nr 4 na str. 5). Stąd też wymieniona w tab. 11, w poz. 39 emisja niezorganizowana powinna mieć nr 10 i poz. 49 również nr 10 (o czym mowa powyżej).	Poprawiono

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
4	Dane liczbowe zawarte w tabelach 4, 5, 6, 7 na str. 5, 6 i 7 oraz tab. 11 i 12 na str. 22-23 (w załączniku nr 2 programu ochrony powietrza) są danymi modelowymi CALLPUFF i różnią się od danych rzeczywistych podanych w Raporcie o stanie środowiska w województwie mazowieckim za rok 2015, który w wykresie na str. 15 i 16 podaje procentowy udział poszczególnych emisji w mieście Płocku: (link: http://www.wios.warszawa.pl/pl/publikacje-wios/publikacje/1266,Stan-srodowiska-w-wojewodztwie-mazowieckim-w-2015-roku.html)	Na potrzeby Programu ochrony powietrza wykonano niezależne modelowanie rozkładu zanieczyszczeń. Wyniki modelowania mogą się różnić między sobą ze względu na rozbieżność przyjętych parametrów. Przepisy nie definiują metodyki modelowania, jednakże jego wynik jest porównywany z wynikami uzyskanymi na stacjach pomiarowych i musi mieścić się w wyznaczonych ramach.
5	Z treści projektu programu ochrony powietrza (załącznik nr 5 str. 33) wynika, iż w toku aktualizacji ustalono na podstawie modelowania, sumaryczną wielkość emisji punktowej pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu PM 2,5, która w roku 2015 na terenie strefy miasta Płocka kształtowała się na poziomie 490,18 Mg/rok pyłu zawieszonego PM 10 i 295,65 Mg/rok pyłu zawieszonego PM 2,5. Wielkości te wskazują, iż udział źródeł emisji punktowych w całkowitym bilansie emisji wspomnianych substancji w analizowanej strefie kształtuje się na poziomie 60,24 % w przypadku pyłu zawieszonego PM10 i 56,14 % pyłu zawieszonego PM 2,5. W treści programu ochrony powietrza powinny znaleźć się wyjaśnienia dot. wyżej wymienionych zagadnień.	Nie mniej jednak z uwagi na wielkość emisji, kwestie związane z emisjami przemysłowymi winny być wyeksponowane w treści programu ochrony powietrza, bowiem w mieście Płocku funkcjonuje największy w Polsce zakład - PKN Orlen S.A. W trakcie jego działalności emitowane są znaczące ilości pyłu, a także zdarzają się przekroczenia emisji pyłu PM 10 (w roku ubiegłym zidentyfikowano przekroczenia pyłu PM 10 z instalacji Kraling Katalityczny II), czego efektem winno być podejmowanie przez zakład działań inwestycyjnych zmierzających do poprawy stanu rzeczy. Tym samym w programie ochrony powietrza powinny znaleźć się informacje o konieczności podejmowania działań zmierzających do ograniczenia emisji punktowej (przemysłowej).
6	W zakresie ograniczenia emisji z transportu drogowego zakłada się redukcję ładunku pyłu unoszonego z jezdni w czasie ruchu samochodów. Zadanie to zostanie osiągnięte przez czyszczenie jezdni , najlepiej na mokro, z częstotliwością raz w tygodniu". Zapis w takiej formie niemożliwy do zrealizowania, z uwagi na ograniczone możliwości techniczne i bardzo wysokie koszty. Jednorazowe oczyszczenie na mokro (mechaniczne i ręczne) wszystkich ulic w mieście to koszt rzędu 135.000,00 zł. Wykonywane jest z częstotliwością średnio 2 razy w ciągu roku (w okresie wiosna - jesień). Natomiast, samo zamiatanie mechaniczne głównych ulic na mokro to koszt rzędu 30.000,00 zł, wykonywane z częstotliwością średnio 7 razy w ciągu roku (w okresie wiosna - jesień). W roku bieżącym tytułem zintensyfikowania wyżej wymienionej czynności planowany jest, po uzyskaniu pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zakup zamiatarki w wersji demontowanej na podwoziu samochodu ciężarowego z systemem szybkiej przebudowy, spełniającej normę EURO 6, posiadającej certyfikat pyłu PM10. Proponuje się zapis następującej treści: "W zakresie ograniczenia emisji z transportu drogowego zakłada się redukcję ładunku pyłu unoszonego z jezdni w czasie ruchu samochodów. Zadanie to zostanie osiągnięte przez czyszczenie jezdni , najlepiej na mokro, możliwie jak najczęściej, w miarę potrzeb uzależnionych od warunków atmosferycznych".	Zadanie przereformowano, jednakże autorzy Programu proponują zmienić zapis na zbliżony do zapisów dotychczas obowiązującego Programu.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
7	<p>Kierunki i zakres działań niezbędnych do przywrócenia poziomów pyłu zawieszonego PM 10 i pyłu zawieszonego PM 2,5 w powietrzu do poziomów dopuszczalnych. W punkcie tym zabrakło działania: "wymiana starych niskosprawnych pieców i kotłów wykorzystujących paliwa stałe na inne możliwe źródła ciepła według poniższych priorytetów: podłączenie do sieci ciepłej, kotły gazowe, kotły olejowe, ogrzewanie elektryczne lub pompy ciepła" oraz zmienić niepełny zapis : "zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu ....", poprzez wykreślenie zdania:" lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej".</p> <p>Gmina Miasto Płock począwszy od roku 2015 realizuje programy wymiany pieców na paliwa stałe. W 2015 r. z dofinansowania w ramach programu „Poprawa jakości powietrza Kawka – Likwidacja niskiej emisji wspierającej wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” skorzystały 22 osoby, co pozwoliło zlikwidować łącznie 37 palenisk węglowych, zastąpione zostały w 12 budynkach ogrzewaniem gazowym oraz w 10 budynkach ogrzewaniem z sieci ciepłej.</p> <p>Dotacja nie mogła przekroczyć 80 % kosztów poniesionych na demontaż starego źródła ogrzewania, zakup i montaż nowego źródła ogrzewania lub podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej, gazowej, elektrycznej.</p>	<p>Uzupełniono</p>
8	<p>Prosimy o uwzględnienie w harmonogramie rzeczowo - finansowym realizacji Programu Ochrony Powietrza działań wynikających z realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Płocka przyjętego Uchwałą Nr 189/X/2015 Rady Miasta Płocka z dnia 25 sierpnia 2015 roku zaktualizowanego Uchwałą Nr 529/XXX/2017 Rady Miasta Płocka z dnia 28 marca 2017 roku.</p>	<p>Ze względu na rozbieżność niektórych zadań nie autorzy nie przychylają się wnioskowi.</p>
9	<p>Zmienić zapis: „Działanie polega na likwidacji źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań...” na zapis w brzmieniu: „ Działanie polega na likwidacji źródeł spalania paliw stałych w sektorze komunalno - bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. Miasto Płock powinno udzielać dotacji celowej dla mieszkańców i jednostek objętych Programem ograniczania niskiej emisji na wymianę starych niskosprawnych pieców i kotłów wykorzystujących paliwa stałe na inne możliwe źródła ciepła według poniższych priorytetów: podłączenie do sieci ciepłej, kotły gazowe, kotły olejowe, ogrzewanie elektryczne lub pompy ciepła" oraz wykreślić zdanie ;"W przypadku udzielania dofinansowania do zakupu kotła na paliwo stałe beneficjent powinien zobowiązać się do stosowania wyłącznie paliwa o parametrach dopuszczonych przez producenta kotła , co również powinno podlegać weryfikacji (np. na podstawie faktur zakupu paliwa)". Proponowana zmiana zapisów nie neguje inicjatyw mieszkańców dot. zastosowania pieców na paliwa stałe. Jednakże Gmina Miasto począwszy od roku 2015 w oparciu o przyjęty uchwałą Rady Miasta Płocka regulamin udzielania dotacji celowych na zmianę ogrzewania na ekologiczne źródła ciepła, rekomenduje likwidację kotłów na paliwo stałe, co jest głównym warunkiem udziału mieszkańców w programach dotacyjnych, tym bardziej, iż prawobrzeżna część miasta Płocka posiada dobrze rozwinięty system sieci ciepłowniczej i gazowej. W odniesieniu do części lewobrzeżnej miasto Płock</p>	<p>Zapisy o wymianie na kotły 5 klasy nie wykluczają wymiany na piece zasilane gazem. Zarząd Województwa planuje przyjęcie uchwały antysmogowej, która zweryfikuje proponowane kotły 5 klasy.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	<p>podaje starania w kierunku pilnej budowy sieci gazowej. Działania te są spójne z przyjętym dokumentem pt.: "Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy miasto Płock ". Z informacji uzyskanych od PSG w marcu bieżącego roku wynika, że do końca 2017 r. PSG planuje zlecić prace projektowe dla całego zakresu sieci gazowej objętego projektem "Gazyfikacja lewobrzeżnej części Płocka i gminy Łąck". Obecnie trwają prace projektowe na odcinku Gąbin - Ciechomice (do granicy z gminą Płock) oraz na odcinku ul. Ciechomicka - Łącka - Krakówka oraz Nizinna. Ustalenie w priorytetach udzielania dotacji przez Gminę Miasto Płock wymiany pieców na piece na paliwa stałe klasy V może zmniejszyć zainteresowanie mieszkańców przyłączeniem się do planowanej do wykonania sieci gazowej w lewobrzeżnej części miasta.</p>	
10	<p>Szacunkowy zakres rzeczowy działania - konieczne jest podanie źródła danych (na jakiej podstawie oszacowano niżej podane wielkości) w zakresie przeliczenia wielkości powierzchni użytkowej budynków oraz lokali mieszkalnych koniecznej do działań wynikających z wielkości redukcji (m²) - należy podać sposób wyliczenia podanych wartości oraz wyjaśnić przyjętą skalę przestrzenną działania naprawczego w wysokości 8 km.</p>	<p>Redukcje emisji powierzchniowej wyliczono na podstawie wskaźników emisji dla poszczególnych źródeł ciepła. Wskaźniki te są podawane w m², stąd podane wielkości. Sumaryczną emisję, konieczną do zredukowania, aby osiągnąć zakładane standardy jakości powietrza w roku prognozy obliczono za pomocą modelowania matematycznego.</p> <p>Zasięg przestrzenny działań, którego podstawą jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza, jest to skala przestrzenna położenia źródeł emisji poddanych działaniom, oszacowana jako promień okręgu opisującego obszar, na którym leżą źródła emisji uwzględnione w działaniu naprawczym.</p>
11	<p>Jednostka realizująca zadanie - powinno być gestorzy sieci, a nie Prezydent Miasta Płocka, który nie jest właścicielem systemów ciepłowniczych i gazowych. Ponadto wyjaśnienia wymaga przyjętą skalą przestrzenną działania naprawczego w wysokości 8 km.</p>	Poprawiono
12	<p>Szacunkowy zakres rzeczowy działania. W gminie Miasto Płock zarządca dróg, to jest Miejski Zarząd Dróg nie zajmuje się czyszczeniem ulic. Zadanie to realizowane jest przez stosowną komórkę organizacyjną w Urzędzie Miasta Płocka. Gmina Miasto Płock posiada sprzęt (zamierza kupić nową zamiatarkę) do czyszczenia ulic na mokro. W mieście nie realizuje się zmywania ulic wodą. Zapis w proponowanej formie niemożliwy do zrealizowania, z uwagi na ograniczone możliwości techniczne i bardzo wysokie koszty. Jednorazowe oczyszczenie na mokro (mechaniczne i ręczne) wszystkich ulic w mieście to koszt rzędu 135.000,00 zł. Obecnie wykonywane jest z częstotliwością średnio 2 razy w ciągu roku (w okresie wiosna - jesień). Natomiast, samo zmiatanie mechaniczne głównych ulic na mokro to koszt rzędu 30.000,00 zł, wykonywane z częstotliwością średnio 7 razy w ciągu roku (w okresie wiosna - jesień). Tym samym proponuje się zapis następującej treści: "Czyszczenie na mokro ulic w mieście możliwie jak najczęściej, w miarę potrzeb, dostosowane do warunków atmosferycznych". Nazwa działania - wskaźnik realizacji działania - zastąpić istniejący zapis na : "częstotliwość czyszczenia ulic na mokro". Ponadto</p>	Zadanie przereformowano, jednakże autorzy Programu proponują zmienić zapis na zbliżony do zapisów dotychczas obowiązującego Programu.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	wyjaśnienia wymaga przyjętą skalą przestrzenną działania naprawczego w wysokości 8 km.	
13	Płocku nie funkcjonuje i nie będzie funkcjonował tabor tramwajowy. Konieczne jest tym samym wykreślenie informacji o nieistniejącym taborze tramwajowym.	Poprawiono
14	Uchwałą Nr 438/XXV/2016 Rady Miasta Płocka z dnia 29 listopada 2016 r. przyjęto Program ochrony Środowiska dla Miasta Płocka na lata 2016 - 2022, podany w treści projektu dokument jest nieaktualny.	Zapis dotyczy poprzedniej uchwały program ochrony powietrza, która po przerehabilitowaniu po konsultacjach zostanie z załącznika usunięta
15	Omówiono zagadnienie wydobywania kopalin, co w mieście Płocku nie ma miejsca. Na terenie miasta Płocka nie jest prowadzona żadna działalność wydobywcza - cały pkt do przepracowania.	Emisja z wydobywania kopalin jest faktycznie podana nieprecyzyjnie. Dotyczy głównie emisji niezorganizowanej z nieużytków znajdujących się w okolicy gospodarstw, zakładów przemysłowych i tym podobne
16	Zmianę treści w następującym zakresie: w tytule oraz treści Tabeli 5 "Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza - "Wymiana taboru autobusowego komunikacji miejskiej na pojazdy wyposażone w silniki spełniające normy emisji spalin Euro 5" zmienić zapis na "Zakup autobusów spełniających normy jakości spalin EURO 6 zgodnie z planowaną modernizacją taboru Komunikacji Miejskiej uwzględnioną w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Płocka".	Poprawiono
17	W części dot. lokalnych uwarunkowań realizacji programu uaktualnić informację dot. programu rewitalizacji dla miasta Płocka - gminny program rewitalizacji został przyjęty przez Radę Miasta Płocka 29 listopada 2016 roku Uchwałą Nr 442/XXV/2016, zmieniony 31 stycznia 2017 roku Uchwałą Nr 492/XXVIII/2017 i nosi nazwę Płocki Program Rewitalizacji.	Zapis dotyczy poprzedniej uchwały, która po przerehabilitowaniu po konsultacjach zostanie z załącznika usunięta
18	W części dot. lokalnych uwarunkowań realizacji programu uaktualnić informację dot. Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Płocka.	Poprawiono
19	W uwarunkowaniach lokalnych należy dodać wskazany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.	Informacje zawarte w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zostały przeanalizowane w ramach przygotowania danych wejściowych do Programu, natomiast nie ma konieczności powoływania się na ten dokument w aktualizacji Programu.
20	W uwarunkowaniach lokalnych należy dodać Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasto Płock (załącznik do Uchwały nr 190/X/2015 Rady Miasta Płocka z dnia 25 sierpnia 2015 roku).	Informacje zawarte w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zostały przeanalizowane w ramach przygotowania danych wejściowych do Programu, natomiast nie ma konieczności powoływania się na ten dokument w aktualizacji Programu.
21	w uwarunkowaniach lokalnych należy dodać Program zrównoważonego rozwoju systemu dróg rowerowych na terenie miasta Płocka do 2033 roku w ujęciu krajowym, regionalnym i lokalnym przyjęty Zarządzeniem Nr 1393/2012 Prezydenta Miasta Płocka z dnia 9 lutego 2012 roku.	Informacje zawarte w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zostały przeanalizowane w ramach przygotowania danych wejściowych do Programu, natomiast nie ma konieczności powoływania się na ten dokument w aktualizacji Programu.
22	Proponuje się wykreślenie obecnego zapisu - zapis w proponowanej formie niemożliwy do zrealizowania, z uwagi na ograniczone możliwości techniczne i bardzo wysokie koszty, poprzez wprowadzenie zapisu o następującej treści "Jednorazowe oczyszczenie na mokro ulic zlokalizowanych w obszarze zabudowanym - po ogłoszeniu powiadomienia, dostosowane do warunków atmosferycznych".	Zadanie dotyczy jednorazowego wystąpienia wysokich stężeń alarmowych, które występują bardzo rzadko. Z tego powodu autorzy Programu proponują pozostawić to zadanie.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
23	<p>W podpunktach dotyczących "Podejmowanych działań informacyjnych" na szczeblu powiatu/miasta już ten schemat powiadamiania nie jest właściwy. W jaki sposób Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego może powiadomić Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego skoro nie ma on swojej stałej siedziby z przypisanym numerem telefonu bądź adresem e-mail. Aby powiadomić Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego/Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego należałoby rozesłać informację do jego wszystkich członków. Zapis tego podpunktu powinien brzmieć: "powiadamia Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego" lub "powiadamia przewodniczącego Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, którym jest Prezydent Miasta Płocka". Zespoły Zarządzania Kryzysowego zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i na szczeblu powiatowym/miejskim są ciałami doradczymi, które są zwoływane na posiedzenie przez przewodniczącego zespołu czyli Wojewodę lub Starostę/ Prezydenta w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej. Wówczas doradzają i wypracowują wnioski do decyzji dla Wojewody czy Starosty/Prezydenta ale zawsze to Wojewoda czy Starosta/Prezydent jednoosobowo podejmuje dalsze decyzje.</p> <p>Jeżeli więc miałyby być zachowana właściwa kolejność powiadamiania to powinna ona wyglądać następująco:</p> <p>§ Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego za pośrednictwem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego / Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego skąd informowany jest starosta/prezydent, który decyduje o zwołaniu posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego/ Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego celem poinformowania go o zdarzeniu.</p> <p>§ Jeśli po posiedzeniu Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego/Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego jego przewodniczący (Starosta /Prezydent) zdecyduje o podjęciu konkretnych działań, to nie będą one realizowane przez Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego czy Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego lecz bezpośrednio przez Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego lub Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz wskazane służby, inspekcje czy straże.</p>	<p>Proponuję się nie zmieniać zapisu i pozostawić go na poziomie ogólnym, ze względu na właściwości aktu prawa miejscowego jakim jest program ochrony powietrza</p>
24	<p>We wszystkich tabelach usystematyzować numerację w kolumnie "Lp." w kolejności od 1 do ... - np. w tabeli jest poz. 1, a po niej 11 (tak jest w tabeli nr 4 na str. 5 załącznika nr 2) oraz zweryfikować tzw. "literówki".</p>	<p>Poprawiono</p>
25	<p>Ponadto pod żadną tabelą nie jest podane źródło pochodzenia danych.</p>	<p>Brak odnośników jest wymaganiem systemu WCAG, w którym treść Programu została sporządzona. W posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego jest uzasadnienie do Programu, w którym są podane źródła.</p>
26	<p>Dodatkowo w załączniku nr 4 mówi się o przyjętej skali przestrzennej działania naprawczego w wysokości 8 km, co powinno być zobrazowane graficznie.</p>	<p>Wyżej wyjaśniono konieczność przedstawienia skali przestrzennej. Skalą tą jest objęte w zasadzie całe miasto Płock, stąd nie ma potrzeby dodatkowego zamieszczania mapy dla tego zapisu.</p>

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
27	W mieście Płocku na stan jakości powietrza istotny wpływ wywiera emisja z przemysłu, zgłaszam konieczność podjęcia działań, które doprowadziłyby do zmian legislacyjnych dotyczących okresów uśredniania wyników dla dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu w odniesieniu do benzenu (w dniu 22.09.2016 r. na stacji pomiarowej Płock-Gimnazjum zanotowano o godz. 10.00 stężenie benzenu 47,3 mikrogramów na m ³ , w dniu 22.09.2016 r. na stacji pomiarowej Płock-Reja zanotowano o godz. 04.00 stężenie benzenu 58,0 mikrogramów na m ³ , a o godz. 9.00 - 37,5 mikrogramów na m ³).	Benzen nie jest przedmiotem niniejszej aktualizacji Programu ochrony powietrza. Jakość powietrza oceniana jest przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rocznej ocenie jakości powietrza dla substancji monitorowanych w ramach Państwowego monitoringu środowiska, której wyniki są podstawą do opracowania i wdrożenia programu ochrony powietrza. Aktualizacja programu ochrony powietrza dla strefy miasto Płock opracowywana jest z uwagi na stwierdzoną utrzymującą się złą jakością powietrza w zakresie pył zawieszony PM10 i pył zawieszony PM2.5. W związku z tym działania wskazywane w programie dotyczą wyłącznie tych substancji. Należy dodać, że niektóre działania w programie ochrony powietrza związane z likwidacją niskosprawnych pieców na paliwa stałe, wzmożone kontrole w zakresie spalania odpadów w domach jak również w zakresie transportu będą wpływać pośrednio również na ograniczenie emisji benzenu z tych źródeł.

Tabela 27 Komenda Główna Policji

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Uprzejmie informuję, że Komenda Główna Policji, po dokonaniu analizy przywołanych projektów, proponuje w załącznikach do przedmiotowych uchwał wykreślenie Policji, jako podmiotu realizującego zadania związane / ochroną powietrza, w tym w szczególności zadania dot. kontroli pojazdów pod kątem jakości spalin, kontroli czystości dróg wyjazdowych z budowy, ustanawiania czasowego zakazu wjazdu do miast w których wystąpiły stężenia alarmowe oraz jako podmiotu kontrolującego wykonywanie takich zadań, a także jako podmiotu kontrolującego wykonywanie. Uzasadnienie do powyższego znajduje się w załączonym piśmie.	Autorzy Programu nie mogą przychylić się do uwzględnienia uwagi, ponieważ część zadań może być realizowanych tylko dzięki wsparciu ze strony Policji. Praktyka wspierania monitoringu realizacji zadań w programie ochrony powietrza przez Policję jest szeroko praktykowana w kraju - w innych województwach Policja jest również uwzględniona w programach ochrony powietrza. Zadania skierowane w niniejszym dokumencie do Policji polegają wyłącznie na ścisłym monitorowaniu przestrzegania przepisów prawa.

Tabela 28 Prezydent Miasta Siedlce

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	W tabeli Nr 10 Lp. 73 podano liczbę przekroczeń dopuszczalnego stężenia 24-h dla pyłu zawieszzonego PM10 - 108, co jest niezgodne z roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2015 roku, sporządzoną przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, w której liczba przekroczeń wynosi 48 razy	Na potrzeby Programu ochrony powietrza wykonano niezależne modelowanie rozkładu zanieczyszczeń. Wyniki modelowania mogą się różnić między sobą ze względu na rozbieżność przyjętych parametrów. Przepisy nie definiują metodyki modelowania, jednakże jego wynik jest porównywany z wynikami uzyskanymi na stacjach pomiarowych i musi mieścić się w wyznaczonych ramach.
2	W tabeli 11 nie jest wymienione miasto Siedlce, natomiast na rysunku 36 na str.104 na terenie Siedlec zaznaczono czerwoną kropką obszar przekroczeń stężeń średniorocznych pyłu zawieszzonego PM2,5; zgodnie roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2015 roku na terenie Miasta Siedlce nie występują przekroczenia dopuszczalnego stężenia średnioroczного pyłu zawieszzonego PM2,5	Wyjaśnienie jw.
3	W załączniku Nr 4 w tabeli nr 5 str. 8 podano jednostkę redukcji emisji powierzchniowej pyłu PM10 i PM255 w Mg/rok, a w tabeli redukcja wyrażona jest w %.	Poprawiono

Tabela 29 Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Projekt aktualizacji powstał z uwzględnieniem danych o jakości powietrza z lat 2010-2015. Dostępne są już dane za rok 2016.	Uzyskane dane odpowiadają wymaganiom Rozporządzenia MŚ w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych
2	Zgodnie z § 8 uchwał z 2013 r. listę działań krótkoterminowych zmierzających do ograniczenia ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku azotu NO ₂ w powietrzu określa załącznik nr 4, który nie został zaktualizowany.	Załącznik nr 4 określa harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu Ochrony Powietrza, w tym poszczególnych działań średnioterminowych – na okres nie dłuższy niż 5 lat i działań długoterminowych – na okres nie dłuższy niż 10 lat. Lista działań krótkoterminowych znajduje się w załączniku nr 7 oraz 8
3	<p>Działy wymienionych załącznikach zawierają dane i analiz z poprzedniej wersji programów. Zmniejsza to czytelność dokumentu. Przykładowo w załącznikach nr 3 Programu ochrony powietrza PM2,5 w dziale 1 zawartych jest bardzo dużo nieaktualnych obecnie informacji (np. w załączniku nr 5 Programu ochrony powietrza PM10 w dziale 1 przedstawiony jest między innymi nieaktualny już Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016 r. Obecnie obowiązującym dokumentem jest Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2017-2020 z perspektywą do 2023 r.). Przedstawiono tutaj też prognozę stanu jakości powietrza w roku 2015, dla którego dostępne są już rzeczywiste dane i nie ma potrzeby powoływania się na prognozę (nie przedstawiono nawet informacji czy prognoza sprawdziła się).</p> <p>Z kolei w załączniku 3 do Programu ochrony powietrza PM10 mowa jest o zadaniu, które w zaktualizowanym harmonogramie rzeczowo-finansowym nie zostało ujęte -podłączenie do sieci ciepłowniczej lub zastosowaniu ogrzewania gazowego dla ok. 82 tys. m² powierzchni użytkowej ogrzewanej obecnie paliwami stałymi (gł. węglem) w dzielnicy Ursus). W tym przypadku dodatkowo zastanawiająco mały jest obliczony spadek emisji (0,07%) Rozdziały te zawierają wiele błędów i nieprecyzyjnych stwierdzeń: np. w punkcie 2.1 działy 1 załączniku 3 Programu ochrony powietrza 2,5 Kierunki i zakres działań niezbędnych do przywrócenia poziomu pyłu zawieszzonego PM2,5 wymienia się m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu, siarki - stosowanie technik odpylania, odsiarczania i odzotowania spalin o dużej efektywności 	<p>Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.
4	W zał. 5 w pkt. 1.2 Uwarunkowania wynikające z planów miejscowych wymienia się dokumenty, które nie są planami miejscowymi. Analizy te zawierają również informacje sprzeczne z informacjami zawartymi w zaktualizowanych częściach (patrz uwaga 5 oraz 32) Również sposób numeracji wprowadza w błąd (np. w załączniku nr 3 Program ochrony powietrza PM10 i Programu ochrony powietrza PM2,5 są dwa rozdziały 2.1 określające kierunki i zakres działań). Jednocześnie niektóre fragmenty sugerują, że dokonana została aktualizacja części zapisów np. Największy udział pod względem emisji pyłu zawieszzonego PM10 oraz dwutlenku azotu na obszarze strefy w 2015 r. miały: PGNiG TERMIKA S.A. Elektrociepłownia Żerań, PGNiG TERMIKA S.A. Elektrociepłownia Siekierki.	<p>Programy ochrony powietrza odpowiadają wymogom prawnym zapisanym w ustawach i rozporządzeniach dotyczących zarówno zawartości merytorycznej, jak również wymaganiom jakie powinien spełniać akt prawa miejscowego. Aby jednak wyjść naprzeciw licznym głosom organizacji i mieszkańców, mówiącym o dużych trudnościach w zrozumieniu logiki tego dokumentu postanowiono o jego uproszczeniu poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dodanie w uzasadnieniu do uchwały krótkiego opisu dotyczącego zawartości poszczególnych załączników Programu, 2. Usunięciu z każdego z załączników dotychczas obowiązującej uchwały z danymi z 2010 r., aby nie utrudniała czytelności, 3. Dodaniu w uzasadnieniu do uchwały opisu prawnego, dotyczącego nowych treści uchwał.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
5	Nie sprecyzowano i nie opisano materiałów i technologii jakie powinny być stosowane przy modernizacji dróg i parkingów. Może utrudnić to realizację działania	Doprecyzowanie o którym mowa w uwadze jest zbyt szczegółowe w akcie prawa miejscowego, który ma być generalny i abstrakcyjny, według orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych.
6	Z opisu etapu 1 wynika, że Program ograniczania niskiej emisji nie musi być tworzony jeśli odpowiednie zapisy ograniczające niską emisję znajdują się w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej. Jednak w nazwie działania i nazwie etapu 1 mowa jest jedynie o stworzeniu Programów ograniczania niskiej emisji. (także w kolejnych tabelach mowa jest o realizacji zadań z Programów ograniczania niskiej emisji).	W ramach zadania 1 zweryfikowano i poprawiono zadanie polegające na ustaleniu, jak realizacja zapisów wpisuje się w inne przyjęte dokumenty. Jeśli odpowiednie zapisy znajdują się w innych dokumentach, nie ma potrzeby sporządzania nowego dokumentu.
7	Koszt budowy parkingu w wysokości 1 mln zł. jest trudny do zweryfikowania. Z doświadczenia Zarządu Transportu Miejskiego wynika, że kosztu budowy jednego miejsca parkingowego na parkingu odkrytym wynosi 25 000 zł	Poprawiono
8	Wskazano konkretną częstotliwość zmywania ulic a jednocześnie stwierdzono, że czyszczenie należy dostosować do warunków atmosferycznych. Zgodnie z pomiarami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska przez większą część okresu wiosna - jesień przekroczenia wartości dopuszczalnych nie występują - co pokazuje że wprowadzenie bezwzględnie zwiększenia częstotliwości zmywania jest wątpliwe. Nie można wykluczyć, że okresowo konieczne będzie częstsze zmywanie niż to podano, natomiast w innych okresach zmywanie nie będzie wymagane. Ponadto m.st Warszawa jest w trakcie prac nad Warszawskim Indekssem Powietrza - systemem, który między innymi ma ułatwić podejmowanie decyzji o uruchamianiu zmywania ulic, w przypadku wysokich stężeń zanieczyszczeń Jednocześnie przytoczony zapis jest sprzeczny z informacjami przedstawionymi w załączniku 3 do Programu ochrony powietrza PM2,5 dział 1 punkt 1.3: Częstotliwość oczyszczania na głównych ulicach, w szczególności w dzielnicach: Śródmieście, Wola, Ochota, Praga Północ, Włochy powinna być nie mniejsza niż 3 razy w tygodniu, a w okresie suszy zmywanie powinno być wykonywane codziennie oraz w planie działań krótkoterminowych: w okresie letnim zmywanie na mokro głównych ulic zlokalizowanych w obszarze zabudowanym nie rzadziej niż raz w miesiącu	Zaproponowano następujący zapis: Kontrola dróg dokonywana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska pod kątem wykonywania obowiązków w oparciu o harmonogram. Mycie dróg w okresie wiosna-lato-jesień z częstotliwością niezbędną, aby uniknąć wtórnej emisji. Czyszczenie powinno priorytetowo dotyczyć dróg na terenie zwartej zabudowy, obszarów gęsto zaludnionych oraz o dużym natężeniu ruchu pieszych. Po zimie jednorazowo zmycie wszystkich dróg.
9	Podany koszt zakupu autobusu niskoemisyjnego sugeruje to, że wzięto pod uwagę jedynie autobusy z silnikiem diesla spełniającym normę EURO VI	Takie było zamierzenie autorów
10	W rozdziale powołano się na Strategię rozwoju m.st. Warszawy do 2020 r. Jest to dokument z 2005 r., obecnie trwają prace nad nową Strategią. Ponadto cele i kierunki działań oraz konkretne zadania zaplanowane do realizacji przez Miasto w najbliższych latach przedstawione są w Programie ochrony środowiska dla m.st Warszawy na lata 2017-2020 z perspektywą do 2023 r. oraz w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla m.st. Warszawy	Dokumenty analizowane w ramach programu ochrony powietrza muszą mieć aktualność dla przyjętego roku bazowego Programu - 2015.
11	Zgodnie z tytułem rozdziału (oraz opisami działań) w tabelach przedstawiono jedynie propozycje działań. W związku z tym można domniemywać, że nie istnieje obowiązek ich realizacji i dopuszcza się realizację innych działań zamiast przedstawionych	Są to propozycje działań krótkoterminowych i autorzy dopuszczają realizację innych działań, jednakże przy zachowaniu odpowiedniego efektu ekologicznego. Realizacja Programów ograniczania niskiej emisji może być dobrym elementem do analizy efektów alternatywnych działań naprawczych/krótkoterminowych.
12	Należy zwrócić uwagę na ryzyko powstania śliskości zimowej związane ze zmywaniem jezdni, zleconym	Z doświadczeń wynikających z realizacji tego zadania w innych miejscowościach wynika, że

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	przy temperaturze powietrza powyżej 3°C i jej nagłym spadku przed wyschnięciem nawierzchni	przy podejściu zdroworozsądkowym do tego zadania, ryzyko takie jest zminimalizowane.
13	Zgodnie z obowiązującym na terenie m.st. Warszawy Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie m.st. Warszawy (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6697), odpady zielone objęte są obowiązkiem selektywnego zbierania, wobec czego obowiązuje całkowity zakaz spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych (liści, gałęzi, trawy)	Zadanie takie również ujęte jest w załączniku 7
14	M.st. Warszawa planuje wprowadzić ograniczenie dla jednostek miejskich w stosowaniu dmuchaw spalinowych i innych urządzeń mogących powodować pylenie. Zdaniem Miasta brak jest podstawy prawnej wprowadzenia zakazu dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych	Wyjaśnienie jw.
15	Tabele zawierają wiele niespójnych i niekonsekwentnych zapisów, w szczególności dotyczących wykonawców zadań i podmiotów kontrolujących np. jako wykonawcę działania WarIV_EmiNO2_04 (ustanowienie czasowego zakazu wjazdu pojazdów do miasta) wskazano przedsiębiorstwa transportowe. Realizacja tych działań bez udziału odpowiednich zarządców dróg może być mało efektywna Ponadto dla zadań stanowiących nakaz i zakaz nie określono podmiotu kontrolującego, natomiast podmiot taki (Policja, ITD) wskazano w zadaniu WarIII_EmiNO2_01, które jest tylko zaleceniem zmniejszenia prędkości	Uwaga niezrozumiała
16	Wątpliwości budzi możliwość wprowadzenia zakazu wjazdu do miasta pojazdów starszych niż 10 lat. Brak jest podstawy prawnej wprowadzenia zakazów ze względu na wiek samochodu	Jest to działanie w ramach planu działań krótkoterminowych, wprowadzane w przypadku wystąpienia poziomu alarmowego, którego wystąpienie jest niezwykle rzadkie.
17	W pkt. 1.2 i 1.3 Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego zobowiązany zostaje do informowania lokalnych mediów, lokalnych służb ratowniczych, szpitali, szkół, podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań, społeczeństwo. Jednak w tabelach 1 i 2 dla tych samych poziomów nie określono tych obowiązków. Analogicznie w załączniku nr 8 dotyczącym NO ₂	Poprawiono
18	Ostrzeżenie 1 stopnia ogłaszane jest na podstawie 8 godzinnej średniej kroczącej pyłu PM10 obliczanej w godz. 6-22, natomiast ostrzeżenia 2 i 3 stopnia na podstawie dobowego stężenia w dniu poprzednim. Powodować to może ogłaszanie alertów nawet w dni z dobrą jakością powietrza (np. w przypadku diametralnej zmiany pogody - deszcz, wiatr)	Zostało to poprawione - dodano prognozę w przypadku PM10 ostrzeżenia poziomu 1. Co do 2 i 3 poziomu to różnią się one od 1, ponieważ wynikają z przepisów rozporządzenia i poziom ich wprowadzenia jest określony. Poziom 1 jest propozycją wyjścia naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa.
19	M.st. Warszawa informuje o możliwości przekroczenia stężenia pyłu PM10 w wysokości 80 µg/m ³ oraz 100 µg/m ³ na podstawie średniej w godz. 8-15 na stacjach przy al. Niepodległości i na Targówku oraz prognozy na stronie http://soip.wios.warszawa.pl/?par=90 . Alert ogłaszany jest ok. godz. 16 co pozwala na uwzględnienie tego faktu przez mieszkańców w planach na kolejny dzień	Alerty/powiadomienia będą ogłaszane w takich terminach, w jakich będą występować. Ogłoszenie np. o godz. 6 rano daje szansę uprzedzenia dyrektorów szkół i wdrożyć niektóre działania związane z wrażliwymi grupami ludności.
20	Wątpliwości budzi ogłaszanie ostrzeżenia na podstawie danych ze stacji z całego województwa mazowieckiego.	Dla strefy aglomeracja warszawska ostrzeżenie będzie ogłaszane na podstawie wyników ze stacji położonej w strefie
21	Wśród wykonawców działań krótkoterminowych wymieniono między innymi Inspekcję Transportu Drogowego. Nie określono jednak, kto powiadamia ten podmiot (jest niezależny od Miasta).	Według projektu Programu powiadamiany jest przez Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
22	W punktach 1 i 2 załącznika określono jedynie powiadomienie poziomów 1-	Dla punktów 1 i 2, których powiadomienia wynikają z poziomów długoterminowych (ryzyk przekroczeń poziomów dopuszczalnych), jedyne działania, które zaproponowano, polegają na przekazaniu informacji.
23	W wielu miejscach Programu ochrony powietrza 2,5 mowa jest o pyłe PM10, na przykład. punkt 4.3	Poprawiono
24	W polach Szacunkowy zakres rzeczowy działania oraz Szacunkowe koszty realizacji przedstawiono szereg danych liczbowych dotyczących redukcji emisji oraz kosztów realizacji w poszczególnych dzielnicach i całej Warszawie. Nie jest jasne na jakiej podstawie obliczono poszczególne wartości. Przeliczenie wielkości powierzchni użytkowej dla poszczególnych dzielnic wydaje się czysto mechaniczne, bez uwzględnienia faktycznych możliwości i zasadności rozbudowy sieci ciepłowniczej, gazowej i charakteru zabudowy. Należy podkreślić, że podłączenie budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych do sieci ciepłowniczej w dzielnicach Rembertów, Wawer i Wesola w perspektywie do 2025 r. nie jest brane pod uwagę ze względu na charakter zabudowy (z reguły zabudowa jednorodzinna, rozproszona) i związane z tym koszty doprowadzenia ciepła sieciowego do odbiorców. Ponadto brak jest informacji w jaki sposób obliczono skalę przestrzenną działań naprawczych (dotyczy również pozostałych działań w załącznikach). Wątpliwości budzi również sposób jej przedstawienia (15 km), szczególnie w przypadku działań takich jak Wdrażanie Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla miasta stołecznego Warszawy. Niezrozumiałe jest również określanie takiej samej redukcji PM10 i PM2,5 (34%), w sytuacji gdy przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM2,5 są zdecydowanie mniejsze niż PM10. Nie jest też jasne dlaczego przyjęto taką właśnie wartość redukcji.	Na potrzeby sporządzenia Programu autorzy wykonali inwentaryzację emisji i modelowanie rozkładu stężeń. Na tej podstawie wyliczono wartości m2 wskazanych do redukcji. Wielkości dotyczące różnych rodzajów źródeł ciepła są do wyboru, co jednak nie zostało wyraźnie zaznaczone w projekcie Programu i będzie uzupełnione. Skala przestrzenna działań naprawczych wynika z wymogów Rozporządzenia i dotyczy przedstawienia promienia obszaru, na którym działania będą się odbywać. Wskaźnik redukcji, za pomocą którego obliczono wartości (ilości M2) redukcji dla poszczególnych dzielnic dla PM10 i PM2,5 jest na bardzo podobnym poziomie, stąd redukcje też tak przyjęto.
25	Polityka i decyzja operatora systemu ciepłowniczego na terenie m.st Warszawy zależy od Veolia Energia Warszawa S.A. M.st. Warszawa nie decyduje o inwestycjach spółki	W zadaniu są opisane wszystkie jednostki, w tym zarządcy sieci gazowniczej i Urząd Miasta. Dokument program ochrony powietrza jest aktem prawa miejscowego i jako taki musi zachować pewną generalność, stąd proponuje się pozostawienie zapisów bez zmian w tym wypadku
26	Polityka i decyzja operatora systemu gazowego na terenie m.st Warszawy zależy od PSG sp. z o.o. M.st. Warszawa nie decyduje o inwestycjach spółki	Operator systemu jest wpisany do zadań związanych z siecią gazowniczą.
27	Polityka m.st. Warszawy nie zakłada likwidacji parkingów w centrum miasta dla pojazdów samochodowych. Ostatnie stanowisko RM z dn. II.05.br. mówi o programie budowy parkingów podziemnych, które zastępowaliby miejsca parkingowe na powierzchni. Ograniczony może zostać wjazd pojazdów napędzanych silnikami spalinowymi do stref nisko lub zero emisyjnych (o ile powstaną możliwości prawne takiego działania).	W ramach zadań warto byłoby się zastanowić nad likwidacją parkingów w centrum miasta i zastąpieniem ich terenami zielonymi, arteriami pieszymi lub rowerowymi, trasami przeznaczonymi dla komunikacji zbiorowej.
28	Nie przedstawiono wartości wskaźników realizacji działań, która zapewni osiągnięcie spodziewanego efektu ograniczenia emisji. Aktualizacja programów nie dotyczy załączników przedstawiających w jakim układzie organy przekazują Zarządowi Województwa informacje odnośnie realizacji działań, o których mowa w załączniku nr 4 (załącznik 11 dla Programu ochrony powietrza PM10, NO ₂ oraz załącznik 10 dla Programu ochrony powietrza PM2,5 i Program ochrony powietrza benzoalfapiren). W związku z	Uwaga dotyczy uchwały dotychczas obowiązującej, którą bieżący projekt uchyli

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	powyższym Zarządowi nie będą przekazywane informacje o wartości wskaźnika za dany rok sprawozdawczy (załączniki do uchwał z 2013 r. nie przewidują)	
29	Zgodnie z zapisami uchwał Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy oraz Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przekazują, w terminie do dnia 31 marca roku następnego po roku sprawozdawczym, organowi określającemu Program informacje o realizacji działań naprawczych zawartych w załączniku nr4(...). W zaktualizowanych załącznikach pojawiają się jednak również inne podmioty i organy, które nie będą miały obowiązku przekazywać informacji realizacji działań. Spowoduje to że sprawozdania z realizacji programów będą niekompletne Uwaga dotyczy również innych tabel harmonogramu rzeczowo-finansowego.	Zadania wskazane w Programie wykonują jednostki w nim wskazane, a prawo kontroli realizacji zadań ma Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Instytucje sprawozdają się z realizacji własnych zadań i jednostek im podległych lub jednostek które przekazują miarodajne informacje n/t wykonanych (lub nie) działań. Nałożenie obowiązku na wszystkie jednostki spowodowałoby, że również mieszkańcy wymieniający kotły powinni sprawozdawać te informacje do Urzędu Marszałkowskiego
30	Wątpliwości może budzić o jakie organy chodzi. Kto ma być odpowiedzialny za przeprowadzanie wymienionych kontroli.	W tym wypadku, według autorów, odpowiedzialnym jest wydający pozwolenie na budowę, czyli Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
31	Obecnie procedowany jest przez ME projekt ustawy o elektro mobilności i paliwach alternatywnych - LPG nie jest paliwem ekologicznym, a zatem m.st. Warszawa nie promuje tego paliwa w środkach komunikacji publicznej.	W analizach autorzy opierali się na przyjętych dokumentach, uwzględniając również, w drugiej kolejności, projekty. Najnowszym dokumentem dot. poruszonego tematu są przyjęte w marcu br. Krajowe ramy rozwoju paliw alternatywnych: http://bip.me.gov.pl/files/upload/26071/Krajowe_ramy%20_29032017.pdf Wśród paliw promowanych również jest wymieniane LPG, stąd jest tu wymienione. Jednakże proponuje się stosować takie paliwa jak CNG/LNG lub elektryczne
32	Informacje te dotyczą Warszawy jednak kolejność w jakiej wymieniono źródła zanieczyszczenia sugeruje, że najmniejsze znaczenie ma ruch komunikacyjny, co jest sprzeczne z informacjami przedstawionymi w innych częściach dokumentu.	Odpowiedź na to pytanie zależy od wielu czynników. Poglądem na sprawę mogą być mapy tzw. przewag znajdujące się w załączniku nr 2, na str. 20-21
33	Przedstawione informacje są ze sobą sprzeczne.	uwaga dotyczy porównania uzasadnień do dwóch uchwał (dotychczas obowiązującej i projektu), które nie były wykonywane jednolicie metodycznie, co skutkuje trudnością w porównaniu tych wyników.
34	Wymieniono zadania, które tylko częściowo pokrywają się z zadaniami przedstawionymi w załączniku nr 4. W związku z tym nie wiadomo np. kto ma realizować zadanie wdrożenie systemu informatycznego wspomagającego zarządzanie paliwami, energią i transportem, w tym procesami administracyjnymi, w tym obsługą wniosków o wymianę źródeł niskiej emisji, monitorowaniem i prezentowaniem uzyskiwanego efektu ekologicznego, monitorowaniem efektów realizowanych zadań oraz monitorowaniem zużycia energii i powodowanych emisji	W tym załączniku zadania mają charakter kierunkowy i są przedstawione ogólnie, jako kierunki postępowania. Załącznik nr 4 jest bardziej doprecyzowany i w miarę możliwości wskazuje odpowiedzialnych, koszty, wskaźniki efektu i tym podobne
35	Zdanie jest niezrozumiałe. Wynika z niego, że wprowadzenie ograniczeń stosowanych urządzeń lub paliw w skali krajowej pogorszy jakość powietrza. Ponadto dla NO ₂ określona jest wartość dopuszczalna a nie docelowa.	Zweryfikowano i poprawiono
36	Należy zauważyć, że olej, choć mniej emisyjny niż węgiel nie jest paliwem "niskoemisyjnym". Miasto Stołeczne Warszawa nie promuje urządzeń opalanych olejem - stosowanie oleju jest akceptowalne w sytuacjach braku dostępu do sieci ciepłowniczej lub gazowej. Uwaga dotyczy całego dokumentu	Olej opałowy jako źródło ogrzewania, jest paliwem ekologicznym. Propozycje wymian zaproponowane w dokumencie w zakresie paliw ekologicznych stwarzają możliwość wyboru źródła, nie nakładają ograniczeń.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
37	Tabela zawiera niezrozumiałe dane. Niejasne jest czy różni się wartość 0 od [nie dotyczy]. Na przykład jeśli zmiana emisji pyłu z rolnictwa wynosi 0 to znaczy, że emisja w 2015 r. i 2024 r. jest taka sama. Jednak w rubryce emisja w 2024 r. opisana jest jako [nie dotyczy]. Ponadto wątpliwości budzi przedstawiona wartość sumy średniego stopnia emisji w tabeli 7	Dokument jest przygotowany w formacie WCAG (wymaganie Zamawiającego), co powoduje, że np. nie może być pustych komórek w tabelach. Muszą one być wypełnione np. [nie dotyczy]
38	W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy nie uwzględniono promowania transportu miejskiego i rowerowego	Transport miejski i rowerowy jest wskazany jako priorytet w załączniku 4
39	Wysokość mandatów za spalanie odpadów jest ustalona przez Kodeks postępowania w sprawach wykroczeń. Straż Miejska ani samorząd nie mają uprawnień do ustanawiania mandatów.	Uwaga zostanie uwzględniona
40	Zaproponowano działania służące obniżeniu emisji pyłu PM10 i NO ₂ zamiast PM2,5. Należy zwrócić uwagę, że tego typu nieścisłości znajdują się w wielu miejscach dokumentu (np. załączniku nr 4 dział 1 pkt 1 tabela 2 - w polu Szacunkowy zakres rzeczowy działania przedstawiono wielkość redukcji PM10 zamiast PM2,5).	Poprawiono
41	M.st. Warszawa budując gospodarkę niskoemisyjną nie przewiduje obecnie możliwości dotacji na zakup i montaż urządzeń grzewczych opalanych paliwami stałymi, które miałyby zastąpić "stare urządzenia nisko sprawne". Nie będą premiowane zatem kotły klasy 5 opalane biomasą oraz węglem. M.st. Warszawa udziela dotacje między innymi na modernizację kotłowni oraz wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej zgodnie z uchwałą nr XXXVIII/975/2016 Rady m.st. Warszawy z dnia 15.12.2016 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji na terenie m.st. Warszawy, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Uwaga dotyczy całego dokumentu	Zapis o możliwości zmiany na kotły 5 klasy jest do wyboru. Zostanie on dodatkowo zweryfikowany w ramach planowanej przez Zarząd Województwa uchwały antysmogowej.
42	Ani tutaj ani w żadnym innym miejscu dokumentów nie wspomniano o trwających pracach nad tzw. uchwałą antysmogową, która może wprowadzić zakaz stosowania paliwa stałego w mieście	Autorzy Programu przychylają się do proponowanej uwagi. Zapis dotyczący uchwały antysmogowej znalazł się w załączniku nr 4, w rozdziale dot. działań wspomagających.
43	Przytoczony zapis może sugerować, że całość Warszawy zaopatrywana jest w ciepło z sieci. W rzeczywistości jest to ok. 70% potrzeb cieplnych odbiorców Warszawie	W opinii autorów Programu zapis nie sugeruje, że całość Warszawy pokrywa zapotrzebowanie za pomocą sieci ciepłowniczej. Udziały dla poszczególnych źródeł są udostępnione w załączniku.
44	Nie określono sposobu postępowania w sytuacji gdy upłynął przewidywany czas trwania przekroczenia (który jest określany w momencie ogłoszenia ostrzeżenia), ale stężenie utrzymuje się powyżej 100 µg/m ³ (a więc wciąż przekracza poziom ostrzeżenia 1 stopnia) nie przekracza jednak 200 µg/m ³ . Czy mimo tego ostrzeżenie jest odwoływane? Uwaga dotyczy również powiadomień dla NO ₂	Powiadomienie przestaje obowiązywać po upływie przekroczenia, na podstawie informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska
45	Zagrożenie dla zdrowia stanowi już znacznie niższe stężenie PM10. Ponadto w tabelach w punkcie 2 nie uwzględniono działań dyrektorów placówek szkolno-opiekuńczych i dyrektorów szpitali (w odniesieniu do pacjentów). Analogiczna uwaga dotyczy NO ₂ .	Zadania w przypadku pierwszych dwóch punktów PDK wymienione są w zaleceniach i leżą w gestii dyrektorów placówek. Pierwsze dwa poziomy dotyczą ryzyk przekroczeń i nie oznaczają, że stężenia stale są na wysokim poziomie.
46	Nie wspomniano o możliwościach związanych z uchwałą antysmogową oraz planowanymi regulacjami prawnymi dotyczącymi standardów dla kotłów grzewczych i paliw	Zarząd Województwa planuje wprowadzenie uchwały antysmogowej. Zapis taki znalazł się w Programie
47	Nie wyjaśniono co oznacza ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM10, NO ₂ , i PM2,5 (jaka to konkretnie sytuacja). Informację taką przedstawiono jedynie dla ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego NO ₂ (punkt 1.5)	Ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego jest określane na podstawie obserwacji prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Może oznaczać, że np. na jednej

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
		ze stacji zlokalizowanych na terenie strefy stwierdzono co najmniej 35 dni z poziomem 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ pyłu zawieszonego PM10
48	Nie określono sposobu postępowania w sytuacji gdy upłynął przewidywany czas trwania przekroczenia (który jest określany w momencie ogłoszenia ostrzeżenia), ale stężenie utrzymuje się powyżej 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (a więc wciąż przekracza poziom ostrzeżenia 1 stopnia) nie przekracza jednak 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Czy mimo tego ostrzeżenie jest odwoływane?	Powiadomienie przestaje obowiązywać po upływie przekroczenia, na podstawie informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska
49	W działaniu nie uwzględniono ograniczenia wietrzenia innych pomieszczeń niż mieszkania, w szczególności pomieszczeń w szpitalach i placówkach oświatowo-opiekuńczo-wychowawczych	Każdorazowo zmieniono na pomieszczeń.
50	W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu nie został określony poziom alarmowy dla PM2,5. Niezrozumiałe może być uzależnianie działań przedstawionych w Programie ochrony powietrza PM2,5 od stężenia PM10	W przypadku PM10 i PM2,5 występuje podobieństwo źródeł emisji, natomiast w PDK nie uzależnia się działań od stężeń PM10. Zapisy dotyczące PM10 w części dotyczącej PM2,5 zostały usunięte.
51	Załącznik dotyczy NO ₂ a dla tej substancji określono jedynie poziomy dopuszczalny i alarmowy	Poziomy powiadomienia uzgodniono z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska.
52	Wątpliwości budzi możliwość wprowadzenia zakazu wjazdu do miasta pojazdów starszych niż 10 lat.	Pojazdy te są największymi emitentami NO ₂ w przypadku emisji liniowej.

Tabela 30 Starosta Piaseczyński

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	Wykreślenia organu wykonawczego powiatu, wymienionego w "Harmonogramie rzeczowo - finansowym realizacji programu ochrony powietrza, w tym poszczególnych działań średnioterminowych - na okres nie dłuższy niż 5 lat i działań długoterminowych - na okres nie dłuższy niż 10 lat", jako jednostka realizująca zadanie pt.: "Stosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miast, wprowadzania zieleni ochronnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalania sposobu zaopatrzenia w ciepło tam, gdzie to możliwe oraz w zabudowie nowo planowanej.	Starostwa powiatowe stanowią ważną jednostkę samorządu terytorialnego i są wpisane w Program wraz z innymi jednostkami. Do obowiązków Starosty należy między innymi kontrola stacji diagnostycznych, które z kolei mają np. obowiązek nie dopuszczać pojazdów z usuniętym filtrem cząstek stałych do ruchu.
2	Wykreślenia organu wykonawczego powiatu oraz budżetu powiatu wymienionych w "Harmonogramie rzeczowo - finansowym realizacji programu ochrony powietrza, w tym poszczególnych działań średnioterminowych - na okres nie dłuższy niż 5 lat i działań długoterminowych - na okres nie dłuższy niż 10 lat", jako odpowiednio jednostka realizująca zadanie i źródło finansowania zadania pt.: "Ograniczenie emisji liniowej (komunikacyjnej). Stopniowa wymiana taboru autobusowego komunikacji miejskiej na pojazdy wyposażone w silniki spełniające normy emisji spalin EURO 5 lub EURO 6.	Starosta Piaseczyński nie jest ujęty w takim zadaniu w harmonogramie rzeczowo-finansowym.
3	Wykreślenia zapisu o częstotliwości wykonywania zabiegów mycia dróg w zadaniu określonym w "Harmonogramie rzeczowo - finansowym realizacji programu ochrony powietrza, w tym poszczególnych działań średnioterminowych - na okres nie dłuższy niż 5 lat i działań długoterminowych - na okres nie dłuższy niż 10 lat", pt.: "Ograniczenie emisji liniowej (komunikacyjnej). Czyszczenie ulic na mokro w	Starosta Piaseczyński nie jest ujęty w takim zadaniu w harmonogramie rzeczowo-finansowym.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	okresie wiosna - jesień w miarę potrzeby (szczególnie w okresach bezdeszczowych).	

Tabela 31 Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
1	W stosunku do miasta i gminy Piaseczno w całej treści programów ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM ₁₀ i PM _{2,5} oraz benzo(a)pirenu zasadne jest zastąpienie informacji odnoszących się do Programu ograniczenia niskiej emisji dla gminy Piaseczno informacjami odnoszącymi się do Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta i gminy Piaseczno.	Zapisy zostały zmienione w tym zakresie
2	W podrozdziale 1.-3 załącznika nr 3 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programów ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, "w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM ₁₀ i PM _{2,5} zaproponowano zbudowanie Regionalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza. Zgodnie z opisem integrowałyby on działania Lokalnych Systemów Zarządzania Jakością Powietrza, a na jego bazie miałyby zostać rozbudowane lokalne uzupełniające systemy monitoringu powietrza. W skład Regionalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza miałyby wchodzić między innymi następujące działania: stworzenie szkieletowej sieci monitoringowej, wdrożenie systemu prognozowania stężeń, wdrożenie i prowadzenie elektronicznej bazy danych on-line w zakresie prowadzonych działań jednostek do tego odpowiedzialnych, w ramach której administratorzy systemu powinni mieć możliwość generowania raportów, sprawozdań, obliczania efektów ekologicznych, wielkości emisji i ich rodzajów. W opisie zaproponowanego działania mającego na celu stworzenie systemów Regionalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza i Lokalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza brak jest informacji dotyczących następujących zagadnień: kto ma zbudować owe systemy (wojewódzki inspektor ochrony środowiska, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,, wojewoda, starosta, wójt, burmistrz, prezydent miasta, nowa powołana do tego celu instytucja), jakie będzie finansowanie ich budowy oraz późniejszego funkcjonowania, kto ma opracowywać prognozy stężeń, na jakiej merytorycznej i prawnej podstawie ww. prognozy miałyby być przygotowywane, jakie jednostki miałyby być zobowiązane do wdrożenia i prowadzenia bazy danych on-line oraz kim miałyby być administratorzy zaproponowanych systemów. Wyrażenie opinii o pomysłach stworzenia Regionalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza i Lokalnego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza będzie możliwe dopiero po wyjaśnieniu ww. wątpliwości, bowiem aktualny opis ww. systemów jest niewystarczający, aby ustosunkować się do zaproponowanego działania.	Zadanie jest propozycją i nie jest obligatoryjne. W przypadku zainteresowania strony będą musiały się porozumieć co do określenia warunków organizacyjnych przedsięwzięcia.
3	Wątpliwości budzą również zaproponowane w podrozdziale 1.2 (załącznik nr 3) działania polegające m.in. na prowadzeniu inwentaryzacji źródeł niskiej emisji z dokładnością do pojedynczego budynku. Ww. inwentaryzacje miałyby zostać stworzone poprzez zintegrowanie informacji	Zadanie to również jest zamieszczone w tzw. kierunkach działań, czyli działaniach nieobligatoryjnych.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	posiadanych w planach, programach, strategiach, politykach oraz bazach emisji na temat rodzajów stosowanych paliw, wielkości emisji i jej lokalizacji. Należy jednak zauważyć, że informacje zawarte w ww. dokumentach oraz bazach danych są szczytkowe i nie pozwalają na zbudowanie wiarygodnej bazy danych z dokładnością do pojedynczego budynku. W związku z opracowywaniem Planu gospodarki niskoemisyjnej na terenie miasta i gminy Piaseczno w 2015 r. po raz kolejny podejmowana była próba inwentaryzacji źródeł ciepła, jednakże napotkany opór społeczny w udzielaniu informacji na przekazywane mieszkańcom ankiety nie pozwolił na uzyskanie satysfakcjonujących danych.	
4	W podpunkcie 2.1 (załącznik nr 3) zaproponowano również działania polegające na wprowadzeniu lokalnego uzupełniającego monitoringu powietrza opartego na zintegrowanym systemie pomiarów jakości powietrza, współdziałającego z modelem rozprzestrzeniania zanieczyszczeń oraz rozszerzenie wyników ww. modelowania o prognozowanie stężeń zanieczyszczeń w okresie do 72 godzin. Jednocześnie nie podano kto ma prowadzić ów monitoring, jakie będzie jego finansowanie, kto ma opracowywać prognozy stężeń i na jakiej merytorycznej i prawnej podstawie.	Zadanie jest propozycją i nie jest obligatoryjne. W przypadku zainteresowania strony będą musiały się porozumieć co do określenia warunków organizacyjnych przedsięwzięcia.
5	Zasadne jest aby procedury informowania, o których mowa w podpunkcie 2.1 (załącznik nr 3) znalazły się w opracowywanym programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM ₁₀ i PM _{2,5} .	Procedury informowania znajdują się w opracowywanym projekcie Programu
6	Działanie naprawcze wymienione w tabeli 1 załącznika nr 4 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM ₁₀ i PM _{2,5} należy rozszerzyć uwzględniając możliwość ograniczenia niskiej emisji nie tylko w wyniku realizacji zadań wskazanych w programach ograniczenia niskiej emisji, ale także planach gospodarki niskoemisyjnej. Ponadto w opisie ww. działania jako alternatywne źródła ciepła wskazane są jedynie pompy ciepła, natomiast na terenie gminy Piaseczno realizowany jest także program dofinansowania zakupu i instalacji układu solarnego, jako ekologicznego źródła ciepła. Opis działania naprawczego zawiera również wskazanie przygotowania inwentaryzacji źródeł ciepła na terenie gminy oraz jej aktualizacji z uwzględnieniem między innymi wydawanych pozwoleń na budowę. Trudności związane ze sporządzeniem ww. inwentaryzacji opisano w punkcie 4 niniejszej opinii, natomiast w kwestii aktualizacji bazy danych w oparciu o pozwolenia na budowę należy zauważyć, że są one wydawane przez starostę. Wójt, burmistrz, prezydent miasta nie posiada rejestru ww. pozwoleń.	Plany gospodarki emisyjnej były analizowane na etapie przygotowania Programu i zadania z nich pochodzące, jeśli uwzględniały również efekt w postaci redukcji pyłów, były zamieszczane w projekcie.
7	Na terenie miasta i gminy Piaseczno podejmowane są starania, aby mycie dróg w okresie od wiosny do jesieni odbywało się jak najczęściej, jednakże w związku gęstą siecią dróg gminnych nie można zagwarantować, iż drogi będą zmywane z zaproponowaną w programie częstotliwością. Wobec powyższego wnioskuje, aby w zakresie mycia dróg wprowadzić zapis „według potrzeb” (dot. tabeli 4 załącznika nr 4 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której	Zadanie zostało przeredagowane

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5).	
8	Całkowitą odpowiedzialnością za realizację działań naprawczych opisanych w załączniku nr 4 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2.5 obarczono wójtów, burmistrzów, prezydentów miast (tabela 5) mimo, iż część z zaproponowanych zadań nie leży w ich kompetencji np. za rozbudowę sieci ciepłowniczych i gazowych odpowiadają przedsiębiorstwa ciepłownicze i gazownicze, które należy wskazać jako odpowiedzialne za realizację zadań.	W zadaniach tych gestorzy sieci są również uwzględnieni
9	Uruchomione na terenie miasta i gminy Piaseczno programy dofinansujące wymianę źródła ciepła na tzw. ekologiczne (gazowe, olejowe, elektryczne, solary, pompy ciepła) cieszą umiarkowanym zainteresowaniem, mimo prowadzenia licznych kampanii informacyjno -edukacyjnych. W związku z brakiem zainteresowania w zakresie zastąpienia starych pieców opalanych paliwami stałymi na bardziej przyjazne środowisku źródła ciepła prognozowany na 40% stopień redukcji emisji pyłu zawieszonego może okazać się zbyt optymistyczny (dot. tabeli 5 załącznika nr 4 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5).	Osiągnięcie w prognozowanym okresie poziomów dopuszczalnych pyłów wymaga realizacji zadań i osiągnięcia zakładanych redukcji
10	W załączniku 7 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 wielokrotnie powtarzany jest obowiązek zraszania przym materiałów sykich, a jako kontrolujących jego wykonanie wskazano między innymi wójta, burmistrza, prezydenta miasta. W programie nie ma informacji o przepisach, na podstawie których po stwierdzeniu nieprawidłowości wójt, burmistrz, prezydent miasta mógłby prowadzić postępowanie w przedmiotowych sprawach oraz o sankcjach grożących za niedostosowanie się do nakazu (administracyjna kara pieniężna, mandat). Jednocześnie należy zauważyć, że podmiotem kontrolującym nie uczyniono straży miejskiej (gminnej).	W zadaniu wskazano jednostki odpowiedzialne za kontrolę. Organ kontrolny ma za zadanie nie tylko karać, ale także wskazywać prawidłowe działanie, a następnie sprawozdawać, czy podmioty takie zadanie realizują, czy też potrzebne są restrykcje.
11	Nieprecyzyjne są zapisy dotyczące ograniczenia stosowania dmuchaw do liści oraz ograniczenia rozpalania ognisk znajdujące się w tabelach 4 i 5 załącznika nr 7 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM25 w szczególności, iż jedynym organem kontrolującym uczyniono wójta, burmistrza, prezydenta miasta (brak straży miejskiej/gminnej). W programie nie ma żadnych wytycznych informujących, na jakiej podstawie podmiot kontrolujący uznać ma realizację ww. zadania. Zasadne jest, aby w przypadku nałożenia na organ obowiązku dokonywania kontroli realizacji poszczególnych zadań opisanych w programie miały one jednoznaczny charakter zakazu bądź nakazu. W przeciwnym wypadku podmiot kontrolujący nie posiada jakichkolwiek możliwości egzekwowania wykonywania działań, bowiem nie ma przepisów	Zadanie przeredagowane uwzględniając sugestię.

Lp.	Treść uwagi, wniosku, opinii	Odniesienie do uwagi, wniosku, opinii
	określających, kiedy nakaz ograniczenia stosowania dmuchaw do liści czy rozpalania ognisk jest zrealizowany. Dokonując korekty przedmiotowych zapisów należy uwzględnić również uwagi opisane w punkcie 12 niniejszej opinii	
12	Obowiązek sprawozdawczości z wykonania zadań długo i średnioterminowych powinien objąć wszystkie podmioty realizujące ww. działania, w tym w szczególności przedsiębiorstwa ciepłownicze i gazownicze. W ich posiadaniu znajdują się najbardziej wiarygodne i szczegółowe dane dotyczące rozbudowy sieci ciepłowniczych i gazowych wraz z liczbą nowych przyłączy, długością sieci, kosztami inwestycji i źródłami ich finansowania.	Uwzględnienie w sprawozdawczości wszystkich jednostek nie jest dobrym rozwiązaniem organizacyjnym. Idąc dalej tym sposobem należałoby nakazać sprawozdawczość także wszystkim osobom fizycznym wymieniającym kotły. Rozwiązanie zaproponowane w Programie sprawdza się w podobnych programach na terenie kraju.
13	Opracowany w 2009 r. Program ograniczenia niskiej emisji dla gminy Piaseczno został zaktualizowany w 2012 r. pod nazwą Plan działań na rzecz zrównoważonej energii dla miasta i gminy Piaseczno (SEAP). W 2015 r. dokonano natomiast aktualizacji SEAP-u przyjmując Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta i gminy Piaseczno. Wobec powyższego zasadne jest uproszczenie sprawozdawczości z realizacji programów, w szczególności w zakresie wykonywania działań krótkoterminowych. Aktualnie w przypadku wystąpienia alertu należy sporządzić sprawozdanie zawierające: datę wdrożenia działania, datę zakończenia działania, źródło emisji wraz z odniesieniem przestrzennym, obszar jaki obejmuje działanie (ulicę, dzielnicę, nr szkoły i tym podobne), rodzaj podejmowanego działania i sposób jego wykonywania, ograniczenia i sytuacje problemowe w trakcie realizacji działania, ilość odbytych wizyt kontrolnych, ilość wystawionych pouczeń i mandatów oraz prawdopodobny wpływ realizowanego działania na poziomy zanieczyszczeń. Zakres danych, które należy przekazać jest bardzo szeroki i jednocześnie bardzo szczegółowy. Ponadto wymagane jest także dokonanie oceny wpływu realizowanego działania na poziom zanieczyszczeń. W związku z faktem, iż tylko w ciągu pierwszych czterech miesięcy 2017 r. na terenie gminy Piaseczno alerty były ogłaszane pięciokrotnie należy rozważyć ograniczenie zakresu danych uwzględnianych w sprawozdaniach z realizacji działań krótkoterminowych do niezbędnych, co pozwoli na bardziej efektywne zagospodarowanie sił i środków bezpośrednio do przeciwdziałania zanieczyszczeniom powietrza	Sprawozdawczość z Programu do Marszałka jest niezbędnym elementem polityki ochrony powietrza, gdzie informacja z obszarów gmin i powiatów poprzez Urząd Marszałkowski, zbierana jest w Ministerstwie Środowiska dla skali kraju.